

CÂNDELA DE MONTRÉAL

LA CHANDELLE DE MONTRÉAL

Anul XVIII, Nr. 2

– aprilie – iunie 2014 –

48 pagini

**100 de ani de atestare scrisă
a comunității române din Quebec**

george FILIP

QUO VADIS...

Motto:

nu-i da Doamne omului
soarta emigrantului...

când au plecat, străbunii mei părinți,
în lume...nu știau că sfinții sfinți
îi aștepta-vor și prin lumea mare;
sfânta credință nu are hotare.

la Montreal - o mână de creștini,
au mai aprins o flacără-n lumini
Și aici, sub bolta semisferică,
românii și-au zidit sfântă biserică.

acolo...deci aici...ne prosternăm,
în naosul din datini ne-nchinăm
și Dumnezeu - cu licărul din stele,
ne-alungă nouă duhurile rele.

aici ne botezăm, aici murim,
la preoții creștini din VELERIM
și tot așa, din datini de creștini,
ne închinăm preasfintelor Treimi.

aici, la Montreal - avem Hristos.
Dumnezeirii noi îi dăm prinos,
așa cum crezul nostru ne-a zidit:
să emigrăm - creștini - spre infinit...

Biserica Ortodoxă Română Buna Vestire
A doua biserică, construită în 1918
(Calendarul Solia 1936)

Sumarul numărului

Pastorala la Praznicul Învierii	
Domnului nostru Iisus Hristos-2014	
Liviu Alexandrescu, preot paroh al Bisericii „Buna Vestire” din Montreal	3
A SOSIT VACANȚA!... - versuri pentru copii - George Filip	4
INTERVIUL luat de d-na Livia Nemțeanu d-lui Victor Roșca	5
La Jeunesse & La Sagesse Livia Nemțeanu	5
Recitind pe Soren Kierkegaard Dumitru Ichim	6
Reflecții de Livia Nemțeanu	6
Omagiu vocației universitare: Daniela Gîfu, lector dr., poetă, scriitoare, eseistă Interviu realizat de Luminița Niculescu	7
„O adevărată familie” Mircea Gheorghe	9
Mircea Gheorghe își iubește personajele – lansare de carte Corina Luca	9
O adevărată familie (fragment din carte) Mircea Gheorghe	10
Melancolia Mirunei Miruna Ocnărescu	12
PARCURSURI ILUSTRATE 9. În	
Tunisia și Maroc Angela Faina - artista, Wladimir Paskievici - naratorul	13
A Second Chance (fragment) Felicia Mihali	15
Trei volume de versuri lansate de George Filip	17
Poetul rebel Victor Roșca	17
Top secret de George Filip Mircea Gheorghe	17
Comemorarea morții lui Eminescu la Montreal	19
Cuvântarea doamnei Livia Nemțeanu	19
Zamolxe Marius Finca	20
Pretexte pentru paradis de Anton Soare	23
Prezentare de Carmen Ionescu	23
Poezii din Pretexte pentru Paradis	23
Orgolioșii Elena Buică	24
Congresul Mondial al Poeților, din Osaka (25-29 martie, 2014) Alexandru Cetățeanu	25

Poezii în proză Daniela Voiculescu	26
Mihai Grecu – Pictor basarabean, format în România Ala Mîndîcanu	27
Funia roșie (fragment, II) Leonard Ionuț Voicu	28
Poeme Lia Ruse	30
Souvenirs de Bologne Miruna Tarcău	31
Expoziția pictorilor de origine română din Montreal	32
Palettes de couleurs Corina Luca	32
Palettes de couleurs – Vedere Introspectivă Eva Halus	32
Imagini din expoziție cu note de Eva Halus	33
Iubire în sufletul primăverii noastre Poem de Melania Rusu Caragioiu	36
Remorcuțele (1) Elena Olariu	37
Montréal, mon amour... Veronica Pavel Lerner	37
Scurtă prezentare	37
SERIA ȘTIINȚE 16. Despre memorie	
Wladimir Paskievici	39
Epigrame la librărie – strofe vechi, pentru cititori noi – Traian Gărduş	40
Trepiedul de aur Gheorghe Puiu Răducan – Țepești	41
Interviu – Ana Maria Gîbu, copilul minune al literaturii actuale (109 premii și 7 cărți în patru ani) Ifrim Marin	42
LA CULES FECIOARE - poetei Ana-Maria GIBU - George Filip	42
Pense comme le vent! Christina Callimachi Traduction du roumain par Wladimir Paskievici	43
Agaguk (XVII) Roman de Yves Thériault. Traducere din limba franceza de Ortansa Tudor Ilustrațiile după Siasi Irgumia, adaptate de Raluca Pilat	45
Anunțurile comunității	47
Apariții editoriale (scriitori canadieni):	48
Felicia Mihali – A Second Chance	48
Teodor Curpaș – Sătut pe Suflet	48
Anton Soare – Pretexte pentru Paradis	48

Candela de Montreal , revistă fondată și editată, din 1997, de Victor Roșca

Redacția și administrația: 8060 Christophe Colomb, Montréal, Québec, Canada H2R 2S9; Telefon:(514) 736-0950

Redactor Șef : Victor Roșca

Secretar de redacție: George Filip

Ilustrațiile : Angela Faina

Consilier de redacție: pr. Liviu Alexandrescu

Colectiv de redacție : Marius Finca

Tehnoredactare: Marius Neaga

ISSN 1495 – 8929 Canada, Dépôt légal - Bibliothèque nationale du Canada et Bibliothèque nationale du Québec, 1997

Pastorală la Praznicul Învierii Domnului nostru Iisus Hristos-2014

Liviu Alexandrescu,
preot paroh al Bisericii „Buna Vestire” din Montreal

„Veniți toți credincioșii, să ne închinăm sfintei Învierii Lui Hristos. Că iată a venit prin cruce, bucurie a toată lumea”.

Iubiți credincioși!

Cu ajutorul Bunului Dumnezeu, ne regăsim duhovnicește, la ceas de noapte, la ceasul bucuriei absolute, al Învierii Domnului nostru Iisus Hristos din morți și în anul acesta binecuvântat-2014.

Dacă la Nașterea Domnului, cerul se coboară spre pământ, prin Întruparea Domnului Hristos, în Noaptea Sfântă a Învierii, pământul se ridică spre cer, prin Învierea Domnului Hristos. Dragostea Tatălui ceresc pentru noi, se desăvârșește în clipa învierii, când Fiul Său primește să moară pentru noi și pentru păcatele noastre.

„Veniți să ne bucurăm și să ne veselim, spune cântarea Învierii, căci a înviat Hristos”. Hristos Domnul, ne aduce bucurie în suflete, în case, în viața noastră. Doar El ne face să uităm de neazuri, de suferințe și de încercări, măcar în aceste momente sfinte. Doar El, ne-a spus că: „orice veți cere în numele Meu să credeți că le și aveți!”.

Dumnezeu face ca partea nevăzută din El, să fie văzută, numai prin venirea Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Și nu numai atât! Îl trimite să desființeze moartea, prin moartea Sa și să dăruiască viață lumii, prin Învierea Sa. Dumnezeu se coboară la om, ca omul să se ridice la Dumnezeu. Acum partea nevăzută a omului, poate lua drumul nevăzut al Lui Dumnezeu. Domnul Hristos se întâlnește cu omul, numai prin Înviere. Un suflet înviat, nu va putea muri, niciodată! În jurul învierii, se bucura toată suflarea, cea văzută și cea nevăzută, așa cum spune cuvântul Evangheliei: „și trupuri ale sfinților s-au ridicat din morminte, au mers prin cetate și s-au arătat la mulți”.

Omul de astăzi, care se supune unei presiuni luciferice, este cuprins de deznădejde, de neputința de a se ruga și de lipsa de preocupare a mântuirii. Totul datorită lipsei Lui Hristos. Hristos este respins, Hristos este un nonsens pentru el.

Ziua Învierii, copleșește întreaga ființă omenească, o luminează în virtutea luminii, care învăluie tot universul, așa cum spune cântarea din Noaptea Învierii: „Acum toate s-au umplut de lumina: și cerul și pământul și cele de dedesubt”.

Cu ajutorul Bunului Dumnezeu se împlinesc o sută de ani, pentru Mama Comunității Române din Montreal, adică pentru Biserica noastră „Buna Vestire”. De o sută de ani, răsună glasul fraților români, care au poposit pe aceste meleaguri, au împărtășit limba și cultura românească, cât mai ales ortodoxia noastră sfântă, aducând o mare contribuție civilizației în care trăim.

În jurul Bisericii noastre, au crescut toate generațiile de români, credincioși și preoți slujitori, vrednici de pomenire, prin exemplul dat, de fiecare dintre ei. Se cuvine să ne aplecăm capetele în fața strămoșilor noștri, în fața jertfei și ostenețelor de un secol și să promitem că vom urma exemplul lor. Aici, este Mama noastră, primitoarea și ocrotitoarea

noastră, care s-a bucurat sau întristat, care a plâns sau râs, după nevoia fiecăruia. Noi venim și trecem, așa cum au trecut cei 100 de ani, pentru comunitatea noastră, dar Dumnezeu rămâne în veci, așa cum spune psalmistul: „căci 1000 de ani, înaintea feței tale Doamne, sunt ca ziua de ieri, care a trecut”.

De o sută de ani, ca și acum, în Noaptea Învierii, frații noștri au fost prezenți în fața Sfintei Biserici, spre a se împărtăși de lumina Lui Hristos, de a arăta, că sunt fii ai Luminii și a da mai departe, lumina lumii, din Lumina Lui Hristos. Aceasta este minunea minunilor, care face de fiecare dată, din fiecare dintre noi, un om înviat, în mijlocul lumii.

Identitatea noastră de români, oriunde am fi, rămâne credința! Credința în Domnul Hristos și Învierea Sa, credința în sfinții Apostoli, mai ales a Sf. Andrei, care a încreștinat neamul nostru, iar aici, credința înaintașilor noștri.

Dragii noștri!

Dorim ca lumina Învierii Sale să se reverse în viețile noastre, să aducă bucurie în casele și familiile noastre, să ne întărească pe toți în credință, nădejde și iubire sfântă.

Copiii de la Școala Duminicală la Hramul
Bisericii Buna Vestire din Montreal

A SOSIT VACANȚA!... - versuri pentru copii -

George Filip

FOC DE TABĂRĂ

Muzică și joc de stele
În amurgul roz, văratec;
Un moment de vis când
Luna,
Luna arde – pe jeratec.

Sparge noaptea o trompetă,
Torțele se-aprind în dansul
Sufletului rupt în două
Ce își cumpăne balansul.

Arde sacru focul sacru
Până în aripi de fluturi
Și de gânduri legănate
În a inimilor ciuturi

Ochiul Mării stă de veghe
Ca nesomnul în cetate.
Nu-i răgaz pentru uitare
Cât timp inima se zbate.

Magii marilor dorințe,
Tinerii acestei seri,
Azi aleargă către mâine,
Mâine vor fugi spre ieri

Fie viața veșnicie,
Cum ne e dorul de tare,
Când se duc...se duc cocorii
Și în inimă ne doare

Schimbă-ți sufletul cu mine:
Ia un dor și dă-mi un dor
Să ne fie – amintirea
Zvelt catarg pe viitor...

ZÂMBETE DE OCAZIE

a sosit cirul în piață
cu lumini – o feerie.
printre altele, în viață
și-asta e o bucurie.
dintre toți și dintre toate
mie – clownii îmi sunt dragi.
stau în cap, se dau pe roate,
se împiedică-n nădragi,
spun la șotii, fac la glume,

de sub farduri zâmbesc hâzi,
că de te trezești prin lume,
musai: trebuie să râzi !

...după un spectacol mare,
lâng-un clown m-am dus furis:
avea fața zâmbitoare
ca în poză - pe afiș
și-n cabina lui de taină
fardul fals când și l-a șters,
dezbrăcându-se de haină
și de zâmbetu-i pervers,
clownul meu purta pe față
ridul nopților târzii
...și-a plecat cirul prin viață
să mai rădă și-alți copii.

și când mama le dă oarză
eu visez...rațe pe varză !

MII DE ZMEIE

Într-o zi porni să zboare
Peste bolta sinilie,
Ca un sol trimis spre Soare,
Un zmeu mare...de hârtie.

Zvonul ager, bată-l vina,
A dat printre vârste roată
Și la locul cu pricina
Strânse-n zor pustimea toată.

- Ia privește cum mai urcă...
Murmurau voinicii-ntr-una,

Vedere din timpul programului dat de copii Școlii Duminicale la Hramul
Bisericii Buna Vestire din Montreal

VIS CU RAȚE

rațele..aceste rațe
prin vocație sunt cațe !
nu știu dom' le cum se face
fiindcă dumnealor le place
la taifas în zori să stea
tocmai sub fereastra mea.

știți ce dulce-i somnu-n zori.
mă mai supăr - uneori
pe aceste lătărețe
care-n loc să stea-n cotețe
îmi sparg somnul, dumnealor,
ca un ceas deșteptător.

ce-o fi discutând atât,
ședea-le-ar boabele-n gât !
ca să scap de-aceste cațe
strâng cu ciudă perna-n brațe

- Norii să nu-i dea de furcă!
- Să nu-l spulbere furtuna!...

Iată, sus, ca o sfârlează,
Zmeul străjuie seninul;
Cine, vreau să știu, cutează
Să îi curme zborul, linul?

Hai copii, săltați ori unde,
Către Soare mii de zmeie
Și-n priviri strângeți arzânde
Străluciri de curcubeie !

MĂSURĂTOARE

Îmi zicea cândva un pom:
- Piciule, ești pui de om.
Tu nu vezi?, eu într-o seară
Cresc cât tine, într-o vară.
Toamna, când ne măsuram,
Pân-la glezna lui eram,

Primăvara, prin grădină
I-ajungeam pân-la tulpină.
Sigur, pomul năzdrăvan
Mă-ntrecea din an în an.
...Într-o bună dimineață
Viața m-a pornit spre viață.
Pomu-n prispa casei mele
A rămas proptit pe stele.
După timp, după răstimpuri,
Nu știu-n care anotimpuri,
M-am întors matur, acasă.
Pomul meu cu umbra deasă
Se-ndoaia sub flori, cărunț
Și era pleșuv...mărunt
- Pomule, de ce te tremuri,
Nu ne măsurăm ca-n vremuri?
Iar acum, nu ți se pare,
Tu ești mic iar eu sunt mare?

...Drept Morală, pasă-mi-te,
Timpu-a curs pe nesimțite!

SCRISOARE DIN TABĂRĂ

Mama, iar mi-a trimis
o scrisoare.
Să fii cuminte, îmi amintește;
Eu gândesc că
prin dragostea mamei
Multă iubire se risipește.

O corabie îmi trece prin dor,
Cu pescărușii –
gânduri de-o clipă.
Prima mea scrisoare de
răspuns
O leg la un albatros – pe aripă.

Îi spun mamei
să n-aibă de grijă,
Că în tabără nu sunt eu cel mai mic.
La urma-urmelor,
de când am plecat,
Am crescut și-s mai mare un pic...

Așa că plaiul meu drag să m-aștepte.
Eu voi veni acasă sănătos.
Nici nu pot să scriu despre toate
Că și pe-aici e așa de frumos!..

Închei acum prima mea scrisoare.
O să vă mai scriu și alta –
cum v-am spus;
O...dorul mamei cum se risipește
Și albatrosul meu s-a dus...s-a dus...

INTERVIUL

luat de d-na Livia Nemțeanu d-lui Victor Roșca

Notă: Acest grupaj a mai fost publicat în ziarul Accent Montreal, nr 126, Vineri 28 februarie 2014 sub titlul : „La Jeunesse & La Sagesse - Tinerete eroică”

La Jeunesse & La Sagesse Livia Nemțeanu

Victor Roșea, membru al Cenaclului Eminescu din Montreal, s-a născut în satul Râușor din județul Brașov.

În 1948, în timpul examenului de bacalaureat, a fost arestat și închis aproape trei ani la penitenciarul Târgșor. A lucrat apoi un timp la Combinatul Chimic Făgăraș. Înscris la Facultatea de Construcții Civile și Industriale din București, a fost exmatriculat în anul cinci

În loc de moto:

„Cine n-a trăit în era suspiciunii, a duplicității, a dreptului la ticăloșie pricepe cu greu prețul sărat al libertății. Extraordinara expunere, prin amănunțime, și dar de sinteză a celor întâmplare la închisoarea din Târgșor între anii 1948-1952 întrunește calitățile unui roman, dar și ale unei epopei. «Târgșorul (scrie dl. Victor Roșea) n-a fost o pușcărie politică obișnuită... Aici s-a dat o luptă între două concepții de viață opuse, una care, prin amenințări și șantaj, încerca să ne spele creierul și să ne impună așa-zisele valori concepute de Marx și Lenin, și alta care apăra cu îndârjire valorile morale tradiționale.» Valori pentru care, vai, nu se fabrică proteze...” - Extras din articolul „Trecutul în experimente” de Barbu Cioculescu, publicat în revista Acolada (nr. 1/2012), revistă de literatură și artă ce apare sub egida Uniunii Scriitorilor din România, referitor la volumul „Experimentul Târgșor”.

Livia INTERVIU

Victor Rosca: Tinerete eroică

Nemțeanu: Când ați scris prima poezie?

Victor Roșca: Cum românii sunt născuți poeți, și eu, la 16 ani, am scris prima poezie. Curând am realizat că în versuri nu pot exprima ceea ce doresc să scriu.

LN: Cum ați ajuns să dezvoltați dorința de a scrie și când ați realizat-o?

VR: Deși înclinația mea innăscută este de matematician, în ultimele clase de liceu mi-am dezvoltat gustul cititului. În 1948 m-am trezit însă în pușcăria politică. Și ultimii doi ani din prima detenție i-am executat la închisoarea elevilor din Târgșor (Prahova). Aici am reușit, în ascuns, să realizez un adevărat climat școlăresc. În 1951 m-am eliberat înzestrat cu 150 de

în urma presiunilor Securității. În 1959 este din nou arestat pentru uneltire contra ordinii sociale și condamnat la patru ani de închisoare.

În 1967 reușește să-și susțină examenul de bacalaureat și să fie reîncadrat în anul cinci la Facultatea de Construcții din Cluj, obținând doi ani mai târziu diploma de inginer. Acesta i-a permis ca până în 1988 să lucreze ca inginer pe diverse șantiere.

În 1985 una din cele două fiice ales sale se căsătorește cu un cetățean canadian și părăsește țara, fiind urmată un an mai târziu și de sora ei. În 1988, împreună cu soția, Victor Roșea pleacă să-și viziteze familia stabilită la Montreal. Odată ajunși

poezii și zeci de romane ale scriitorilor francezi și englezi memorate și cu gustul irezistibil de a scrie.

Ajuns acasă, mi-am făcut multe planuri. Am început chiar să scriu un roman în care plănuiam să introduc și scene petrecute în pușcăria politică comunistă. Niciun

Scriitorul Victor Roșca

moment nu m-am gândit să scriu și poezie. Însă, stabilindu-mi-se domiciliu obligatoriu, repede am realizat că eram supravegheat până în cele mai intime activități și nu puteam risca să scriu.

În 1952, intrând în conflict cu Securitatea, m-am trezit în spital, schilodit, cu cinci fracturi de bazin. Scăpasem dintr-un accident în care un camion trebuia să-mi ia viața. După aproape doi ani, refăcut, a început și așa-zisa „urmărire informatizată”, în care mi se trimiteau agenți provocatori în scopul de a găsi motive pentru a-mi înscena o nouă condamnare. Conștient de ceea ce mi se întâmpla și de ceea ce puteam face, am renunțat să scriu, dar am început să citesc sistematic clasicii greci - Sofocle (Oedip,

aici, soții Roșca cer - și li se acordă - azil politic.

De-a lungul anilor, Victor Roșea a participat la numeroase activități culturale ale comunității, precum și la activități de întrajutorare pentru România (fonduri și aparatură medicală), imediat după 1989.

În 1997 a fondat revista literară Candela de Montreal, al cărei redactor șef este și în prezent. A publicat în 2007 cartea Moara lui Kalusek la Editura Curtea Veche din București iar în 2011 a apărut, la aceeași editură, cel de-al doilea volum de memorii, intitulat Experimentul Târgșor.

LIVIA NEMȚEANU

Președinta Cenaclului Eminescu

Antigona, Electra), Eschil (Oreste), Euripide (Medeea), Aristofan (autor de comedii) - și primii scriitori romani - Petronius (Satiricon, considerat primul roman din lume). Cicero, Boccaccio. Am continuat apoi cu operele lui Shakespeare.

După ce făcusem patru ani de facultate fără să scriu că fusesem condamnat politic, în anul cinci, Securitatea din București, în urma cererii colonelului Ghe. Crăciun Comandantul Securității Regiunii Brașov, am fost exmatriculat. (Cerere găsită în dosarele CNSAS)

A doua condamnare, de care am încercat să mă feresc cu toată seriozitatea, a venit în 1959, după evenimentele din Ungaria. În penitenciarul Codlea (Brașov) am avut șansa să stau în aceeași celulă cu grupul scriitorilor germani: Hans Bergel, anchetat pentru nuvela „Prințul și bardul”, părintele Andreas Birkner, pentru nuvela „Scroafa cu cei șapte pureci”, Georg Scherg, profesor universitar de limba germană de la Universitatea din Cluj, criticul literar Wolf Aichelburg și tânărul teolog Harold Siegmund. Aici, în fiecare scară, se discutau diferite cărți de literatură, romane și filme. Pentru prima dată am început și eu să povestesc filme cu scene palpitate, inventate de mine. Tot aici, profesorului Georg Scherg mi-a predat lecții de istoria literaturii germane, prezentate în paralel cu istoria literaturii franceze, pe care o studiasem în cursul superior de liceu.

În 1950, după condamnare, am fost internat în lagărele de muncă forțată din Balta Brăilei, Strâmba, pe bacul „Demonstene” Rața, Salcia, și tot pe bac la Piatra Frecăței.

Deși se lucra zi lumină la realizarea unor diguri, la munci agricole și la construirea unor clădiri administrative, ne-au dat cărți

de citit. Între maculatura ideologică se găseau și cărți de literatură ale clasicilor vechi ruși. Seara, într-o baracă cu 250 de intelectuali, între paturi suprapuse, citeam la lumina unor becuri chioare. Tot aici, sub influența acestor cărți, scriam reflecții cu acul pe săpun, ce le ștergeam într-o clipă.

În 1963, afară, după eliberare, am continuat să citesc, epuizând cărțile scrise de clasicii ruși, Gogol, Turgheniev, Cehov, Tolstoi, Gonțarov, Dostoievski și Gorki.

În 1967, foștilor deținuți politici ni s-a dat voie să ne terminăm studiile. Devenisem inginer în construcții. După 1974, la Ploiești, schimbând munca de șantier cu cea a unui birou de proiectare, după program, în fiecare zi, vizitam librăriile. Atunci, am descoperit curentul literar existențialist. Am citit cărțile lui Albert Camus, Jan-Paul Sartre și ale precursorilor Miguel de Unamuno și Soren Kierkegaard, teologul danez. Am cunoscut ideile lui Martin Heidegger, apoi am citit Sigmund Freud, eseurile filozofice ale lui

Henri Bergson, cu intuiția ce nu poate fi comunicată decât prin inteligență.

Tot atunci am început să scriu.

Însă ce scriam rupeam imediat. Era vremea când erau vânați foștii pușcăriași ce-și scriau memoriile.

Dându-mi seama că nu mai pot cunoaște tot ce apărea interesant, am început să citesc selectiv. În România era bunul obicei ca la cărțile de literatură să se adauge o biografie a autorului. Și am început să citesc doar cărțile ce le citau autorii și cele premiate cu Premiul Nobel.

În 1988, în vizită, cu soția, la una din fiicele mele căsătorită cu un canadian, am cerut și primit azil politic în Canada, unde am profitat din plin de viața omului liber. În Montreal am început să scriu din primele zile.

LN: Cum și când lucrați? Vă trebuie o ambianță specială?

VR: Cărțile publicate, „Moara lui Kalusek” și „Experimentul Târgșor”, le-am scris în paralel, dar am început editarea lor

abia după ce am ieșit la pensie. Scriu pe sonorul în surdină al televizorului.

LN: Care sunt autorii dumneavoastră preferați?

VR: Mi-au plăcut mulți autori, dar cei care m-au făcut să meditez asupra scrierilor lor au fost Miguel de Unamuno cu „Spre mormântul lui Don Quijote”, Louis-Ferdinand Celine - „Călătorie la capătul nopții” și Fiodor Dostoievski - „Frații Karamazov”.

LN: Aveți o deviză personală după care vă conduceți în viață și în scris?

VR: Atât în pușcăriile comuniste, cât și în viața zilnică, am urmărit să-mi păstrez demnitatea, considerând-o mai presus decât beneficiile ocazionale. În scris am evidențiat-o.

LN: Aveți o carte preferată al cărei autor ați vrut să fiți?

VR: Da și se numește „Spre mormântul lui Don Quijote”, scrisă de Unamuno.

Recitind pe Soren Kierkegaard

Dumitru Ichim

Reflecții de Livia Nemțeanu

Dacă Kierkegaard i-ar putea răspunde părintelui Dumitru Ichim, dacă Tatăl i-ar fi răspuns lui Avraam, am ști poate mai mult, dar mai puțin ca lov, cine a ridicat sau a oprit mâna jertfei. „De profundis clamavi Te Deum” a strigat Avraam cu disperare, dar El nu i-a răspuns, spune părintele Ichim (vorbind cu Kierkegaard). „Ci doar aripa văzduhului înalt s-a auzit : acesta este Fiul meu cel iubit”. Și atenție, „Fiul” e în majusculă, ca și cum ar fi dumnezeiesc. Să înțelegem că, cu toată obediența lui Avraam, gata să-și sacrifice „unicul fiu al părului alb”, cel „mai presus de toate stelele cerului și deșerturilor”, „frica și cutremurul” din sine a ezitat ?

Părintele Ichim navighează, ca de obicei, între văzutele și nevăzutele, ca o imersie care s-ar putea numi duh, sau desprindere de sine, de corp, de real, de materie.

Recitind pe Soren Kierkegaard

Stelele cerului,
precum și nisipul
oglinzilor lui,

Este Avraam care a auzit doar „aripa văzduhului înalt”? Ori este părintele Ichim conversând cu Kierkegaard, cu Avraam, cu chiar Tatăl ? (Florin Romila)

Dumitru Ichim urca, prin „recitirea lui Kierkegaard”, ca un poet pelerin, în dialogul atemporal cu un alt poet al înălțimilor mistice – Soren Kierkegaard -, totodată, în elogiul cu umilitate al acestuia, ce fusese și el re-descoperitor de tragic, în „jăratul” adevărilor fundamentale biblice. Jertfa pe care Dumnezeu i-o cere lui Avram, „părintele tuturor neamurilor”, este pentru poet punctul de declanșare atât al disperantei durerii omenesti prin „frica și cutremurul” faptei, dar și culminarea credinței din nevoia de absolut, de inserare a sacralului în profan. De-abia după împlinirea jertfei neîmplinite, Avram-

îl numeau
pe Avraam
părinte
al tuturor neamurilor,
dar Tu cum L-ai strigat
când i-ai cerut pe unicul fiu,
ultimul rod al părului alb,
să ți-L aducă jertfă?

Mai repetă-ne,
Kierkegaard,
prințul adâncului fiord,
pentru că lumea are urechile vechi,
ca genunchiul cămillei!
Iară
și iarăși repetă-ne-ntr-una,
cum era atunci,
în dis-de-dimineța lumii

profanul va deveni Avraam - fiul lui Dumnezeu. Firul roșu al instanței sacrificiale supreme, datatoare, așadar, de absolut dumnezeiesc, va continua de la Avraam și va culmina cu aceea a lui Iisus Nazarineanul - regele iudeilor, ce va fi devenit Christos (*Unsul*), în primul rând, prin căutarea și împlinirea sacrificiului său voluntar, ce era al răscumpărării prin moarte a păcatelor celorlalți, ca singura cale posibilă de salvare a omului. Dumitru Ichim urmărește cu o pasiune poetică intensă această sintagmă biblică – fiul omului – în ipostazele sale tragice și ascendente de la profan la sacru, între Avram și Christos. O asemenea poezie excelează, de asemenea, printr-o iluminare a expresiei poetice.

când Avraam
își privea fiul,
pre cel unul născut din tatăl,
urcând pe Muntele Jertfei
cu aripi de lemn nezburate
înălțătoarelor flăcări?

Știu, Soren, ce spui -
„frica și cutremur”!
Dar acestea
și mai mult decât acestea
au fost atunci,
în dis-de-dimineța lumii,
când nimeni nu vorbea de moarte,
și totuși Avraam privea
cu „frica și cutremur”,
amețitorul drum, spirala-n vâlvătăi -
urcuș al înfierii.

Pentru cel vechi de zile,
părintele neamurilor,
fiul
era mai presus
decât toate stelele cerului...
Toate deșerturile,
bob de nisip
cu bob de nisip socotit,
n-ar fi putut să găsească
un singur cuvânt să fie egal
cu primul născut,
cel fără prihană de număr,
fiul tatălui -
cuvântul.

Da,
frică și cutremur a fost
pe fața întregului pământ...
Iar fiul a-ntrebat a doua oară
pe Avraam, părintele neamurilor:
„Tată,
dar unde este mielul de jertfă?”
Și era dis-de-dimineată,
ne spune Kierkegaard,
prințul albastrului fiord,
când părintele neamurilor,
călca,
urcând prin umbrirea Fiului,
cu frică și cutremur...

Ce-a fost apoi,
Avraam
n-a înțeles prea bine,
că-i povestea bătrânului tahigraf
bobul ascuns din bob,
cum L-a strigat pe Dumnezeu
Tatăl,

dintru adâncuri L-a strigat pe Dumnezeu
Tatăl,
de profundis clamavi Te Deum:
Eli,
Eli
lama
sabahtani?
Dar Tatăl nu i-a răspuns,
ci doar aripa văzduhului înalt
s-a auzit:
Acesta este Fiul Meu cel iubit...

Avraam, fiul său și îngerul
priveau,
cât un răsărit de soare -
focul de jertfă al înfierii:
Acesta este Fiul Meu...,
dar părintele neamurilor
abia ieșind din frică și cutremur
a băgat amândouă mâinile
prin vâlvătaiele focului,
de parcă-ar fi pierdut ceva,
scormonind printre cărbunii aprinși
până-și umplu căușul palmelor
cu jăratec
și tipă din rărunchi către înger:
Ia-i și fugi,
ia-i și fugi,
ia-i și fugi...!
Drumul e lung
cum n-a mai fost noapte să țină trei zile,
și întunericul la fel de îngust,
dar pumnul acesta de cărbuni
o să-ți fie de-ajuns
până la răsturnatul pietrei de mormânt
din ziua Înfierii.

Era dis-de-dimineată
în prima zi a săptămânii
când Avraam,
părintele tuturor neamurilor,
se cobora cu fiul său,
fără frică,
fără cutremur
și fără lemnele crucii...

CUVÂNTUL

Niciodată
nu a trecut pe lângă mine
ispita
de-a fi altceva decât om,
să zicem înger,
dar cel din dreapta mea
și-al umbrei,
îngerul:

„S-o spui e ușor,
îți convine.
Tu, fără de aripi,
ai
presusul de zbor.
Eu, cu-atâtea pene,
nici un cuvânt n-am scris
ca tine,
tu - durerea luminii
sub lutul veșmânt.
Eu, am rămas
pentru tine 'trimis',
că numai Fiul Omului,
singurul poate să fie
și Dumnezeu și Cuvânt.”

Omagiu vocației universitare: **Daniela Gîfu, lector dr., poetă, scriitoare, eseistă** **Interviu realizat de Luminița Niculescu**

Doamna lector univ. dr. **DANIELA GÎFU** (n. 10 ianuarie 1973, Bârlad, jud. Vaslui) a absolvit Facultatea de Fizică a Universității „Alexandru Ioan Cuza” (Iasi) în 1997; în 2004, a obținut titlul de Master în Comunicare și Relații Publice, Școala Națională de Studii Politice și Administrative, Facultatea de Administrație Publică (București). Din 2010 este doctor în Filosofie, obținând totodată un contract de studii postdoctorale, o cotutelă între Facultatea de Informatică și Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași. Începând cu toamna lui 2011 este și cadru didactic la aceeași instituție universitară, urmând după finalizarea studiilor postdoctorale (2013) să devină cercetător științific (CS III) la Facultatea de Informatică de la Iași.

Este (co)autoare a 9 cărți și numeroase articole; a participat la mai mult de 30 conferințe (inter)naționale. Are o fructuoasă activitate literară, contribuții valoroase la dicționare și enciclopedii; este membră a

Asociației Scriitorilor Români din Canada, editor la reviste din țară și din Canada, publicist activ. Dintre cărțile publicate până în prezent care răspund problematicii religioase, menționăm trei titluri semnificative: 33. Jurnal de inițiere spirituală; eu, tu și El. Oglindiri spirituale; Păcatul neliniștii/ Le péché de l'inquiétude.

(<http://webmail-profs.info.uaic.ro/~daniela.gifu/>)

Luminița Niculescu: Relația creștinului contemporan, a omului în

general, cu Dumnezeu trece prin multe încercări, etape, ipostaze, dileme. Ați putea să punctați câteva dintre ele din perspectiva propriei Dvs. experiențe religioase?

Daniela Gîfu: Creștinul, indiferent de vremi, manifestă permanent un interes deosebit față de relația sa cu Dumnezeu, este profund preocupat de această relație. Poate nu mereu cu aceeași ferveare, dată fiind diversitatea activităților pe care le are de onorat în preumblarea sa pe pământ. Omul, în general, este un căutător perseverent de Dumnezeu, primele două porunci din Vechiul Testament fiind edificatoare în acest demers: „Să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău cu toată inima ta, cu tot sufletul tău, cu tot cugetul tău” și „Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși” (Matei 22, 37-39). Dacă înțelegem iubirea drept căutare, chiar cercetare a celui de lângă tine, atunci înseamnă că ne-am înțeles rostul. Cu cât omul se apropie mai mult de Dumnezeu, cu atât va ști să

discearnă mai corect între bine și rău, cu atât mai responsabil va începe să participe la lucrarea Lui. Temeinicia lucrării omului este în strânsă legătură cu relația sa spirituală – și nu cu gândirea raportată la concretizări existențiale. Acestui om Dumnezeu „îi va da tot ce-i trebuie” (Luca 11:8).

Fiecare are de învățat niște lecții și are niște greșeli de îndreptat. Într-un fel sau altul, mai devreme sau mai târziu, omul trebuie să recompenseze răbdarea lui Dumnezeu. Să ne dorim să avem șansa de a ne desăvârși în timpul vieții. Privind retrospectiv, încă de la grădiniță m-am confruntat cu realitatea lumească. Îmi amintesc de sutele de lacrimi vărsate pe poalele mamei mele. Nu înțelegeam de ce unii copii alegeau să se joace doar cu acei copii care proveneau din familii cu statut social comun cu cel al părinților lor. În fapt, am păținit din cauza aceasta și atunci când m-am îndrăgostit de un fiu de medici, care oricât de bine intenționat era, nu a reușit să gestioneze situația. Strădaniile mele de a înțelege de ce mă respingeau au fost precedate de tensiuni interioare care îmi devorau zestrea spirituală. Cred că e prima oară când vorbesc despre asemenea momente.

Aș putea povesti zile întregi despre plecarea la Domnul a bunicii mele, care m-a învățat cum să mă rog, care e rostul nostru în lume și cum să ni-l facem plăcut lui Dumnezeu. Sau a prietenei mele din liceu, retrasă la mănăstire încă din clasa a XII-a. De atunci, am pierdut multe alte ființe dragi care mi-au oferit sprijin sufletească în momente de deznădejde. Dincolo de cele 40 de zile de doliu, resimt adesea o anumită pustiire. Îmi cultiv în primul rând înțelegerea distincției dintre bine și rău prin trezirea gândului curat și pătrunderea „Sensului vieții și al Istoriei, reazem în ispitele și furtunile timpului”, așa cum spunea părintele Arsenie Boca.

Dacă ar fi să fiu foarte corectă față de mine însămi, încercări și dileme au însoțit fiecare etapă din viața mea. Și, oricât aș crede că azi știu mai mult ca ieri, mărturisesc că încă mă las pradă amărăciunilor provocate de cei din jur. Poate chiar de mine însămi. Sunt o idealistă!

L.N.: Care a fost/este cea mai mare dificultate întâmpinată în urcușul Dvs duhovnicesc? Dar în relațiile umane?

D.G.: Să scap de deznădejde. Sunt destule momente când am sentimentul că toate sunt de prisos. Și atunci mă izolez. Aparent, reușesc să ascund acest tumult când sunt în fața studenților sau a colegilor. Mai puțin în familie, care – din nefericire – preia din trăirile mele, suferind alături de mine. „Ajungem astfel să

fim mereu zbuciumați, ca și Cain după ce și-a ucis fratele” (cf. Facerea 4, 8-12).

Îmi amintesc bucuria primirii binecuvântării când am îmbrăcat veșmintele de mireasă. Un alb imaculat, cum era și visul meu de femeie tânără. Bucurie năruită la scurtă vreme în fața comportamentului necontrolat al soțului meu, aflat la al treilea mariaj. Efectul imediat, depresia. Nu mai aveam putere nici să mă rog, fiindcă nu înțelegeam de ce mi se întâmpla așa ceva. Căzusem în iadul neputinței: „Și în iad cine te va lăuda pe tine?” (cf. Psalmi 6, 5). Acum îmi dau seama că nu știusem să mă rog înainte de pasul căsătoriei. Sau fiindcă nu mă rugasem din inimă, nu fusesem auzită de Dumnezeu.

La fel pătimim și în relațiile umane. În general, multe legături se fac conjunctural. Cum să lași totul în voia lui Dumnezeu? Câți dintre noi sunt pregătiți să renunțe la vise, la bucuriile efemere, pentru a face voia lui Dumnezeu?! Am convingerea că mulți realizăm post-facto un lucru de mare importanță: **primim darurile dumnezeiești după măsura staturii noastre duhovnicești.**

L.N.: Dintre scrierile Dvs publicate până în prezent, care considerați că vă reprezintă cel mai exact căutările metafizice și incursiunile în transcendent?

D.G.: Sinceră să fiu, niciuna nu mă mulțumește pe deplin. Le iubesc pe toate, dar mai am mult de aprofundat. Fiecare carte reușește să zugrăvească câte puțin din ceva-ul descoperit prin reflectări imediate. Pe unele le uit dacă nu le consemnez imediat. Din nefericire, pe multe le las pentru a doua zi. A doua zi, sunt iarăși amânate...

Prima mea scriere, 33. *Jurnal de inițiere spirituală*, apărută în anul 2008 la Editura Limes din Cluj-Napoca, a fost și prima mea încercare de a mă înțelege. Și eram într-un totul aplecată spre învățăturile Sfinților Părinți. Pe deplin de înțeles, fiindcă mi-am trăit fiecare zi a anului 33 al vieții mele până în cele mai mici amănunte, trăiri, gânduri, vorbe, acțiuni. O conviețuire cu sinele care mi-a schimbat pe deplin viața.

Despre a doua carte, *eu, tu și El. Oglindiri spirituale*, am vorbit anterior. E o carte de radiografieri interioară în care, așa cum spune și Cornel Moraru în prefața sa, „textele reproduse aici au semnificația unei experiențe de viață, într-un moment de răscruce, anume ales. Nu în altceva constă substanța lor și mesajul transmis, oferind celor sensibili la problematica moralei creștine o lectură responsabilă și stimulativă.”

Apoi a urmat volumul-poem *Păcatul nelineștii/ Le péché de l'inquiétude*, ediție bilingvă, versiunea în limba franceză realizată de Maria Penzes, care stărnește și

azi opinii favorabile din partea unor importanți scriitori: Liviu Antonesei, Eugen Evu, Ion Pachia-Tatomirescu etc. Mai mult, anul acesta a apărut același poem în limba maghiară, *A nyugtalanság búne*, traducere realizată de Judit-Emőke Brandner la Editura Mentor din Târgu-Mureș. Ceea ce mă obligă să scriu din ce în ce mai bine.

L.N.: Vă rugăm vorbiți-ne despre părinții/scrierile duhovnicești care vă sunt mai apropiați de suflet.

D.G.: Am să vorbesc despre o nouă cercetare întreprinsă de mine, un studiu preliminar de recunoaștere a formelor umoristice în predica ortodoxă. Mă voi opri la părintele Ilie Cleopa, considerat un fel de Ion Creangă în rândul clerului ortodox, unul din cei mai iscusiți predicatori ai monahismului românesc contemporan. M-am aplecat asupra predicilor dânsului (16 volume publicate, cu titlul *Ne vorbește Părintele Cleopa*, publicate la Editura Episcopiei Romanului și Hușilor în perioada 1995-1999), mai ales din dorința de a-i identifica retorică, văditele tonuri umoristice (umorul de situație, auto-dezaprobară, jocul de cuvinte, anecdota, umorul cadrelor, ironia). Am stabilit empiric o serie de caracteristici ce definesc oralitatea stilului părintelui: jovialitate și expresii populare, comentarii ironice, expresii cu conținut emoțional, dimensiunea simbolică a limbajului, mesajul biblic sub forma povestirii.

La Părintele Ilie Cleopa predica este o organizare discursivă prin care cuvintele și frazele pot căpăta noi înțelesuri și pot fi încadrate într-o multitudine de forme umoristice pentru a reliefa diferențele, contrastele dintre realitatea zugrăvită, învățată, și cea modernă, trăită. Limbajul se apropie de cel colocvial, fără a estompa însă claritatea, acuratețea și corectitudinea termenilor teologici. Predica, atât o știință, cât și o artă, vine să clarifice textul liturgic, metodic și sistematic, motiv pentru care se află într-o permanentă consonanță cu așteptările și nevoile auditoriului.

În același stil umoristic se adresa uneori oamenilor și Părintele Arsenie Boca, care se remarcă printr-un discurs atipic, adecvat vremurilor de azi. Înnoirea discursiv-religioasă prin umor are rolul de a minimaliza intransigența canoanelor, mesajul fiind receptat și asimilat mai bine atât la nivel de individ, cât și la nivel de grup. Părintele Paisie Tinca, un om greu impresionabil, spune că Părintele Arsenie Boca i-a atins sufletul: „Mi-aduc aminte că atunci când am venit la mănăstire am ținut post 40 de zile numai cu apă și pâine și m-am slăbit tare. Am fugit în pădure și părintele m-a adus înapoi. M-a întrebat: «Dar cine ți-o spus să postești?». Am răspuns că poruncile Bisericii sunt să ții

toate posturile. A zâmbit: «Dacă vei mai posti așa, îți vom trage clopotul, ai noroc că ești tânăr».

L.N.: Care este cea mai îndrăgită Fericire a Dvs?

D.G.: Fericirile, cele nouă căi pe care orice creștin trebuie să pășească pentru a se bucura de odihna veșnică, sunt în egală măsură la fel de necesare. Necesare cunoașterii desăvârșirii.

Mă voi opri, de dragul de a răspunde întrebării, la a doua Fericire: „**Fericiți cei ce plâng, că aceia se vor mângâia**”. Și oare câți dintre noi pot spune că au cunoscut cu adevărat plânsul acesta al căinței? Mă gândesc la plânsul psalmic al regelui David. Deși a gustat din toate plăcerile lumești, niciuna nu i-a adus fericirea: „Fericit bărbatul care n-a umblat în sfatul necredincioșilor, și în calea păcătoșilor n-a umblat” (Psalmul 1,1). Fiindcă nu înscăunarea lumească este aducătoare de fericire, ci cea cerească la care cu toții ar trebui să ne gândim din vreme.

Plânsul are o lucrare îndoită: lucrează și păzește (*Patericul egiptean*, p. 26). O fericire a lacrimilor este o promisiune a lui Dumnezeu. Fiindcă ea spulberă orice îndoială. Aduc spre cugetare răspunsul lui Avva Pimen, dat unui credincios abătut de prea multe sale păcate: „Cel ce voiește să se izbăvească de păcate prin plâns se izbăvește, căci plânsul este calea pe care ne-au dat-o Scriptura și Sfinții noștri Părinți, zicând: <<Plângeți, că altă cale nu este, fără numai aceasta>>” (*Idem*, pag. 25).

L.N.: Părintele arhimandrit Sofian Boghiu își sfătuia fiii și ficele duhovnicești atunci când se aflau în momente de cumpănă: „Sfătuiți-vă cu Maica Domnului!” Dvs. cum înțelegeți o astfel de sfătuire?

D.G.: Uneori traversăm momente de cumpănă. Avem sănătatea șubredă, siguranța financiară a familiei este pusă sub semnul întrebării, ne confruntăm cu dezechilibrul marital sau cu pierderea locului de muncă, avem probleme cu pruncii etc. Toate acestea – arăta părintele Nicolae Steinhardt în *Jurnalul Fericirii* – sunt „dezvăluiri ale unei stări sufletești de neîmpăcată opoziție cu lumea creată de Dumnezeu, ale unei îndărătnice și imense îndepărtări de la recunoașterea deșertăciunii celor lumești. Dintr-odată, cel din urmă fleac ia proporții, prinde vâlvătă și pune în cumpănă toată măreția facerii și toată bucuria de a trăi”.

Un singur reazem necondiționat avem: sfătuirea cu Maica Domnului. De altfel, nu întâmplător, sărbătorile cele mai vechi ale Maicii Domnului relevă legătura sa unică cu Fiul ei, Hristos. Lumina pe care omul o caută înspre vederea celor plăcute lui Dumnezeu vine de la Născătoarea de Dumnezeu, Maica Logosului divin etern, „Lumina cea adevărată care luminează pe tot omul, care vine în lume” (Ioan 1, 9).

Se apropie Buna Vestire (25 martie), cunoscută în popor și ca „Ziua Cucului”. Asocierea sărbătorii religioase cu cea populară nu este întâmplătoare. Așa cum cucul vestește ceva important omului care-l aude, tot astfel Arhanghelul Gavriil i-a vestit Fecioarei Maria că-L va naște pe Pruncul lui Dumnezeu. Poate constitui, de

asemenea, un punct de vedere la îndemâna creștinului ortodox, care, atunci când este dovedit de probleme, își pune nădejdea în Maica Domnului.

L.N.: Ce părere aveți despre secularizare, descreștinare, deteriorarea credinței?

D.G.: Un vădit rol în discreditarea valorilor moral-creștine îl are o parte din presă; cea care cultivă secularizarea, laicizarea limbajului religios. Creștinul, oricât de doritor de viață duhovnicească ar fi, nu poate fi imun în fața mesajelor venite prin diverse canale media; pierderea „imunității” urmate de pierderea liniștii minții se reflectă în comportament. Cantitatea uriașă de informații, falsa senzație de comuniune (vezi campaniile umanitare) etc., alimentează curiozitatea omului până la dependență. Tulburarea sufletului duce la lipsa de concentrare în rugăciune și la șubrezirea relației cu Dumnezeu.

Lumea aceasta multimedia în care trăim are misiunea de a muta centrul atenției dinspre real spre virtual. Gândim, vorbim, acționăm după modelele secularizate și descreștinate văzute la televizor. Și, ce e mai trist, iubim ca la televizor...

Pericolul descreștinării își are rădăcinile nu doar în realitatea multimedia, ci și în așa-numita „toleranță religioasă”. Creștinismul a luat-o pe alte căi, folosindu-se de pârgii occidentale și îndepărtându-se de la dreapta credință. Nu cumva este vorba în fapt despre o emancipare religioasă de tip Armageddon?

„O adevărată familie”

Mircea Gheorghe

Mircea Gheorghe își iubește personajele – lansare de carte

Corina Luca

Pe data de 15 februarie la librăria „Pagini românești” din Montreal a avut loc lansarea volumului „O adevărată familie” a scriitorului Mircea Gheorghe.

Prozator, traducător și jurnalist, Mircea Gheorghe este un cunoscut al românilor de pretutindeni. Autor al cărților „Ghid de predare al lecturii literare”, „Partida de canasta”, „Imprevizibilul triumf”, „Clepsidra” și colaborator al multor reviste, iată că ne încântă încă o dată cu o culegere de povestiri în ultimul volum apărut și anume: „O adevărată familie”, apărut anul trecut la editura „Adenium” din România.

Lansarea a fost inedită și interactivă iar organizatorul și, totodată, sufletul ei a fost George Sava. El i-a dat cuvântul mai întâi jurnalistei Simona Ploeanu, care a făcut o prezentare caldă și sugestivă a

acestui volum de proză scurtă. Apoi, au intervenit în direct prin Skype, din România, de la sediul editurii Adenium directorul acesteia, Liviu Antonesei și redactorul-șef, Gabriel Cheșcu. Liviu Antonesei a vorbit elogios despre volumul „O adevărată familie” și despre celelalte scrieri ale lui Mircea Gheorghe și a menționat că s-a împrietenit cu autorul în urmă cu mai mulți ani când i-a prefătat volumul „Partida de canasta”, apărut la editura Polirom. Gabriel Cheșcu, la rândul lui a vorbit despre volumul „O adevărată familie” și a invitat talentele literare din comunitatea românească să se adreseze editurii Adenium care organizează anual concursuri de debut.

Apoi, a urmat partea cea mai frumoasă. Printre cei peste 25 de invitați, aveam impresia că stau la gura sobei,

ascultând în liniștea minutelor ce curgeau lin ca mierea, povești. Mai bine zis, povestiri. Mircea Gheorghe a ales să ne facă lectura a două povestiri: „Cabrioleta” și „Reformatorii”. Numai așa poți simți transferul de emoție pe care l-a vrut scris pe hârtie. Bogăția detaliilor a făcut posibil accesul la atmosfera epocii demult trecute. Eram acolo. Revenirea la realitate a fost bruscă. Întrebări... Răspunsuri...

Corina L.: Care a fost gândul de început care a stârnit crearea acestui nou volum?

Mircea Gheorghe: E o carte care s-a împlinit treptat, aproape fără să-mi dau seama, aidoma unui fruct. După ce am scris un număr de povestiri fără intenția de a le alătura, am remarcat că ele alcătuiesc un volum unitar.

C.L.: Se vrea oare o invitație de a fi într-o „adevărată familie”? O familie spirituală, poate?

M.G.: Titlul cărții „O adevărată familie” reia titlul unei povestiri care este ironic fiindcă întoarce realitatea pe dos. Ca atunci când cineva spune altcuiva „Deșteptule!”, sensul fiind exact invers. Ceea ce leagă toate, sau cel puțin majoritatea personajelor din carte într-o *adevărată familie* este, din punctul meu de vedere, conflictul dintre identitățile lor duble, cea de pe scenă și cea din culise. Și nu e vorba doar de personajele românești, ci și de celelalte care sunt numeroase. Cu consecințele de rigoare, pe care le produce ciocnirea dintre cele două identități, uneori amuzante alteori triste, dramatice, înduioșătoare sau chiar ușor stranii.

Povestirea „O adevărată familie”, nu e singura cu un titlu ironic. Mai sunt și altele: *În rîndul lumii*, *Revoluționara*, *Reformatorii*, *Argumentul de autoritate*. Personajele volumului au, de la caz la caz, slăbiciuni, defecte, obsesii, drame și eșecuri proprii, dar totul este la dimensiunea unui cotidian care ne învăluie pe toți. Așa cum au remarcat unii comentatori, eu îmi iubesc personajele sau cel puțin le privesc cu înțelegere, deși în mod discret mă amuz de slăbiciunile lor (dintre care multe sunt și ale mele). Au de fapt o cumsecădenie fundamentală. De le-am întâlni la un colț de stradă, ne-am putea împrieteni cu ele și am merge împreună la o cafea sau la o bere.

C.L.: Ce aduce nou pentru cititorul - fan al lui Mircea Gheorghe?

MIRCEA GHEORGHE

O adevărată familie

M.G.: Mai întâi, m-aș bucura enorm să existe asemenea fani și i-aș invita la dialog pe blogul meu <http://www.mirceagheorghe.com>. Nou în volumul acesta, dincolo de ce am spus mai înainte, este diversitatea registrelor. E greu de spus dacă *O adevărată familie* este un volum de proză scurtă veselă ori tristă, fiindcă în el sunt de toate. Aș mai spune că dincolo de suprafața neutră a narațiunii am intenționat și în acest volum să ating zone mai profunde din realitatea sufletească a personajelor mele. Dar nu uit că în fața unui text există totdeauna posibilitatea a cel puțin două tipuri de lectură: o lectură

hedonistă, recreativă, pentru evadare sau amuzament și o alta analitică, preocupată de a descoperi subtextul profund. Dacă *O adevărată familie* satisface exigențele primului tip de lectură, lectura hedonistă, aș fi deja mulțumit.

C.L.: Credeți ca cititorul va găsi răspunsuri la propriile reflexii în oglinda cărții?

M.G.: Depinde de care reflexii e vorba, de conținutul și de ținta lor. Pentru unele, este posibil ca volumul acesta să reveleze cititorului sensuri incitante și, drept urmare, acesta să descopere în sine, prin reflexie proprie, răspunsurile potrivite.

Sigur, aici intervine în discuție bogăția textului. Dar această bogăție este dată nu doar de ce se află în el, ci și de ceea ce se află în spiritul cititorului care îl parcurge. Scriitorul nu este totdeauna responsabil, în bine sau în rău, de sensurile care sunt descoperite în cărțile sale.

C.L.: În final, vă rog să transmiteți un mesaj pentru cititori.

M.G.: Sper din tot sufletul ca timpul consumat pentru citirea volumului *O adevărată familie* să nu li se pară un timp irosit. Aș vrea ca la sfârșitul lecturii, să poată spune că au călătorit plăcut în realitatea secundă propusă între paginile cărții și în tovărășia personajelor ei. Și că, eventual, călătoria le-a mai adăugat ceva bun și durabil în suflet.

Și astfel s-a încheiat călătoria noastră prin universul de pace, numit Mircea Gheorghe.

O adevărată familie (fragment din carte) Mircea Gheorghe

Cu trei zile înainte să plece din compania noastră, l-am invitat pe Roger să mâncăm împreună la prânz, într-un restaurant mic, vietnamez, de pe strada Saint-Denis. Roger era blond, cu părul cârlionțat și ochi albaștri, care păreau bulbucăți din pricina ochelarilor cu multe dioptrii. Era destul de scund, semăna cu un actor american, Richard Dreyfuss, cred. Roger era șeful meu, iar știrea că pleacă nu era încă oficială, numai eu luasem cunoștință de ea, ceea ce mă flata foarte tare. Dar în același

timp regretam plecarea lui. Fusese un șef bun, care mă aprecia și mă susținuse întotdeauna în fața directoarei.

Am comandat, ca și altă dată când fusesem aici amândoi, rulouri imperiale cu o garnitură de orez și cartofi prăjiți. Ni s-au adus în plus și două boluri minuscule cu sos picant.

– Îmi pare rău, Roger, i-am zis la începutul discuției noastre, în timp ce-mi risipeam sosul peste grămada de orez cam fad și cam uscat pentru gustul meu. Mă obișnuisem cu tine. Credeam că o să lucrăm împreună încă mulți ani de-acum încolo.

– Da, a spus el. Și mie mi-ar fi făcut plăcere, dar n-am putut să refuz oferta făcută de Sylvain.

Sylvain era un alt fost coleg care plecase în urmă cu doi ani într-un post de director la o companie concurentă.

Îi oferise lui Roger un post de director adjunct, cu o creștere substanțială de salariu.

– Noi aici eram ca o familie. De cinci ani de când ai venit în companie, am ajuns să ne cunoaștem bine.

Roger m-a privit puțin surprins peste ochelari.

– Chiar o familie? Nu sunt de aceeași părere... Nu, nici vorbă, aș spune dimpotrivă.

S-a șters la gură cu șervetul alb și a băut două înghițituri din paharul cu apă din fața lui. Eu însă am rămas cu furculița în aer. De data asta, eu eram cel surprins.

Trebuie să fac o paranteză, înainte ca Roger să continue să-mi explice punctul său de vedere. Pentru mine, toți colegii cu care mă întâlneam zi de zi la serviciu erau prieteni buni. La intrare, în fiecare dimineață, Beatrice, recepționera bătrânică, era toată numai zâmbet și, după ce mă întreba ce fac, mă anunța amabilă că afară e frig, sau cald, sau plouă, sau ninge, de la caz la caz. Eu zâmbeam, îi spuneam că fac bine și cădeam de acord că e frig, sau cald, sau plouă, sau ninge, după cum constatasem venind. Tare prietenoasă,

Beatrice! După ce treceam de Beatrice, mă întâlneam une-ori cu Mireille, secretara. Și ea era zâmbitoare, îmi făcea un semn amical cu mâna și mă întreba și ea ce fac. Îi dădeam același răspuns ca și lui Beatrice, că fac bine, și o anunțam și pe ea că afară e frig, sau cald, sau plouă, sau ninge... Intram reconfortat de prietenia secretarei în biroul de arhivar, care era ca o moșie a mea, și apărea Svetlana. Svetlana Morozova e rusoaică, dar e măritată cu un columbian, vorbește cu el în fiecare zi la telefon câte o oră și și-a prescurtat numele în Moro - e mai spaniolesc așa.

Svetlana are un simpatic accent rusesc și, intrând cu ceașca de cafea în mână, mă întrebă ce fac și dacă am ajuns greu la serviciu, fiindcă afară era frig, sau cald, sau ploua, sau ninge... „Mulțumesc de întrebare, Svetlana”, îi ziceam. „Am ajuns cu bine la serviciu, deși afară...” Și-i spuneam că, da, e-adevărat, afară era frig, sau cald, sau ploua, sau ninge... Svetlana căsca, bea din cafea, îmi făcea semn cu ochiul, îmi ura o zi ușoară și pleca. Drăguță, o adevărată prietenă.

Lucram cât lucram singur cu hârtoagele mele din arhivă, clasam ultimele acte, când aproape de prânz apărea Margot, contabilă. Mă întreba și ea ce fac, strâmba din nas, zicea că-i praf, se uita pe fereastră și constata că e frig, sau cald, sau plouă, sau ninge și pe urmă îmi spunea ceva despre leafă. Că adică o să fie depusă, ca de obicei, joia viitoare în cont. Îi mulțumeam și-i spuneam că mă bucur. Grijă ei pentru mine și leafa mea mă ungea la suflet. Asta însemna prietenie!

La prânz ieșeam să mănânc undeva, la un restaurant fast-food din apropiere. De obicei, lângă biroul lui Beatrice de la intrare erau adunați la ora aceea patru sau cinci colegi: Pierre, Martin, Diane, Jacques și Sue. Le făceam semn cu mina, le ziceam „pe curând” și ei îmi răspundeau zâmbitori, în cor: „Pe curând!” Prieteni buni, ce mai...

Și ce să mai spun de Manon, de 45-50 de ani, obosita tot timpul, cu hainele mototolite, cu ochii apoși, încercânați și vocea groasă, de fumătoare înrăită, cu părul cânepiu, rar și murdar. Era directoarea generală, zâmbea când mă vedea și mă-ntreba totdeauna ce fac. Odată chiar m-a îmbrățișat, venisem din concediu! O prietenă adevărată...

– Manon e o cățea, spune acum Roger în timp ce-și tăia o rondelă micuță din al doilea rulou imperial.

Pe primul l-a mâncat deja.

– O cățea...

– Dar rămâne între noi, OK?

– Nici nu începe discuție!

– Din ora în oră merge la fumoar, ai remarcat? Doar trece pe lângă biroul tău.

– O văd uneori, e drept.

– Merge să se drogheze! Fumează marijuana. Când este euforică din cauza asta, are un zâmbet tâmp înțepenit pe figură și îmbrățișează pe toată lumea. Dar altminteri n-am cunoscut o tipă mai rea și mai neplăcută! Nu fumează în birou fiindcă nu e voie și pe urmă mirosul de marijuana e mult mai persistent. Nu vrea să riște să fie surprinsă de vreo inspecție dinafară.

– Cine vine în inspecție?

– Cine?! Ha!

Roger mă privește aproape cu milă. Pe ce lume trăiam? În țara aia de unde veneam erau oare toți așa de naivi ca mine?

– Jacques s-a plâns din cauza fumului anul trecut la poliție, după ce s-a votat legea că nu mai e voie să se fumeze în birouri, continuă el. Au venit doi agenți pe neanunțate și au amendat compania cu cinci sute de dolari. De atunci s-a organizat fumoarul.

Știam că fusese o inspecție în urmă cu un an, știam și de amendă, dar nu știam că Jacques fusese delatorul. Nu-mi spusese nimeni. Era atât de simpatic Jacques și toată lumea îl iubea. Se vedea de la o poștă, toți îl întrebau ce face când apărea dimineata, inclusiv eu. Și el mă întreba ce fac dacă mă prindea pe hol. Roger mă iniția în niște mistere pe care nu le-aș fi bănuț niciodată...

– Nu pot s-o sufăr pe Manon, OK? Dar rămâne între noi...

– Poți să ai încredere, Roger...

– Am. Și cu Sylvain...

– Ce-i cu Sylvain? Și-a dat demisia acum doi ani...

– Aiurea! S-o crezi tu! Sylvain nu a demisionat de bunăvoie, ci șantajat. Manon i-a zis de la obraz să-și dea demisia, că dacă nu, îl concediază pentru incompetență. Era exact invers, ea era incompetentă. Sylvain a contrazis-o într-o chestie...

– Ce vorbești ?!

– Omul ei de încredere ghici cine e? Cine-i spune tot ce se vorbește despre ea în companie, tot...

– O fi Beatrice? E tare cumsecade, nu cred...

– Nu e cumsecade deloc, e o scârbă. Știi cum a fost ca angajară? A pretins că a lucrat la Ministerul de Justiție. A venit cu o recomandare semnată chiar de ministrul Remillard. Aiurea! Ea semnase. Era un fals... Dar nu-i Beatrice omul ei de încredere.

– Atunci Mireille... Dar și ea e drăguță...

– Nu-i drăguță, e o scorpie. E singura de care-i este frică lui Manon. Când Mireille nu vrea să facă ceva, nu face. Se duce în biroul lui Manon, închide ușa și se ceartă cu ea. Cred c-o are la mână cu ceva. Cu ceva din afara serviciului... Dar nu ea e omul de încredere...

– Atunci Jacques.

– Turnătorul ăla? Nici vorbă. Manon i-a desființat postul, l-a trecut la timp parțial doar o zi pe săptămână nu numai ca să se răzbune ci și ca să nu-l mai aibă tot timpul în coastă. Când vine el la serviciu, miercurea, Manon nu fumează toată ziua nimic. E bolnavă, nici nu mai iese din biroul ei, ai remarcat?

– Atunci Diane...

– Grasa aia? E prea proastă. Nu știe decât să se hlizească.

– Svetlana?

– Bravo! Svetlana e! Și știi de ce?

– De ce?

– Ce-ți spune ție combinația asta: marijuana... bărbat columbian... Ei?

Am reflectat o clipă și apoi deodată cred că m-am luminat la față de bucuria descoperirii.

– Vezi? Asta e. Nici nu mai e nevoie să vorbim, îmi Zise Roger vesel. Ne-am înțeles. Hai să plătim...

Am chemat chelnerița și am achitat nota de plată. Peste un sfert de oră eram în biroul meu de arhivar rumegând destăinuirile lui Roger.

*

Când a plecat, peste trei zile, i s-au dat flori la sfârșitul programului. Au scris toți pe o felicitare câte două-trei cuvinte drăgăstoase și despărțirea s-a făcut într-o atmosferă cordială, sinceră, de adevărați prieteni. S-au cumpărat câteva sticle de Porto, struguri și brânzeturi fine. Manon a lăudat contribuția lui Roger la bunul mers al companiei, i-a mulțumit pentru devotament, iar Roger nu s-a lăsat mai prejos și a spus că Manon este o directoare admirabilă, că el personal, dacă regretă ceva plecând din companie, tocmai asta regretă, colaborarea cu Manon. Am ciocnit cu toții câte un pahar, am mâncat strugurii și brânza, iar la sfârșit Roger a plecat lăsând în urma lui zâmbete și regrete.

Peste încă trei zile, Manon m-a chemat în biroul ei.

– Domnu' Octav, mi-a spus ea, luați loc. Am aici un raport al lui Roger. N-am de ce să vă ascund, sunteți cel mai vechi în companie, locul lui Roger nu era printre noi. Îmi pare bine că a plecat, era un intrigant. Deși, altminteri, era priceput. Când făcea ceva, făcea bine. De exemplu, raportul ăsta. L-a făcut înainte de plecare, la cererea mea, pentru Consiliul de Administrație împreună cu Svetlana. Au lucrat bine amândoi, știam că se înțeleg de minune, de-aia i-am pus împreună. Vrem să facem unele schimbări în companie și i-am cerut sugestii de îmbunătățire ca să devenim mai competitivi. Acum că s-a dus exact la compania care ne concurează, trebuie să aplicăm cât mai repede recomandările astea făcute de el și de Svetlana. Roger ne recomandă să închidem biroul de arhivă, fiindcă nu aduce nici un

beneficiu companiei. A zis că e mai bine să aruncăm hârtiile care nu ne trebuie, de ce să ne mai împiedicăm de ele și să plătim și un salariu ca să le purtăm de grijă? Am reflectat mult asupra acestei propuneri, domnule Octav, și cred că Roger și Svetlana au dreptate. A fost o decizie greu de luat, dar nu avem de ales. Nu e nimic personal, e o chestiune de afaceri. Așa că

ne pare tare rău, dar de săptămâna viitoare vă rugăm să vă căutați de lucru în altă parte. Vă mulțumim oricum pentru efortul depus atâția ani. Fără contribuția dumneavoastră, compania noastră n-ar fi ceea ce a ajuns astăzi.

S-a ridicat și a trecut pe lângă mine. Tremura toată.

– Vă rog să mă scuzați, trebuie să mă duc să fumez o țigară. Mult noroc și la revedere.

Am ieșit din birou decepționat. Peste o săptămână trebuia să las în urma mea niște oameni minunați, niște colegi admirabili, care formau o adevărată familie. Mare păcat!

Melancolia Mirunei

Miruna Ocnărescu

MIROS DE LILIAÇ

Miros de liliac se-așterne iară
Pe ulița ce-adoarme sub un deal
Și-un suflet bidiviu își face gară
Când își petrece ultimul hamal

E lungă ulicioara cea bătrână,
Iar dincolo de porți stă un cerdac
Destinul lasă urme în țărână
Și cerne cu miros de liliac

La poarta văruiță stă șareta
Grijile tatii-s strânse într-un sac
În coamă calul alb poartă bareta
Și-n frunte poartă stea de liliac

Un pumn de jurămintă e rămas
Pe banca lustruită-n vechiul lac
E al copilăriei vechi popas
Când scuturate-s flori de liliac

Și-n casa ce privește ulicioara
Stau filozofii lumii la taifas
Destinu-i prăfuit pe policioara
Unde-i miros de liliac rămas.

PLÂNSUL OLTULUI

Pe talpa mea scrie țăran
Născut din plânsul Oltului
Vlăstar din coastă de maidan
Ce-a supt din seva nucului

Trecui și munții de oceane
Călcând pe curcubeie ciute
Și-n cele câte kilograme
Cărai doar aripile frânte

Pusei la gât salbe de pășuri:
Vrejuri de vise copilite
Și-n inimă-adusei în ciuturi
Noduri de dor încărunțite

De mi-ar fi fost mai greu oftatul
M-ar fi cuprins melancolia
Pe străzi, hai-hui, ca nimeni altul
Și în bocanci purtându-mi glia.

CANDELA MAMEI

Cât de frumoasă ai fost mamă
Și primăvara ține minte,
Șoptește plopilor - în taină
S-a die-aducerile-aminte

Șuvița orelor uitate
Mi-o răscolește peste frunte,
Iar gustul merelor furate
Mușcă din vorbele-mi cărunte

Mamă,-mi faci semne de departe
Din prispa udă-a înserării
Mă dojenești, că poate, poate,
Mă-ntorc din umbra depărtării

O cută-n bluza-ți îmi îngână
O doină din copilărie
Mamă, torci verdele din Lună,
Iar eu i-adulmec scara vie

Îți reazemi coatele pe stele
Zei sfioși pleacă-n Olimp
Nici Domnul nu-mi suflă în vele,
Nici sfinții nu mai ning cu timp.

Aprind și ard candela simplă
Și dorul mi se toarce-n tâmplă.

DE MÂINE

te vei muta de mâine
la mine în cuvânt
eu voi pleca cu toate,
chiar fără nici-o vină
te las să stai cu toamna
să-ti faci un nou veșmânt
din frunze-nzăpezite
în focuri de rugină...

GÂND DE VARĂ

Agale îmi colind un gând de vară
Peste gradina amețită de miros
Tu mamă coși sub nucul de afară,
Iar eu sunt prinsă-n joacă, fără rost

Acuș sosește Zâua Câmpenească
Ștergarul cela este-aproape gata,
Tătuca-i dus la vie să cosască
Iarba crescută-n dealul de agată

Și toate grijile le coși mămucă:
Că-n bățatură-s grauri călători,
Că-i neprășit porumbul de pe luncă
Și fiul tău îți scrie rareori.

Când vine ziua Domnului cel Mare
Cu lumânare mergi în deal, la Buna,
În lacrimă ascunzi frânturi amare
Din viața ce-n tămâie se cunună

Mai coase mamă gândurile mele
Ștergarul stă neisprăvit pe masă
Acarita mi-e plină cu-amintirile
Umbrite doar de nucul de acasă.

PARCURSURI ILUSTRATE

9. În Tunisia și Maroc

Angela Faina - artista, Wladimir Paskievici - naratorul

A) În Tunisia

Mi-aduc aminte cu nostalgie de a doua și ultima noastră croazieră în Mediterană, pentru că am făcut-o puțin înainte de a fi obligați să ne separăm de iubitul nostru apartament din Nisa, în anul 2008, când lungile deplasări cu avionul îmi deveniseră insuportabile. După croaziera în Mediterana orientală, făcută cu zece ani înainte, care ne-a dus în Grecia și Turcia, de data aceasta am decis să vizităm Mediterana occidentală, așa încât am ales o excursie care pleca din Franța, de la Cannes și care făcea un circuit cu escale la Barcelona, Palma de Mallorca, Tunis, Ostia și Savona.

Barcelona ne-a surprins. Deși o vizitasem în 1978, am descoperit, 30 de ani mai târziu, un alt oraș. Bineînțeles operele arhitecturale ale lui Gaudi erau încă acolo, dar am constatat că Barcelona a devenit una din cele mai frumoase și dinamice orașe portuare din Europa. Era evident că organizarea și derularea Jocurilor Olimpice, în 1992, a contribuit mult la dezvoltarea fulgerătoare a orașului. Am profitat de această escală ca să vizităm și Palatul de muzică catalană, un elegant edificiu neo-clasic dar cu multe elemente *art-deco* – o construcție care face parte azi din patrimoniul mondial UNESCO –, și ca să ne plimbăm pe *Las Ramblas*, principalul bulevard, rendez-vous-ul obligatoriu al tuturor turiștilor pentru a simți pulsul adevăratei vieți barceloneze.

Palma de Mallorca. Cunoscută din antichitate, clima sa ideală și frumusețea ei naturală au atras multe personalități istorice și artistice precum și nenumărați turiști. Din păcate, Palma a fost « betonată » din

cale afară și turiștii își blochează pașii și vederea. N-am apucat să admirăm plajele insulei pentru că organizatorii excursiei au insistat ca să vizităm magazinele localnice. Cum a trebuit să ne executăm, am profitat de ocazie pentru a-i cumpăra lui Suzanne un (modest) colier cu perle negre, specialitatea insulei.

A doua zi, ne găseam la Tunis, principala etapă din această excursie.

*

Tunisul este un oraș eminamente arab. Ca în toate celelalte localități din Magreb, partea sa veche este numită « Medina » (Fig. 1).

Fig. 1 Tunisia – Tunis : Stradă în Medina
Angela Faina Grafică (23cm x 30 cm)

Medina din Tunis acoperă o suprafață impresionantă (270 ha) și cuprinde atât o populație densă cât și monumente religioase renumite ca Moscheea Zilouna, cea mai importantă și cea mai veche din regiune (construită în 732 d.C.). În Tunis am vizitat cu deosebit interes prestigiosul

Muzeu național Bardo care are ale cărei colecții relatează istoria milenară a Tunisiei, începând cu perioada primilor ocupanți fenicieni și continuând apoi cu perioadele greacă, cartagineză, romană, bizantină și arabă. În acel muzeu am admirat compoziții de mozaicuri, impresionante atât prin dimensiunile lor cât și prin calitatea lor artistică și gradul lor de preservare. Din păcate însă, bogăția patrimonială contrastează cu sărăcia și tristețea generală a orașului care contrastează la rândul ei cu splendoarea și exuberanța multor case renovate. Am profitat totuși pentru a admira câteva aspecte deosebite din regiune (Fig. 2).

Fig. 2 Tunisia – Berberă cu ulcior
Angela Faina Acuarelă (23 cm x 30 cm)

În suburbia nordică a Tunisului se găsește situl **Cartagina**. Acest loc, azi plin de ruine, a fost în trecut sediul unui imperiu comercial (și al unei civilizații strălucitoare), în concurență directă cu statele grecești și cu republica romană. În fața acestor ruine, mi-au revenit cursurile mele de istorie și mi-am reamintit de unii din eroii mei preferați din antichitate ca generalul Hanibal Barca, întrepidul strateg care, în lipsă de o puternică flotă, a traversat strâmtoarea Gibraltarului, apoi întreaga Iberie și în sfârșit Alpii, în fruntea unei imense

armate întărită cu un cortegiu de elefanți (!) pentru a zdrobi trupele romane lângă lacul Trasimene... Acest dezastru a creat un sentiment de panică atât de puternic în Roma încât, atunci când soarta războaielor punea s-a inversat și generalul Scipio Africanul a cucerit mulți ani după aceea Cartagina, decizia Senatului roman, sub îndrumul oratorului Caton, a fost ca orașul să fie distrus în întregime și pentru întodeauna! (*Carthago delenda est!*)

Dar am aflat și ceva nou de la ghidul nostru. Conform tradiției religioase cartagineze, primul băiat dintr-o căsătorie trebuia să fie sacrificat zeilor. Or, tatăl lui Hanibal – Hamilcar Barca – a vrut să deroge de la această tradiție și a plătit o sumă importantă de bani unui servitor pentru ca acesta să substituie pe Hanibal cu propriul său fiu care a fost astfel sacrificat în locul fiului patronului!

*

După Tunis, am făcut escală la Ostia, portul îndepărat al Romei (la 40 km), dar noi n-am debarcat pentru a vizita din nou capitala Italiei. În schimb, am vizitat a doua zi Savona, un mic orașel portuar situat între Genova și Nisa, ales probabil din motive comerciale – taxe portuare mai mici decât la Genova și o înțelegere cu comercianții localnici... Unii pasageri s-au dus să viziteze Genova dar noi ne-am plimbat prin oraș – fără să mai vizităm nimic altceva sau să cumpărăm ceva amintiri pentru că eram obosiți și complet saturați de voiaj – și, când soarele a început să ne lovească puternic, ne-am întors frumos în atmosfera răcoasă a vaporului care, a doua zi, ne-a reîntors la Cannes, portul de plecare.

B) În Maroc

În Maroc n-am fost decât... în vis. Tot ce știu despre Maroc este de la părinții mei care au vizitat Marocul prin anii '60, din amintirile studenților mei de origine marocană din anii '70, din descrierile prietenilor mei din Nisa care și-au petrecut vacanțele acolo, din reportajele de la televiziune și din broșurile publicitate ale agențiilor de voiaj examinate pentru că la un moment dat Suzanne dorea să vizităm

această țară plină de mistere și de frumuseți ascunse.

Am reținut, între altele că Marocul a avut patru capitale sau «orașe imperiale», în ordine : Fez, Marrakesh, Rabat și Meknes.

Fez este cea mai veche capitală, fondată în jurul anului 800 d.C. Ea este numită « intelectuală », atât pentru că a fost un important centru intelectual și artistic în sec. XII și XIII, cât și pentru că posedă cea mai veche universitate din lume, Al Karuîn, fondată în anul 859. Partea veche a orașului (Medina) face parte din patrimoniul mondial UNESCO (Fig. 3).

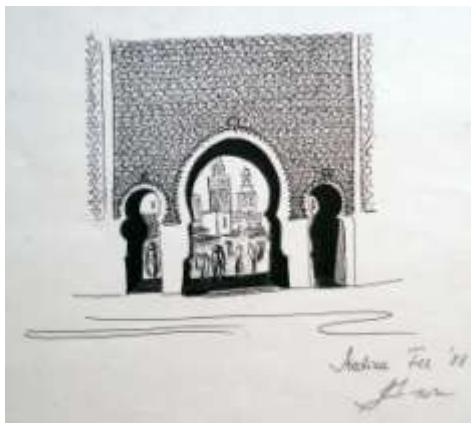

Fig. 3 Maroc – Fez : Poarta Medinei
Angela Faina Grafică (23 cm x 30 cm)

Marrakesh este o localitate numită «cea roșie» sau încă «Perla din Sud». Roșie, din cauza pigmentului ocru-roșu întrebuințat în construcții. Perla din Sud, pentru frumusețea ei, extrem de apreciată de turiști și de cei care s-au decis să amenajeze faimoasele «riade» – acele clădiri compuse din case adiacente construite în jurul unei curți interioare amenajată în grădină –, în locuințe secundare.

La Marrakesh, sunt de admirat : faimoasa Piață Djemaa El Fna care este un imens suk ziua și un loc de distracții diverse seara (devenit azi un patrimoniu cultural imaterial al umanității UNESCO), moscheea Koutuba cu înaltul său minaret (67,5 m), Palatul Dar Si Sid, amenajat acum în Muzeu al artelor marocane, Grădinile imperiale etc. etc.

Rabat poartă numele de «cea albă» din cauza culorii predominante. Fost «oraș imperial», Rabat este azi capitala Marocului, pe când Casablanca, oraș

mult mai populat, este centrul economic și comercial al regatului.

Printre locurile de vizitat în Rabat, menționez, între altele, Mausoleul lui Mahomed V (Fig. 4), Poarta monumentală Bab Er-Rouarh și Casba Udaya, în interiorul unei fortărețe.

Fig. 4 Maroc – Rabat : Mausoleul Mohamed V
Angela Faina Grafică 23 cm x 30 cm)

Meknes este o localitate renumită datorită unor construcții monumentale ca Palatul Dar El Malkhazen, cu pereți fortificați impozanți, Marea moschee care are 11 porți și 143 arcade și Poarta Bab el Mansur (Fig. 5) care dă spre impozanta Piață el Hedim.

Pe de altă parte, Medina din Meknes face și ea parte din Patrimoniul mondial UNESCO.

Fig. 5 Maroc – Meknes : Bab el Mansur
Angela Faina Acuarelă (23 cm x 30 cm)

*

Și iată cum se încheie această serie de *Parcursuri ilustrate...*

Notă : Imaginile se pot vedea color la adresa revistei pe internet:
<http://pages.videotron.com/romanblt/>

A Second Chance (fragment)

Felicia Mihali

Pentru *Candela de Montreal*, ai cărei cititori sunt în general francofoni, am tradus în premieră un capitol din romanul **A Second Chance**, publicat la editura Linda Leith. Pentru cei care doresc să îl citească în engleză, el poate fi achiziționat în librăriile anglofone, Indigo sau Chapters, sau comandat la editură, pe internet. El este, de asemenea, disponibil în format electronic.

Chapitre 8

Mardi, six mars, et dehors il fait neuf degrés. Je sors sur le balcon pour regarder les deux écureuils qui se chassent en haut et en bas sur le tronc de l'érable. À l'aube, j'ai même eu l'impression d'entendre le chant des oiseaux.

Adam me suit, trainant ses pantoufles. Il n'a pas l'air en forme. Rien de ce que je lui dis depuis le matin ne l'intéresse pas. Ses pensées sont profondément tournées vers lui-même. Je le sais depuis la trajectoire de ses yeux qui se évite les miens.

Inutile de lui demander à quoi il pense. Pour quelque temps, je lui ai posé avec insistance cette question et il la prenait comme un test. Il avait peur de rater la bonne réponse et pour cela il prenait mille précautions.

Le derniers temps, j'ai cessé de le lui demander. Je suis contente si, parfois, il essaie de me faire part de ses réflexions, tout en doutant lui-même que ce soit que des fragments incohérents. Il a peur de ne pas se trahir.

C'est étrange qu'il vive toujours avec la honte de son imperfection, sans pourtant toucher la nature de cet état. Qu'est-ce qu'il a fait ? Que s'est-il passé ? À défaut de ne pas pouvoir y répondre, il attend une résolution de ma part, en restant sagement silencieux. Jusqu'à l'élucidation du mystère, il a pris la décision de ne pas s'aventurer en terrain étranger.

Je décide de faire un gril aujourd'hui. Je décongele deux rôts de porc et j'ouvre

le barbecue. On célèbre l'arrivée précoce du printemps, si j'ai besoin d'une raison pour manger de la viande.

Je demande à Adam s'il veut tourner la viande, mais il dit non. Il n'aime pas le feu. La lumière des charbons incandescents lui fait peur. Sinon, elle illumine au fond de son cerveau des tragédies bien ensevelies. Au dédale de la forêt mythique de son cerveau, il est prêt à atteindre un coffre aux secrets horribles, enfuis dans le passé.

Je ne sais toujours pas si ces souvenirs concernent sa vie à lui ou à des générations de chasseurs, de guerriers, de meurtriers. S'il ne trouve pas sa mémoire immédiate, il déniche peut-être les incendies de Gengis-Han, des Turcs Ottomans, les bavures des Croisés dans la ville de l'ancien Constantinople ou l'incendie du Grand Temple.

Ce soir, Sara nous a programmés pour notre nettoyage biannuel. Pour elle, c'est le jour le moins aggloméré de la semaine. Selon ses statistiques, les gens ne viennent tout simplement pas au dentiste les mardis. Elle nous a mis en fin de journée pour qu'on s'attarde plus et pour qu'Adam ne croise pas trop de gens dans la salle d'attente. Elle a même l'intention de libérer une des assistantes ainsi que la secrétaire.

À notre arrivée, Sara est en urgence : un jeune homme avec un gros abcès. Elle s'attarde plus que d'habitude et Kathy, l'assistante qui travaille avec l'autre dentiste parti en congé, commence à s'impatisier. Elle voudrait profiter de l'absence de son vrai boss pour se sauver, mais elle ne peut pas sans l'accord de Sara.

Adam s'assoit sur une des chaises de la salle d'attente. Il a l'air extenué et commence à trembler légèrement. Cela lui arrive à chaque fois que je le conduis chez son médecin. Je lui demande s'il veut regarder les revues de femmes, alignées sur la table d'à côté. Il dit que non. Peine perdue de lui expliquer qu'on est venu voir Sara.

Tania, l'assistante de Sara, m'installe en premier sur la chaise pour prendre ma radiographie. Adam me demande s'il peut venir avec moi. Je le rassure de mon mieux et le convaincs de feuilleter une revue pendant mon absence.

Tania non plus n'a pas l'air en forme. Ses joues sont rouges de fatigue ou de colère, je n'en sais rien. Sara me parle de

temps à autre du conflit entre les deux assistantes.

Lorsque je retourne dans la salle d'attente, je trouve Adam debout, devant la fenêtre, regardant la rue. Il fait déjà noir et la circulation commence à s'apaiser.

Sara nous conduit dans son cabinet ; je m'installe sur la chaise et Adam sur le petit bain du coin. Mon instinct est bon ; Sara vitupère contre la paresse de Kathy qui ne fait rien pendant l'absence de son collègue. Or, elle n'est pas en vacances, elle est supposée d'aider Tania et de faire des rappels auprès des clients. De toute la journée, elle ne fait que surfer sur Internet.

Tania se tait, mais elle manipule avec vigueur le tube de succion.

Je me sens coupable. Est-ce que Sara réalise qu'à cause de nous Tania est obligée de rester deux heures de plus en dehors du programme ?

Mes dents me lâchent une à une. Les couronnes ont commencé à s'user à grande vitesse et laissent de larges espaces entre les racines, ce qui permet la formation des poches où s'accumule la nourriture. Sara découvre une telle poche presque infectée entre les deux dernières molaires d'en haut. Elle y tricote vigoureusement avec son aiguille ; je regarde le fil de sang s'écouler à travers le tube transparent de la succion. Avec sa curette, elle pénètre de plus en plus en profondeur. Elle me demande si j'ai mal et je lui réponds non. Tania rit incrédule, mais Sara lui explique :

- C'est la seule personne qui supporte cela sans anesthésie.

Je me déculpabilise en disant que cela est pour mon bien.

Pour Adam, elle doit lui faire une anesthésie afin de le nettoyer en profondeur. La dernière fois, il s'est comporté plutôt bien, mais elle ne veut pas prendre de risques. Sa salive acide favorise la formation du tartre sous la gencive qu'elle doit aller chercher avec la curette.

Sara m'explique tout cela en détails et me montre parfois l'intérieur de la bouche d'Adam sur le petit miroir. Il a besoin de deux implants et d'une plaque occlusale pour la nuit, car il grince fortement les dents en les usant. Lorsque Tania s'absente quelques minutes, elle me laisse prendre en charge la succion du sang dans la bouche d'Adam.

Au départ, Sara me demande si je pourrais la conduire à la maison. Elle préfère venir au travail en autobus, car elle n'habite pas loin, mais le soir elle trouve le trajet de retour extrêmement fatigant.

D'habitude, c'est Michael qui vient la chercher, mais ce soir elle l'a libéré de sa tâche.

Une fois arrivés, elle nous invite en haut, mais je la refuse, car il fait tard. Elle embrasse Adam et saute de l'auto.

Ce week-end, je veux finir le livre de Salman Rushdie, *Luke and the Fire of Life*, quoi que la multitude des personnages m'ennuie un peu ; pour une fable je la trouve excessivement chargée.

À côté de moi, Adam feuillette un livre de bandes dessinées. Il s'arrête souvent pour me regarder.

À la page cinquante-quatre, je trouve un passage qui m'amuse. Il s'agit de la compétition de devinettes entre Luke et The Old Man of the River. Je demande à Adam s'il veut les écouter en anglais pour sa pratique quotidienne. Il est content de cette interruption. Décidément, son livre ne l'attire pas beaucoup.

Je commence avec celle-ci : *"It stands on one leg with its heart in its head"*.

Adam rit. Je lui demande pourquoi?

- Parce que c'est trop difficile pour moi.

Je ris : pour moi aussi.

Je lui donne la réponse en anglais; the *cabbage*. Mais il ne se souvient plus le mot. Je lui donne la traduction roumaine, *varza* (Chou en Roumain).

- Ne te rappelles-tu pas ? *Varza, viezure, miez, zmeura, mazare*? Les restants dacs de notre vocabulaire, la langue que nous parlions avant la conquête romaine ?

Adam ne se rappelle plus cette blague qu'il faisait quand je lui servais des petits pois :

- Où est donc *varza, viezure, miez, zmeura* ? me disait-il alors.

Il ne se rappelle non plus les blagues qu'on faisait ensemble sur l'origine des mots représentant en roumain les deux sexes [...].

Nous aurions pu tout simplement aller vérifier l'origine des mots dans le DEX que nous avions apporté dans nos bagages d'immigrants. Mais pourquoi dissiper la magie de l'étymologie d'Adam ?

Je continue avec la suivante: *What is it that you can keep after giving it to someone else ?*

- Ça aussi c'est trop difficile pour moi, dit Adam.

Son regard commence à trahir son inquiétude grandissante. Et si la réponse serait en fait très simple et qu'il devrait facilement la deviner ?

Je le rassure :

- La sagesse indienne, que veux-tu! Pour moi est aussi difficile que pour toi. La réponse est « *your word* », ta parole.

Il ne saisit pas le lien.

- C'est-à-dire que tu donnes ta parole, mais tu la gardes aussi, j'essaie une

explication sans grande conviction que ça serait la bonne.

- C'est à dire que tu dois aussi tenir ta parole.

- Oui, mais ce n'est pas la même parole. Tu n'as pas l'obligation de tenir la même parole que tu donnes à quelqu'un d'autre. C'est le devoir du receveur.

- Est-ce qu'un jour il doit te retourner la parole ?

- Il ne te retourne pas la parole, mais l'objet ou le fait promis par la parole.

- Est-ce que ça va pour chaque parole ?

- Pas pour chaque parole, mais pour certaines, celles qui impliquent un retour. Veux-tu encore écouter des devinettes ?

Il répond oui à contre cœur. Je lui dis que, dorénavant, je vais lui fournir aussi la réponse, plus besoin de faire des efforts pour la deviner :

- Ça c'est vraiment drôle, écoute : *What do sea monsters eat? Fish and ships*.

Adam ne la trouve pas drôle du tout.

- Ne te rappelles-tu pas notre repas à Halifax ? Nous avons mangé fish and chips et bu de la bière Alexander Keith ? Fish and chips ! Du poisson et des patates frites ? Ici, au lieu de chips il dit ships, des bateaux.

- Quand est-ce qu'on est allé à Halifax ? me demande Adam sans plus faire attention à mes explications.

- Pour tes 45 ans. On a fait le tour des provinces maritimes en auto. 3000 km en 15 jours. C'est toi qui as conduit tout le long car j'avais le pied en plâtre. Je m'étais cassé la jambe droite.

- Est-ce qu'on a des photos ?

- Non, nous avons perdu la mémoire de notre camera. Aucune photo n'est restée, malheureusement.

Le manque de preuves fait Adam douter de mes dires. Ce n'est pas la première fois qu'il me laisse cette impression : il craigne parfois que je le leurre. Il veut me mettre à l'épreuve en me disant qu'il ne se rappelle absolument rien.

- Cela n'a pas d'importance, je lui dis, car je veux continuer mon livre.

Je regrette déjà de l'avoir entraîné dans cette leçon d'anglais trop matinale.

- Écoute celle-ci, elle est spéciale : *What has been there for millions of years but is never more than a month old* ? C'est la lune, *the moon*.

Je ris. Je veux qu'il comprenne que c'est ingénieux. Mais aujourd'hui, Adam est difficile à convaincre :

- Est-ce que tu aurais deviné la réponse ? me demande-t-il, méfiant.

- Non, pas du tout, car ce n'est pas facile. Mais c'est ingénieux, tu dois l'admettre.

Adam l'admet, mais il ne s'amuse plus du tout.

Je lui dis que c'est tout, quoi qu'il y en ait d'autres. Je dois accepter que les

devinettes ne sont peut-être pas la meilleure manière de pratiquer une langue étrangère.

Ce qui me désole plus que tout n'est pas le fait qu'il ait perdu son anglais mais son sens de l'humour.

Dans la semaine, on atteint vingt-cinq degrés. Les statistiques disent que c'est l'hiver le plus chaud depuis soixante-cinq ans. Les oiseaux ont commencé à revenir. Presque chaque jours je vois des volés d'oies et d'outardes se diriger vers le Nord. Dans un article, je lis que la majorité des rouges-gorges n'ont même pas quitté le territoire. Le matin, je les entends chanter, alignés sur les fils électriques comme les perles. On dit que les grands mammifères et les rongeurs se sont déjà réveillés alors que certains ne sont jamais entrés en hibernation. Le pire est que les parasites non plus n'ont pas été tués par le gèle, comme d'habitude : le scarabée du maïs, celui du haricot et celui des pins vont ravager les cultures et les arbres. On prédit même que les mouches noires, les tiques, les guêpes, les frelons vont nous agresser comme jamais auparavant. Les feux des herbes font dévaster les prairies avant même l'arrivée de l'été.

Cet hiver doux menace ce que certains analystes appellent *our sense of self*. Le changement climatique menace tout simplement l'identité canadienne. Pour ce pays, l'hiver n'est pas uniquement la saison pour enfiler les pantalons de neige, la tuque et le manteau Kanuk; l'hiver est ce qui nous distingue du reste du monde. Le froid de chien est une fierté que personne ne peut nous enlever. Comment la perception de l'identité canadienne va-t-elle changer sans cette difficile saison qui, elle seule, peut démontrer au large monde combien forts et déterminés nous sommes ? Résister à l'hiver c'était l'épreuve que tout nouvel arrivant devait affronter afin de prouver sa résolution de devenir canadien ; l'hiver était son baptême. L'hiver était la frontière naturelle qui tenait loin les indésirables. À présent, on s'inquiète sur les hordes qui vont envahir ces terres. La mythologie autour du froid canadien allait fondre comme la calotte polaire.

L'article se termine sur la note sombre que la naissance d'un nouveau Wayne Gretzky est impossible, car les patinoires de quartier, où des enfants comme lui s'entraînaient, vont tout simplement disparaître.

Dictionnaire:

Varză - chou, viezure - blaireau, miez - mie, zmeură - framboise, mazăre - petit pois, DEX - (acronyme) le Dictionnaire explicatif du roumain

Trei volume de versuri lansate de George Filip

Poetul rebel Victor Roșca

În 27 aprilie, 2014, poetul George Filip a lansat trei volume de poezii din care două sunt publicate atât în limba română cât și în limba franceză.

Dintre cele trei volume în limba română, „Era poezilor” – prezentată de poet ca o antologie lirică – este într-adevăr alcătuită numai din perle, din unele dintre cele mai bune poezii ale sale.

Al prezenta pe George Filip este o acțiune hazardată pentru că poetul are repulsie pentru expuneri convenționale.

Reacția lui George Filip te poate surprinde. Mulțumirea și-o exteriorizează fie printr-un surâs amabil, izvorâtă dintr-un suflet cald al unui om amabil. În caz contrar el devine un partener inconfortabil sau poate chiar dezagreabil.

George Filip este un rebel dezrădăcinat din pământul Tuzlei eșuat pe țărmul canadian unde l-a adus barca vieții lui.

Top secret de George Filip Mircea Gheorghe

La 75 de ani George Filip își surprinde cititorii cu un nou volum de poezii, *Top secret 213* subintitulat *Satire*. Nu faptul de a scrie satire este original, căci satire au scris înaintea lui, printre mulți alții, Eminescu și emulul său Vlahuță, Bogdan-Petriceicu Hașdeu, minorul Constantin Mille și marele Arghezi, ci consecvența. Ne aflăm pentru prima dată în fața unui volum cu un asemenea subtitlu care sugerează o atitudine polemică sistematică.

Dar pentru cine ar fi înclinat să creadă că satira este sinonimă cu poezia satirică mustind de umor și de voie bună, ca aceea a lui George Topârceanu, trebuie precizat că poemele lui George Filip sunt în general extrem de grave și, uneori, agresive. Multe sunt de fapt meditații amare și termenul de satire li se potrivește doar pentru faptul că poetul refuză, uneori ironic alteori violent, sentimentalismul ieftin și melodramatic. Există desigur și excepții - poeme ludice ca, de exemplu, *Reclamă națională* sau *Nuntă cu un cal* - dar nota dominantă este dată de poemele care trec dincolo de suprafața și aparențele derizorii ale realității și care sunt de la caz la caz, vituperante, reflexive, nostalgice. Putem căuta

El nu este un poet format în țara natală. El și-a dezvoltat personalitatea în mijlocul unui popor de temerari. Aici în orizontul cultural al Montrealului, în orașul lumină al Americii de Nord, el s-a inițiat în tainele de nepătruns ale poeziei.

George Filip este un aet care își caută liniștea ciopliind cu versurile sale sinuozitățile acestei lumi strâmbe. Multe din trăirile lui au rămas plăgi vechi pe care emigrația nu le-a putut cicatriza iar el a rămas cu neliniștea ... în suflet.

Conștient de harul său, George Filip înfruntă oricare dușman, considerându-l neavenit. Armele lui nu sunt brațele ci cuvinte sfichiuitoare ce taie mai aprig ca spada.

George Filip nu-și cântă necazurile proprii, el se revoltă împotriva celor i-a pervertit neamului și i-au schimbat destinul.

El este mândru de lirismul poeziei sale, bucurându-se de șansa de a fi, probabil,

pentru satirele lui George Filip un punct de referință în satirele anticilor Juvenal și Horațiu ca amplitudine și varietate a subiectelor, dar tonul lor ține de romantismul universal, acela care nu se reduce la o școală sau la un curent literar ci exprimă dispoziția organică a firilor sensibile către stări sufletești complexe, cocteiluri de energie pozitivă și negativă, de entuziasm și de imprecății, de cinism și de revoltă.

Ne întâlnim în poemele din *Top secret 2013* cu însușirile celorlalte bune volume ale lui George Filip - expresivitate, muzicalitate, originalitate metaforică, simțul baladesc și darul de a construi percutant, din puține elemente un personaj, o stare de suflet, o situație, o istorie. Titlurile sunt de multe ori edificatoare pentru ceea ce vom găsi dincolo de ele: *Mileniu trist*, *Tevatura totală*, *Inimă prezidențială*, *Reclamă națională*, *Cântec emigrant*, *Scrisoare tinereții mele*, *Democrație pe plajă*, *Haideți la paradă*, *Intellectual de ocazie*. Există în toate o retorică specifică în care sonoritățile ce ar trimite uneori la Labiș, alteori la Beniuc cel tânăr, înainte de a deveni poetul comunist detestabil al anilor 50 sau la rusul Esenin sunt ruinate cu bună știință de schimbarea de registre. Iată de exemplu *Cântec emigrant* care începe festiv, într-o ambianță de

unicul poet liric care a trecut în mileniul trei.

Spre deosebire de oricare alt poet, George Filip est un poet conștientă de personalitatea lui. El este un poet total, un poet ce se culcă, se scoală și își cioplește destinul versificând, este un poet înăscut nu făcut de împrejurări.

La puțini poeți, le găsești opera presărată cu atâtea metafore ca poeziile lui George Filip. Putem chiar afirma că pluralitatea metaforelor este o caracteristică a poeziilor sale.

Metafora sa afirmă, profesorul Marian Barbu, este scurtă, explozivă, dând temei sensuri surprinzătoare. Versul ei nu exprimă versiunea completă a unei istorii ci, contrar, versul ei are o exprimare succintă, un stil aforistic, (sub formă de cugetări).

Tematica cărților sale, este universală dar niciodată, el nu-și uită părinții, Tusla și pe Maria.

petrecere, cu vinul, personaj principal ca în catrenele lui Omar Khayam:

*Hai să bem convivii mei - cu Bachus
curgă vinul de din mâna stângă
nu-s bărbați acei ce-njură vinul
pogorâți din rasa năsarâmbă.*

Dar atmosfera aceasta de chef se sparge repede, poetul trece la o retorică patriotică, un ecou îndepărtat poate de la străbunul său pe linie maternă, Octavian Goga:

*Îl mai știți pe Doja și pe Cloșca?
unde e bitangul de la Floci?
ați sculptat pe munți de nemurire
doar lepădături și dobitoci*

*hei...de-ar fi și Cuza la-Învier
sau domnul Brâncuși să vă cuvânte
ce-ar sta ea-n genunchi
- toată suflarea
să asculte vorbele lor sfinte*

*hai să plângem obidită Țară
ți s-au dus bărbații la războaie
și-au venit răniți și morți acasă
dintre gloanțe, geruri și din ploaie*

Două sunt temele predilecte ale poetului : prezentul detestabil și istoria personală, aventuroasă și animată de o revoltă perpetuă, intersectată cu istoria ultimilor zeci de ani lamentabili ai Țării.

George Filip are uneori discursul unui poeta vates - poet profet - și viziunile lui, când nu se lasă dominat de cealaltă înclinație care și ea îi este naturală, histrionică, au o forță ieșită din comun. În *Mileniu trist*, poem cu unele aluzii politice, versurile cad ca niște măciuci:

*Pașii noștri calcă pe planetă duri
pe sub ei chiar iarba se usucă
nu avem răgazuri nici să ne murim
precum lupii - oboșiți de ducă*

*hărți imagine ne absorb spre zări
nu avem busole dar pornim la drum
mările și munții - timpul melancolic
toate-n urma noastră
se prefac în scrum*

*idealul turmei e un scop incest
de-a strivi sămânța verde sub picior
bustul rațiunii îl zdrobim cu ranga
și ne ducem singuri - vii - la abator.*

Un poem frumos, cu accente puternice este *Începutul sfârșitului* care, spre deosebire de altele, mai puțin tulburătoare, ar merita să fie citat în întregime:

*S-au răsculat stejarii prin păduri
și n-au dat frunze verzi
și n-au dat muguri
o mantie de doliu era cerul
iar Bachus a uscat seva din struguri*

*copacii și-au proptit brațele-n cer
și-l scuturau frenetic să dea ploaie
mioarele făceau năduf de sete
arar mai răsuna vreo acioaie*

*urșii dormeau pe luna lui cuptor
nici lacrimi nu curgeau în lacrimarii
niște securi mari ca tingirea Lunii
loveau cumplit
și-ngenuncheau arțarii./.../*

În *Fuga din cetate* trecerea de la viziunea de coșmar la teluricul prozaic se face fulgerător în cuprinsul aceleiași strofe:

*...și mercenarii au ucis copiii
iar străjile pe zid erau drogate
locotenenții noștri cei mai teferi
sorbeau în tihnă cești cu surogate*

*parcă era pelagră mondială
din Lună - luna ne stropea cu coma
toți vârcolacii lumii scriau versuri
și-a dezertat chiar papa de la Roma*

Dar finalul poemului este cu totul imprezvizibil. Fuga din cetatea asediată și căzută pradă focului este în cer spre a-i cere socoteală ultimului vinovat, Dumnezeu:

*hai să-i lăsăm uitării cimitirul
și documentul Terre cel mai fals
priviți în urmă - e cetatea - flăcări
și tot trecutul nostru a fost ars*

*să emigrăm în cer spre Dumnezeul
să-i ducem tina noastră înapoi
și la opaițul lui de-nțelepciune
să-l întrebă de ce și-a răs de noi?*

Lista însă a vinovaților și a oportuniștilor istoriei, până la Dumnezeu e lungă. Îl găsim în ea și pe autorul celebrelor piese *Scaunele* și *Rinocerii* - adică pe Eugen Ionescu, arătat cu degetul pentru nepăsarea cu care și-a clădit celebritatea franceză uitându-și țara de origină și soarta ei tristă după al doilea război mondial.

Nu e în discuție corectitudinea percepției lui George Filip față de un dramaturg cu origine mixtă - română și franceză - care și-a ales în mod legitim Franța ca patrie spirituală, ci semnificația acestei percepții pentru exigența și elanul patriotic al poetului care se simte sfidat:

*Îl doare în fund pe Domnul dramaturg
și-a dus scaunele lui cu fără speteză
prin toate teatrele de pe mapamond
și ne sfidează pe toți în limba franceză*

Alături de el se află și liderii învingători ai celui de-al doilea război mondial, Stalin „fostul hoț de cai”, Roosevelt pe care „îl rodea poliomiela” și Churchill „devenit și mai obez”

Uneori obiectul satirei face parte din actualitatea zilei, ca de exemplu în poemul *Imnă prezidențială*. Elementele prin care îl portretizează pe Domnul Președinte - un slogan politic, o iubită, utilizarea limbii engleze, aplecarea spre băutură etc. - îl fac recognoscibil. Tonul poeziei este ironic și demolator:

*Îl iubește Țara ca o mamă
El evită s-o privească-n ochi
este mândru coz - precum se vede
o să-l scuip cu drag - să nu-l deochi.*

Când vorbește despre sine, poetul ne sugerează imaginea, bine cunoscută din celelalte volume, a unui rebel impenitent care și-a trăit viața din plin. Revine obsesiv represiunea (proces,

închisoare, tortură) pentru o vină absurdă într-o societate democratică dar des întâlnită într-un regim totalitar - aceea de a scrie versuri nonconformiste cu gândirea unică. O ipostază consecventă cu cea din alte volume este cea a orgoliosului care și-a dominat persecutorii. Ca, de exemplu, în *Dialog cu viața*:

*nu călcasem legea niciodată
dar scriam poeme despre lume
tentativa asta e o crimă
și băgam toți mahării în spume*

*la mișto vorbeam cu polițiștii
averam gașperi grei la mititica
iar de cădeam mesa câteodată,
mă scotea de printre legi - gagică*

Dar în acest volum apare un element nou - fragilitatea. În *Scrisoare tatei* ultima strofă este un strigăt de ajutor adresat părinților:

*Spune-mi Taică: ce vor de la mine?
Maica mea bătrână, cui mă dai?
o să plec pe căi diamantine
și-o să mint că am ajuns în rai.*

Nu avea cum să lipsească din acest volum o altă temă predilectă a lui George Filip - condiția sufletească a emigrantului aflat departe de locurile natale. În *Dor rotund* rădăcinile celui care și-a lăsat țara îl urmează n-ați știut - rădăcinile zboară duc mereu ale noastre tulpini către patru luminile-albastre să rodească și printre străini

Fără îndoială, s-ar putea spune mult mai multe despre acest volum substanțial al neobositului nostru contemporan George Filip. E un volum valoros și, cum este și normal, totodată și inegal. Dar momentele în care poetul adoarme, aidoma lui Homer, nu sunt importante. Îi iubim pe poeți nu pentru asemenea momente, ci pentru cele de grație când se nasc poemele frumoase și adânci în care ei își dau măsura pe deplin și reușesc să vadă altceva și altfel decât ce și cum vedem noi ceilalți. Și George Filip este un astfel de poet care vede multe. Se cuvine să-i mulțumim și să-i urăm la mulți ani !

Comemorarea morții lui Mihai Eminescu la Montreal

Duminică 15 iunie 2014 la orele 14, peste 50 de persoane s-au strâns în Piața României din Montreal, cu ocazia comemorării morții poetului național Mihai Eminescu.

Actorul internațional Emil Boroghina, directorul Teatrului din Craiova, a recitat din poeziile marelui poet Mihai Eminescu.

D-na Livia Nemțeanu, președinta Cenuclului Eminescu a rostit următorul speech, pe care vi-l redăm mai jos :

Redacția

Cuvântarea doamnei Livia Nemțeanu

Hai deți,

veniți cu toții să scoatem „cadavrul lui Eminescu din debara, de care trebuie să ne debarasăm dacă vrem să intrăm în Uniunea Europeană”. Așa ne îndruma nu demult un presupus mare intelectual cu funcții înalte, care înainte de a-l huli pe Eminescu a hulit neamul românesc, țara, limba, poporul și strămoșii lui și ai noștri, cu cuvinte atât de murdare, încât nu pot fi repetate. Dar numele lui de ocară nu-l mai pomenim, căci îl știți cu toții, și îi lășăm această sarcină marelui patriot român-canadian Dr. Corneliu Florea, care îl desființează non-stop de câțiva ani prin cărțile, jurnalele și articolele lui pe continentul american și pe cel european.

Și astfel, revenind la Eminescu, se stinge în cel de-al optulea lustru de viață, ne spune George Călinescu, cel mai mare poet pe care l-a ivit și-l va ivi vreodată, poate, pământul românesc. Și continuă :

„Ape vor seca în albi și peste locul îngropării sale va răsări pădure sau cetate și câte-o stea va veșteji pe cer în depărtări, până când acest pământ să strângă toate sevele și să le ridice prin țeava subțire a altui crin de țaria parfumurilor sale”.

Ce înseamnă Eminescu pentru cultura românească ? C-tin. Rădulescu-Motru ne răspunde: „Mintea lui Eminescu a

fost deschisă la toate gândurile care au frământat omenirea. El a cunoscut adânc filosofia, istoria și științele exacte din timpul său. Nimic din ce interesează omenirea nu i-a fost străin”.

Romantic prin definiție, el reprezintă un popor, o țară, transmitând printr-un limbaj de o rară simplitate cele mai profunde sentimente și emoții ale omului. Dragostea joacă un rol principal în creația sa. În unele poezii este un sentiment înălțător, în altele este cauza căderii, ca în Luceafărul. Dincolo de frumusețea versurilor găsim ecouri filosofice din Kant și Schopenhauer, ca în Glosă, nașterea lumii din neant și stingerea acesteia, în Scrisoarea 1-ia.

Prin poezia sa el comprimă perioade enorme de timp, de la geneză la momente istorice înălțătoare, ajungând până în prezent.

A adus la suprafață gânduri și sentimente pe care toți le avem și de aceea ne regăsim în versurile sale.

Eminescu este poetul romantic în a cărui operă se întâlnește un amalgam de tendințe literare și filosofice, de credințe și concepții științifice, de sensibilitate și fantezie. Eminescu s-a aruncat în Univers urmând calea Luceafărului său. În opera sa și în el s-a întrupat toată spiritualitatea acestui neam. Cred că atunci când numele lui va fi uitat, conștiința noastră națională va fi moartă. El nu-și renegă niciodată țara, pământul pe care s-a născut. Dragostea lui nelimitată pentru poporul român, pentru țară, pentru ceea ce înseamnă tradiție, folclor, limbă, pentru tot ceea ce este sufletul românesc, toate acestea îl definesc pe Eminescu omul și poetul. El avea acel sentiment românesc al ființei de care vorbea Constantin Noica.

Și atunci cum poți privi și ce poți simți auzind afirmațiile unei persoane considerate mare intelectual care afirmă : „Eminescu este cadavrul din debara de care trebuie să scăpăm ca să intrăm în Uniunea Europeană” ?

Și atunci mă întreb ce vor face englezii cu cadavrul lui Shakespeare sau francezii cu cadavrul lui Victor Hugo, etc. etc. etc ...

A nu-l citi pe Eminescu este o rușine. El este cel dintâi care a făcut să răsunе altfel cuvintele limbii române pe care nu el le-a inventat, dar el le-a pus în asociații nemaifolosite până atunci, creând sintagme unice : „ ochii tăi fierbinți”, „dulce minune”, „suferință, tu, dureros de dulce”.

Dacă Eminescu ar fi scris într-o limbă internațională, versurile lui ar fi putut fi citite și cunoscute de toți cei ce iubesc poezia. Orice traducere, oricât de bună și de artistică pierde fiorul poetic, cum bine zice italianul : traduttore- traditore.

De aceea, să nu ne amintim de el numai în ziua de ianuarie și de iunie și când îi citim poezia să nu ne gândim la epite, metafore și comparații, ci să ne spunem că prin creația sa am fost binecuvântați. Și să ne bucurăm dacă măcar odată în viață putem face un pelerinaj la mormântul lui, deasupra căruia „teiul sfânt își scutură creanga”.

Urmarea speech-ului prezenta ieri, 15 iunie, la aniversarea lui Eminescu în Piața României.

În 16 iunie 2014 am primit pe internet articolul lui Horia Roman Patapievici din 24 ianuarie 2008 privind „Inactualitatea lui Eminescu”

De ce vorbește iar și iar, Horia Roman Patapievici de „inactualitatea lui Eminescu în anul Caragiale”? Se pare că existența lui Eminescu „îl mănâncă” rău și se scarpină într-una. Când nu se leagă de poporul român, se leagă de valorile sale.

HRP a făcut o fixație asupra lui Eminescu și vrea neapărat să facă „bilanțul anului Eminescu (1850-2000)”, înainte de a începe „anul Caragiale (1852-2002)”. El susține în acest articol că fraza cu „cadavrul lui Eminescu din debara ...” nu-i aparține. Dar se contrazice. Fraza cu „cadavrul lui Eminescu ...” se regăsește exact ca atare în textul articolului său din 24 ianuarie 2008. Mai mult chiar, acest articol întărește acea locuțiune, insistând asupra faptului că Eminescu este **vetust, nu mai e la modă**. (E oare la modă HRP ? După căderea sa din funcția de director al ICR, nu se pare).

Cităm : „Caragiale rămâne actual pentru că suntem un popor **derizoriu**”(adică, neînsemnat, de nimic, ridicol). Iată cum insultă el din nou poporul român și apoi țara, numind-o „o țară a tuturor batjocurilor” ca în cartea sa de ocară intitulată „Politice”. „Seriozitatea, metafizicul, tragedia, stărnesc plictisul.”

„Eminescu nu mai e la modă pentru că nu mai „dă bine”. HRP constată „amploarea prăbușirii cotei lui Eminescu la bursa valorilor proclamate la lumina zilei”. Proclamate de cine ? De el ? Face afirmații tendențioase și insultătoare

fără fundament, considerându-se Dumnezeu-însuși pentru a da sentințe. Și continuă: „Eminescu a devenit **suspect** ...El e „**politic incorect**”. Însăși „noțiunea de cultură a devenit suspectă”.

„El nu mai poate fi **poet național**, deoarece ieșim din zodia naționalului”. O uniune de state poate fi politică, economică, dar nu literară. Shakespeare rămâne național englez, Hugo, Villon, Baudelaire, naționali francezi. Dar autorul articolului judecă totul după sine, care probabil nu are nimic național.

„**Profund** el nu mai poate fi considerat, deoarece categoria profundului nefiind postmodernă, nu mai e prizată de intelectualii progresiști”.

Dar ce fel de intelectuali sunt aceia care nu mai pot concepe „categoria profundului”? Niște fite-cine superficiali și dați afară din tagma intelectualilor, doar ?!

„**Interesant** nu poate fi, deoarece tot ce e interesant la Eminescu e purgerman și azi nu mai e considerat interesant decât ce vine din zona anglo-saxonă”. Prin această afirmație, lansată ca o axiomă, HRP nu se arată ca un intelectual, ci mai degrabă ca un comerciant preocupat de produsele solicitate în prăvălii.

„Eminescu e **irecuperabil politic**”. Oare spera HRP să-l recupereze ? Noi nu dorim „să-l recuperăm” politic,

ci să-l cinstim pentru scrierile sale politice.

„Studioșii (de după 1990) fac alergie ...și-s gata să pună mâna pe revolver când aud cuvântul „tradiție”. Oare Patapievici nu are tradiții? S-a născut așa, *Deus ex machina* ?

Despre „sursele originale ale sensibilității sale” (Eminescu n.n.) HRP ne mai spune că „viziunile mai sunt licite doar la cinema” și că „ar trebui să facem cu ochiul, să cerem scuze și să-l luăm peste picior”.

Și iată și concluzia lui: „Eminescu este exasperant de învechit”. „**Eminescu joacă rolul cadavrului din debara**”. Ori, mai decretează el, „nu ne putem permite să nu fim în pas cu moda” (sic!)

Zamolxe Marius Finca

Zamolxe apare în câteva scrieri ale autorilor antici greci și latini, sub diferite forme: Zamolxe, Zamolxis, Zalmoxe, Zalmoxis, Zamolse, Samolse etc. Problema numelui era deja veche în secolul al II-lea d.Hr. căci gramaticul Herodian, la Roma, pe vremea împăratului Marcus Aurelius (161-180 d.Hr.) remarcă: „Zalmoxis se mai spune și Zamolxis sau Salmoxis” (*Despre prozodia generală*, II, 514, 25).

A fost cu adevărat om, și dacă da, când a trăit? Greu de spus acum dar era cunoscut cu mai bine de 3000 de ani în urmă. La Tarcello, lângă Venetia, a fost găsit un vârf de lance de pe vremea etruscilor pe care scria ZALMXES. În Germania, la Mankheberg s-a găsit un alt vârf de lance pe care este scris la fel, ZALMXES (Olimpia Cotan-Prună, *Dacia magazin* nr. 53, iunie 2008). Cicero în *De claris orationibus* afirmă că „au existat asemenea poeți, ba chiar înaintea lui Homer, care l-au cântat pe Zamoxis în poeziile lor festive” (Zoaia Elena Deju, *Dacia magazin* nr. 13, iunie 2004).

Nu vom consemna mai jos decât citatele care fac referire în același text la

Zamolxe și la una din denumirile poporului său: get, dac sau trac.

Herodot (*Istorie* IV, 94) menționează: „Iată cum știu să se facă nemuritori **geții**: ei cred că nu mor și că acel care dispare din lumea noastră se duce la daimonul **Zalmoxis**. Unii dintre ei socotesc că acesta (este) Nebeleizis. Tot la al cincilea an ei trimit la **Zalmoxis** un sol, tras la sorți, cu porunca să-i facă cunoscute lucrurile de care, de fiecare dată, au nevoie. Iată cum îl trimit pe sol. Unii din ei primesc poruncă să țină trei sulite [cu vârful în sus], iar alții apucând de mâini și de picioare pe cel ce urmează să fie trimis la Zalmoxis și ridicându-l în sus, îl azvârle în sulite. Dacă – străpuns de sulite – acesta moare, **geții** socot ca zeul le este binevoitor. Iar dacă nu moare, aduc învinuire solului, zicând că este un om ticălos și, după învinuirile aduse trimit un altul, căruia îi dau însărcinări încă fiind în viață. Aceiași **traci**, când tună și fulgeră, trag cu săgețile în sus, spre cer, și amenință divinitatea (care provoacă aceste fenomene), deoarece ei cred că nu există alt zeu în afara de al lor”. Mai departe: „Când a fost gata [Zalmoxis] a dispărut din mijlocul tracilor și, coborând el în locuința lui de sub pământ, a trăit acolo vreme de trei ani. **Tracii** doreau mult să-l aibă, jeluindu-l ca pe un mort. În al patrulea an, el le-a apărut lor și, astfel, **Zalmoxis** făcu vrednice de crezare învățăturile lui. Iată ce se povestește despre înfăptuirile lui” (*ibid.*, 95). „În privința lui **Zalmoxis** și a locuinței sale subpământene nici eu nu resping cel spuse, dar nici nu le dau crezare prea

mult; mi se pare însă, că el a trăit cu mulți ani înainte de Pythagoras. Fie **Zalmoxis** om ori vreun daimon (sufletul mortului) de-al **geților** să-i fie de bine” (*ibid.*, 96). Textul de mai sus îl regăsim la *Fontes*, I, 49.

Hellanicos, ceva mai tânăr decât Herodot, care a trăit în prima jumătate a secolului al V-lea î.Hr. la Mitilene, reia și el în *Legile barbare* celebra știre menționată de Herodot, care o aflase de la grecii din cetățile Pontului Euxin, și căreia nici el nu prea-i dădea crezare, cum că Zamolxe a fost sclavul lui Pitagora: „...**Zalmoxis** fiind de neam grec le-a arătat geților din **Tracia** ceremoniile de inițiere și le-a spus ca nici el și nici cei care îl urmează [în inițiere] nu vor muri, ci vor avea parte de tot binele. După ce le-a spus acestea și-a locuit o locuință subterană și apoi disparând din fața **tracilor** își petrecea vremea acolo și **tracii** îl doreau. În anul al patrulea a apărut din nou, iar **tracii** i s-au încrezut cu totul. Unii spun că **Zamolxis** a fost sclav al lui Pythagoras din Samos, fiul lui Mnesarchos și fiind eliberat și-a imaginat aceste lucruri. Dar mi se pare că **Zamolxis** a trăit cu mult înaintea lui Pitagora. Cred în nemurire și **Terizii** și **Crobizii**. Ei spun că cei morți pleacă la **Zamolxis** și că se vor reîntoarce. Din totdeauna ei au crezut că aceste lucruri sunt adevărate. Aduc jertfe și benchetuiesc ca și cum mortul se va reîntoarce” (Ion Nania, *Revista Noi Tracii*, nr. 39, noiembrie 1977). Terizii și cobrizii erau triburi geto-dacice din Dobrogea. Tot Hellanicos scrie despre Zamolxis că „a arătat **geților** din **Tracia**

ceremonii de inițiere în misterii” (Ion Banu, *Zamolxis și fenomenul sectant*, *Revista Noi Tracii*, nr. 28, decembrie 1976). Și filozoful atenian Platon (427-347 î.Hr.) amintește de „**Zamolxis**, despre care se zice că îi face pe oameni nemuritori”, sau „**Zamolxis, regele nostru**” cum îl numea un medic trac (*Carmide*, 156-157).

Socrate scrie și el: „**Zamolxis** dovedește ca zeu al **geto-dacilor**, că tot așa cum nu se cuvine să încercăm a vindeca ochii fără să fi vindecat capul, nici să tămăduim capul fără să tratăm trupul, cu atât mai mult nu trebuie să încercăm a vindeca trupul fără a căuta să tămăduim sufletul” (*Dialoguri platonice*, cf. Pr. Teodor Beldeuna, *Dacia magazin* nr. 32, mai 2006).

În *Paradoxograful* lui Rohde, o scurtă compilație anonimă în care sunt folosite scrieri anterioare secolului al-III-lea d.Hr., păstrată într-un codex din secolul al XV-lea, se amintește că „**geții** întâmpină cu lovituri de tobă tunetele lui **Zeus** și îl amenință pe zeu trăgând cu arcul în văzduh” (Ion Nania, *Revista Noi Tracii*, nr. 39, noiembrie 1977). Evident prin **Zeus** trebuie înțeles **Zamolxe**.

Mneseas din Patrae spune că „**geții** adorau pe Cronos (Saturn) pe care-l numeau **Zamolxis**” (Photius, patriarh al Constantinopolului din sec. IX, *Ist. Grec.* III pa1. 53, frag. 23), ceea ce afirmase și Hellanicos: geții cunoșteau pe „Cronos și el poartă numele de **Zamolxis**”. La fel ne spune și Diogene Laertius: „**Geții** numesc pe Saturn **Zamolxis**, care a fost **trac**”. De la istoricul fenician Sanchoniathon aflăm că Cronos a fost consilierul și asistentul lui Hermes Trimegistul. Acest „Cronos se mai numea și Ilus, din care se trag Eloim, adică oamenii lui Ilus, sau cei ce se trag din Cronos”. El a fost din XIII-a generație de la Protogenus, primul om (Eusebiu, *De Praeparatione Evangelica*, III).

Dar **Zalmoxis** a mai fost asociat și cu alți zei ai antichității: Aristotel îl echivalează cu Okhon (venerat de Fenicieni) și Atlas (venerat de Libieni). **Zalmoxis** este considerat ca fiind Sabazius, adică **Zeus** / Dionis al tracilor (Laurențiu Băloianu, *Dacia magazin* nr. 59, mai 2009). Sabazius sub forma Savaot a fost una din denumirile lui Dumnezeu din V.T., alături de Iahve și Elohim.

Strabon (*Geogr.* VII. 3.5) scrie: „Astfel, un oarecare **get**, numit **Zamolxis** a fost sclavul lui Pythagoras” și mai apoi „Este foarte probabil ca în secolele de mai târziu, **Zamolxis** să fi convins pe **geți** să ducă o viață pitagoreică, fiindcă i-a găsit dispuși spre filozofie”, sau „Nu ne putem îndoi –

din cele spuse de Posidoniu, și de asemenea, bizuindu-ne pe întreaga istorie a geților – că în neamul lor râvna pentru cele divine a fost un lucru de căpetenie” (*ibid.*, 3. 4). Un alt fragment: „Pe când domnea asupra geților Burebista împotriva căruia s-a pregătit să pornească divinul Cezar – cinstirea mai sus amintită o avea Decaienos. A dăinuit la **geți** obiceiul pitagoreic, adus lor de **Zamolxis**, de a nu se atinge de carnea animalelor” (*ibid.*, 3. 5). Obiceiul nu era însă pitagoreic ci orfic, și Orfeu a fost după cum se știe zeu tragic. Tot Strabon (*ibid.*, XVI, 2, 39) adaugă: „...Și profeții erau cinstiți, încât erau socotiți vrednici de domnie,...astfel...Orfeu, Musaio și zeul la **geți**, în vechime **Zamolxis**, un pitagoreu, iar în vremea noastră Decaienos care prorocește lui Burebista...”.

Și Enea din Gaza (sec. V-VI, creștin și filozof neo-platonician, elev al lui Hierocoles din Alexandria) reia temele lui Herodot privind ucenicia lui **Zamolxe** la Pitagora și ordalia sulitelor prin care cel mai vrednic din comunitate era jertfit, dar se pare că el deținea și alte surse: „Locuiesc în Tracia, pe lângă fluviul Istru, geții, care socotesc ca unic zeu pe servitorul lui Pytagora. Acesta a fost fugăr și a profestat filosofia stăpânului său. Geții sugrumă pe cei mai frumoși și mai buni dintre ei și îi fac astfel nemuritori după părerea lor” (*Dialogul Teofrast sau despre nemurirea sufletelor și învierea sufletelor*).

Dionisos din Halicarnas (60 î.Hr. – 7 d.Hr.) scrie că pelasgii din Asia Mică (lidienii) au păstrat memoria unui rege din vechime, numit Manes, fiul lui Uranos (sau Joe) și Gaea. Acest Manes nu este altul decât Saturn, adică **Zamolxis**. Informația este identică cu cea a lui Sanchoniathon. Acest lucru îl afirmă și Hesychios din Alexandria (sec. V-VI) în *Culegere alfabetică de cuvinte de tot felul*: „**Zamolxis**. Despre acesta Herodot ne spune că Elenii care locuiesc în jurul Pontului a fost sclavul lui Pitagora...Alții susțin că **Zamolxis** era consacrat lui Cronos nemuritor” (*Izvoare* II, p. 391). Tot el mai spune că **Zamolxis** a propovăduit învățături despre o viață mai înțeleaptă ca a grecilor, fapt subliniat și de Platon și Theodoret din Cyrene: „Pe **Zalmoxis** **tracul** și pe Anaharsis scitul îi admirați pentru înțelepciune” (*Terapeutice* I, 25).

Suidas inregistrează faptul că geții îi aduc jertfe (lui **Zamolxe**) ca lui Cronos (Dumitru Bălașa – *Dacii de-a lungul istoriei*, pag 20). Cronos, după cum sintetizează Densușianu este același cu Saturn. Or Saturn este unul și același cu **Zamolxe**, filozoful și legiuitorul cel mare al geților după cum afirmă și Mneseas (*Hist. Gr.* III. 153. 23). Tot Suidas, citându-l pe

Laetus, un vechi scriitor grec, ce a tradus din feniciană *Istoria fenicienilor* scrisă de Teodor, Ipsicrat și Mochus spune despre **Zamolxe** că era **scit, trac** sau **get** și a venit din Fenicia în Getia. În *Lexiconul* său din secolul al X-lea, Suidas citează multe din cele scrise despre **Zamolxe** de autori antici: „**Zamolxis** a fost sclavul lui Pythagoras, cum spune Herodot în cartea a patra. Era **scit** și întorcându-se acasă a propovăduit că sufletul este nemuritor”.

Lucian (*Istorie adevărată*, II, 17) ne spune: „Vreau să amintesc și de oamenii însemnați pe care i-am văzut la ei...Dintre barbari pe cei doi Cirus, pe scitul Ancharsis, pe **tracul Zamolxis**, pe italiotul Numa, apoi pe Licurg din Lacedemona, pe atenienii Focion și Tellos și pe cei șapte înțelepți cu excepția lui Periadru”. În altă parte mai scrie despre „Acest nume [Medicul străin] l-a obținut [Toxaris] după ce ajunsese semizeu... a fost considerat ca unul dintre urmașii lui Asclepios [și acesta] ca să vă dați seama că nu numai la **sciți** [a se citi **traci**, vezi citatul următor, n.n.] exista datina de a-i face pe oameni nemuritori și de a-i trimite lui **Zamolxis** soli” (Lucian, *Scitul sau oaspetele*, 1) și că „sciții jertfesc unui paloș, **tracii** lui **Zamolxis** care este un sclav din Samos venit la dânsii, frigienii (jertfesc) Lunii, etiopienii zilei...” (Lucian, *Zeus tragedian*, 42). În *Adunarea zeilor*, 9 scrie: „Prin urmare sciții și **geții**, după ce văd acestea și ne spun un lung «bun ramas», devin nemuritori; și zeifică pe cine vor, în același fel în care și **Zamolxis**, deși sclav, a fost trecut pe lista zeilor, strecurându-se nu știu cum”.

Diodor din Sicilia care a trăit între anii 80 î.Hr. și 21 d.Hr. scrie: „Într-adevăr se povestește că la ariani Zarathusthes a făcut să se creadă că o zeitate bună i-a dat legile întocmite de el. La așa numiții **geți**, care se cred nemuritori, **Zamolxis** susținea și el că a intrat în legătură cu zeița Hestia [de unde a primit legile], iar la iudei - Moise, cu divinitatea căreia i se spune Ioa (Iahve)” (*Bibl. Istorică*, I. 94. 2).

Clemens din Alexandria scrie: „Este limpede că barbarii cinstesc cu deosebire pe legiuitorii și dascălii lor, numindu-i zei. Îmi pare că ei au simțit binefacerea mari ale bărbaților înțelepți și i-au cinstit. La rândul lor, acești bărbați au arătat că înțelepciunea lor este în folosul obștii; [așa sunt] toți brahmanii, odrisii și **geții**” (*Covoarele*, I. 15), sau „**Geții**, un neam barbar care a gustat și el din filosofie, aleg în fiecare an un sol semizeului **Zamolxis**. **Zamolxis** a fost unul dintre apropiații lui Pitagora. Așadar este înjunghiat cel mai vrednic dintre cei ce se îndeletnicesc cu filosofia. Cei care nu sunt aleși se măhnesc amarnic, spunând că «au fost lipsiți de un

prilej fericit” (*ibid.*, IV, 8). În *Stromate* (IV, 8, 58, 2-4; 59, 1-3) identifică jertfa mesagerului get oferit lui Zamolxis cu sacrificiul pe care fiecare creștin îl meditează în Hristos ca mădular al Bisericii (Ioan Coman, *Revista Noi Tracii*, nr. 185, martie 1990). El compară jertfa geților cu jertfa creștinilor în Hristos. Și Sf. Grigorie de Nazianz (*Carm.* II, 7, v. 274-275), care după ce a făcut apel la Apolon, la Hermes Trismegistos și la Sibylă, de a sprijini biruința lui Hristos, înfățișează pe Zalmoxis ca îndumnezeind pe tot (omul) în mijlocul geților, prin săgețile pe care le trimite prin mulțimea ce îi expediază mesagerii (*ibid.*).

Filozoful antic Apollonios din Tyana din secolul I e.n., cunoscut și sub numele de Apollonios Sofistul consemnează: „Zamolxis era om bun și filozof dat fiind că a fost discipolul lui Pythagoras și dacă în acea vreme Romanul (generic sub care se înțelegea Imperiul Roman) ar fi fost (s-ar fi purtat) așa (ca acum), de bună voie i-ar fi devenit el prieten. Dar dacă se consideră că trebuie luptă și suferință pentru libertate, dobândește faima de filozof, adică de om liber...” (*Epistolographi Graeci*, cf. Marcel Borza, *Dacia magazin*, nr. 32, mai 2006).

La două secole de la cucerirea Daciei de către Traian, împăratul Flavius Claudius Iulian scrie, atribuind spuselor lui Traian (*Cezarii*, 22): „Eu, Traian, Jupiter și zeilor, după ce am luat conducerea imperiului amorțit și descompus din cauza silniciei **geților**, singur am cutezat să merg împotriva neamurilor ce locuiesc dincolo de Istru și am nimicit pe **geți**, cea mai războinică dintre nații, nu numai prin puterea trupului lor, dar și pentru că îi convinsese să fie astfel **Zamolxis** cel venerat de ei. Încredințați că nu mor niciodată, că își strămută doar lăcașul, ei înfruntă moartea mai bucuroși decât ar pleca într-o călătorie. Am făcut această expediție în cinci ani”.

Arian (95-175 d.Hr.) în *Expediția lui Alexandru*, I. 3-4. scrie: „În ținutul acestor celți se află și izvoarele lui (ale Istrului). Cei mai îndepărtați dintre aceștia sunt cvazii și marcomanii. După aceea o ramură a sarmaților – iazighii – apoi **geții** care cred în nemurire. Urmează majoritatea sarmaților și sciții până la vărsare...”.

Apuleius pe la jumătatea secolului al II-lea d.Hr. se apără împotriva unor acuzații de magie ce i s-au adus: „Același Platon ne-a lăsat scris într-un alt dialog despre un oarecare **Zalmoxis**, de neam **trac**, dar un bărbat [care se ocupă cu aceeași știință, următoarele: «Iar vorbele frumoase sunt [ca niște] descântece». Dar dacă lucrurile stau așa, de ce să nu-mi fie îngăduit să cunosc fie bunele cuvinte ale lui Zamolxis,

fie ceremoniile preoțești ale lui Zoroastru?” (*Apologia*, 26; *Izvoare*, I, p.608-609).

Porphyrios (232-304) ne spune că la **traci** zalmos înseamnă piele, blană și de aceea așa s-a numit „**Zamolxis**, deoarece la naștere i se aruncase deasupra o piele de urs” (*Viața lui Pitagora*, 14) și că pe Zamolxe daco-geții „îl adoră ca pe Heracles”. „Unii mai spun că numele lui Zamolxis înseamnă bărbat străin” (*ibid.*, 15). Iamblichos, elev al lui Porphyrios, a scris și el o lucrare pe care a intitulat-o, de asemenea, *Viața lui Pythagoras*. Aceasta este cea mai importantă lucrare care s-a păstrat din opera lui: „Căci **Zalmoxis**, de origine **trac**, fost sclav și discipol al lui Pythagoras, după ce a fost eliberat s-a întors la **geți**, le-a întocmit legile cum am arătat la început și a îndemnat la bărbăție pe concetățenii săi, convingându-i că sufletul este nemuritor. Chiar și acum gallații toți și tralli și mulți dintre barbari învață pe copiii lor că nu este cu puțință ca sufletul să piară, ci că el continuă să existe; și că nu trebuie să se teamă de moarte, ci să înfrunte cu vitejie primejdiile. Și pentru că a învățat pe **geți** aceste lucruri și le-a scris legile este socotit la ei drept cel mai mare dintre zei și printre filosofi ca Leucippos, medici ca Alcmeon și legistatori cum a fost Charondas și **Zalmoxis**”. (*Viata lui Pythagoras*, XXX, 104, cf. www.encyclopedia-dacica.ro).

Origene (185-254 d.Hr.) consemnează (*Împotriva lui Celsus*, III, 34, 469): „apoi fiindcă noi creștinii cinstim pe cel prins și mort, el crede că noi am făcut la fel ca **geții**, care îl cinstesc pe **Zamolxe**...Câți alții însă spun astfel de minunății, ca să convingă pe cel care ascultă prosteste și să tragă foloase din rățăcirea lor? Așa se zice că a făcut și **Zalmoxis**, sclavul lui Pythagoras, la **sciți** și chiar Pythagoras în Italia (...) si Orfeu la odriși”, sau „oare și noi trebuie să învinuim pe filozofi că au îndemnat sclavi la virtute, pe Pitagora că a îndemnat pe Zamolxis, pe Zenon că a îndemnat pe Persaios...” (*ibid.*, III, 54, 483), sau: „Nu Pythagoras a introdus druidismul la Celți, după cum susțin alți scriitori, ci discipolul său, **tracul Zamolxis**, care învățase pe druizi, printre altele și divinația prin fise și numere” (*Philosophumena* 1, 2, 22).

Agathias (sec. VI) în *Istorie* scrie: „Căci, după părerea mea, nu pentru coroana de măslin sau de pătrunjel se dezbrăcau în arenă învingătorii la jocurile olimpice (...), ci pentru o glorie statornică și nepieritoare, pe care nu era cu puțință să o culeagă altfel, decât dacă istoria îi făcea nemuritori, dar nu ca regulile lui **Zamolxis** și aiureala **getică**, ci cu adevărat, într-un chip divin și nemuritor și singurul în care cele nemuritoare pot viețui în veci”.

În papirusul din Tura, este amintit Zamolxe scitul într-o analogie cu Iisus: „[...] Apoi, Evreul spune compatrioților săi care cred în Iisus: Ei bine, suntem de acord, spune acela. Dar câți alții se folosesc de aceste minunate povestiri pentru a atrage auditorii naivi și a trage profit din impostură? Acesta a fost cazul, se spune, a **scitului Zamolxe**, a lui Pytagora însuși în Italia, a lui Rhampsinite în Egipt. [...]”.

Iordanes spune în *Getica*: „În cel de-al doilea **lăcaș** al lor, adică în Dacia, Tracia și Moesia, **goții** au avut drept rege pe **Zamolxe**, despre care cei mai mulți scriitori de anale ne spun că a fost un filosof cu o erudiție de admirat. Căci și mai înainte au avut pe învățatul Zeuta, după aceea pe Deceneu și în al treilea rând pe Zamolxe despre care am vorbit mai sus”.

Leon Diaconul, demnitar la curtea împăratului Vasile al II-lea, a participat la luptele duse de acesta cu bulgarii în anul 986. Vorbind despre locuitorii de la Istru scrie: „Se zice că ei cunosc și orgiile elenice, iar celor care mor le aduc, în felul elenilor, jertfe și libații; și le-au desprins fie de la Anacharsis și Zamolxis, înțelepții lor, fie de la tovarășii lui Ahile (*Istoria*, IX, 6; *Izvoare*, II, p. 691).

Eustathius scrie în sec. al XII-lea: „Muntele din centrul **Geției** era numit Muntele Sacru unde era și peștera sacră locul de meditație al marelui învățat **Zamolxe**” (www.ariminia.ro).

Aceste considerente îl fac pe Mircea Eliade să afirme: „Cultul lui Zamolxis, de exemplu, ca și miturile, simbolurile și ritualurile ce ne oferă folclorul religios al românilor, își înfig rădăcinile lor într-o lume spirituală care precede apariția marilor civilizații ale Orientului apropiat antic și mediteranean” (*De la Zamolxis la Gengis Han*). Tot Eliade face o paralelă între religia zamolxiană și cea creștină: „nemurirea getică devine nemurire creștină”.

Gheorghe Șeitan (*Zalmoxis în cântecul bătrânesc*) atrage atenția asupra asemănării numelui Zamolxe cu numele eroului cîntecului bătrânesc *Toma Dalimoș*, întâlnit și sub forma arhaică Damolschi.

Era Zamolxe zeu unic sau nu? Erau geții monoteiști? Se pare că da, cel puțin de la un moment dat, când a avut loc, probabil, o reformă religioasă, căci restul tracilor au fost până târziu politeiști. Să îi dăm totuși crezare lui Herodot când afirmă despre geți (*Istorie*, IV.94) că „ei nu cred că există o altă divinitate decât a lor”.

Pretexte pentru paradis de Anton Soare

Prezentare de Carmen Ionescu

Să uităm faptul că un profesor, fie el și universitar, poate fi rigid! De unde această idee preconcepută? De unde până unde, un dascăl nu are ce ne învață altceva decât simpla și directă linie a cărților de studiu? Poate fi un profesor romantic? Poate el rămâne un copil cu sufletul curat, care vede în cele din jurul lui – animale, plante, lucruri obișnuite și altceva decât abstractul cuvântului în sine? Poate da el culoare și formă vorbelor simple pentru a împleti vorba cu măiestrie în macrameuri cu care să ne încălzească inima, cu care să ne facă să zâmbim și să ne minunăm de ce citim?

Destinația poezie e greu de atins. Dar cu mult șiretlic romantic și bine arozat de culoare, cu o distinsă predilecție către perfecțiune, profesorul universitar ne dezvăluie o altă fațetă a personalității domniei sale, plină de un romantism pur și înălțător.

Ei bine, iată că se poate. Și un exemplu clar este – astăzi – domnul Anton Soare.

Nu mulți îl cunosc altfel, decât drept profesor universitar, dar astăzi, el ni se dăruiește prin cele prinse în meșteșugul vorbelor, al versurilor.

Pretexte pentru paradis este un volum care ne strecoară în gânduri ideea de a cocheta încă o dată cu un univers de care mulți am uitat, sau pe care, prinși în vârtejul vieții, îl ignorăm fără să vrem -

poezia. Printre rândurile sale pline de adjective splendid tâluite, jocul cuvintelor ne prezintă orice alt lucru – de la clopot la fluture, de la salcie la nor – în altă lumină decât cea cunoscută - brută, directă.

Cuvintele se împletesc și se amestecă precum guașa pe paleta unui pictor dintr-o mansardă suspendată de timp. Efectul final este neașteptat – e plin de voieșie, precum un sifon care explodează în paharul cu sirop de vișine. Spuma trece repede, dar acidul ne pișcă simțurile și ne revigorează, ne readuce la viață. Ne lovește cu vorba, aducându-ne aroma dorită. Cuvintele sunt spuse cu tâlc, dar sunt bine așezate pentru a ne da imaginea căutată, de multe ori uimitoare.

Întinsă pe patru părți, cartea ne poartă de la o poartă la alta a trăirilor.

Partea întâia, **Ciclu intim**, este plină de romantism așa cum prea bine ne-o dezvăluie chiar titlul capitolului. Versurile ne poartă de la ușa viselor în care *îngerii se bat cu perne*, către *țărurile cu surâsuri de mare așternut* la regăsirea iubirii, pe când rănile de ieri *sunt mereu vii, mereu linse*, încheiat brusc de un epitaf în care *viața mi-a fost supremul paradis*.

În partea a doua, **Lucruri și animale**, poetul se joacă cu vorbele și ne zugrăvește paginile cărții în metafore și comparații neașteptate – rândunica este un *fulger fericit*, girafa face *scară de vertebre*, balta este un *ochi de ciclop*, în timp ce norul *e un delir alb* iar gărgărița *este un zar rotund*, șarpele poate *doftoricii dar și ucide*, în

timp ce usturoiul *este un dințișor slăvit de vraci*, pe când pârâul *joacă șotronul* pe lângă plopul *care-i un ochi fără pleoapă*, pe când roșiei *îi arde fața* alături de salcia *care este soră cu Narcis*.

Nu sunt uitați nici Racine și nici Baudelaire, cărora poetul le dedică cea de-a treia parte, **Așa și-așa**.

Povestea sclavei Andromaca, așa cum ne-o spune Racine, aduce amar și chin în sufletul Hermionei pe când Pirus îi destăinuie acesteia din urmă că inima lui este subjugată de iubirea pentru frumoasa sclavă. Blestemele se scurg șiroi. Hermiona știe că iubirea ei pentru Prius va fi răzbunată de către zeii *care-i urăsc pe cei fățarnici*. Dar toate astea pentru ca ea să-și caute singură sfârșitul și să se ucidă peste trupul celui iubit.

Toate acestea, pentru ca în poeziile lui Baudelaire să ne întâlnim cu Albatrosul care doar în zbor este un adevărat Făt Frumos, dar care își pierde măreția odată ajuns la sol. Iar apoi Motanii... Motanii, mândria căminului, ce ar putea deveni chiar roibi *dacă trufia lor s-ar învăța cu hățul*.

Volumul se sfârșește cu *Autrement dit*, unde *les peupliers se sont agenouillés*, iar *l'ange trainait entre la lumière et le sang*.

Un volum plin de surprize, așa cum poate nu ne așteptam. Un volum care ne deschide curiozitatea de a-i citi fiecare filă, iar și iar.

Poezii din Pretexte pentru Paradis

Vis

Visez până-mi pierd firea la când vor fi și unde
Viața cât nu pot zeii cei mai darnici așterne,
Planete fără număr albastre în unde
Și veri de ani lumină sub zenituri eterne,

Vin mereu nou și gata, în stelare cisterne,
Banchetului galactic setea să i-o inunde,
Îngeri din cer în cer bătându-se cu perne,
Tinereți peste moarte legate-n șir cu funde,

Nuferi de nemurire pe lacuri mari, rotunde
Palate unde timpul prin geamuri nu pătrunde,
Visez, și mâine visul de rest îl voi discerne,

Dar azi e viu și-aievea și-n minte mi se-ascunde
Un gând că el va-nvinge blestemele externe,
Că-i paradis dincolo de umbra din caverne.

Regăsire

M-am lăsat îndelung
să mă alinte spuma
Pe țărmul cu surâsuri
de mare așternut,
Era cu ani în urmă,
și e din nou și-acuma,
De parcă-mi strâng trecutul
în cel mai cald sărut.

Peste pasul de-atunci valul
și-a trecut guma,
Și-am învățat cu vremea,
oricât să cred n-am vrut,
Că pe țărmul mereu
cu aur nou cernut.
Și îngerii când calcă,
tot li se șterge urma.

Dar și că ca revine,
ca-n La Steaua postumă
Lumină a iubirii.
Trecut repetrecut,
N-am știut cum s-a dus,
s-acuma nu știu cum a

Întins un luci proaspăt
pe țărmul veșnic brut,
Unde buzele apei
își recaută bruma
Ca un fior de-al doilea
pe-obrazul dispărut

Orgolioșii

Elena Buică

Nu de puține ori ne lovim de orgoliul fără măsură al celor cu care împărțim momente din viața noastră. Desigur, orgoliul celorlalți, pentru că acela îl vedem mai bine și acela ne deranjează sau ne rănește. Mai puțin ne dăm seama că în fiecare din noi este o doză de orgoliu care îi afectează pe cei din preajmă și îi determină să ne răspundă cu aceeași monedă, căci orgoliul provoacă tendința de a răspunde cu orgoliu.

Acceptăm sau nu, fiecare din noi suntem înzestrați cu o anumită cantitate de orgoliu născută din dorința de a fi mai frumoși, mai inteligenți, mai buni, mai bogați decât ceilalți... egalitatea nu ne satisface. Într-un fel, orgoliul face parte din codul nostru genetic, o moștenire din generație în generație, de la facerea lumii. Nu orgoliu a fost acela care i-a scos din Rai pe Adam și Eva? Și multe alte întrebări se nasc, legate de orgoliu. În primul rând, orgoliul este un lucru rău sau bun? Ce înfățișare dăm orgoliului nostru și cum răspundem la orgoliul celor din jurul nostru? Cum măsurăm câtă cantitate de orgoliu este necesară și când depășim măsura? Ego-ul nostru are nevoie de o anumită cantitate de orgoliu numai de teamă de a nu ne arată prea slabi? Putem avea capacitatea să le cunoaștem criteriile, să stăpânim propriul orgoliu știind că acesta are capacitatea de autoîntreținere? Cum împletesc orgoliul cu dramul necesar de modestie și onestitate? Avem tăria să recunoaștem deschis ca orgoliul cu care putem face rău altora, se întoarce împotriva noastră? Ne dăm seama întotdeauna că multe din acțiunile noastre sau ale celor din jurul nostru sunt legate de orgoliu?

Asociindu-l cu mândria și demnitatea, nu de puține ori ne ascundem în spatele acestor cuvinte încurcându-le sensurile. Dictionarul ne spune că orgoliul este legat de modul în care am vrea să fim văzuți de ceilalți, este un sentiment de încredere exagerată și nejustificată despre valoarea și importanța socială, că e trufie, îngâmfare, vanitate iar mândria se raportează la propria părere de sine, de încredere în

propriile calități, pe când demnitatea arată valoarea, cinstea, meritele morale, gradul de prețuire ca și rangul atins de o persoană în cadrul societății. Dar - și aci este un „dar” foarte mare - recunoaștem ușor unde se află granița între ele?

Și chiar dacă îi recunoaștem bine trăsăturile, orgoliul nu e ușor de ținut în frâu. Când e scăpat de sub control dă naștere ambiției, invidiei, geloziei, dorinței posesive. Deși unii sunt oameni inteligenți și cu multe alte calități, pentru că se află într-o etapă de viață favorabilă, crezându-se buricul pământului ating, totuși, dezinvoltura prostului fudul, cu „înalță ținută academică” desprinsă dintr-un limbaj prin care „c... t și c.. u”, înjurăturile și cuvintele porno, constituie dovada forței cu care calcă toate conveniențele sociale, sfidând bunele maniere și poluându-ne viața, dar cei mai mulți sunt oameni a căror viziune culturală lasă mult de dorit. O astfel de linie este preferată de mulți politicieni de-ai noștri, unii aflați în domeniul subculturii, dar o întâlnim și la persoane cu mai multă instruire. Infatuarea și aroganța născute din orgoliu exagerat trezesc în ei dorința de a se poziționa favorabil față de ceilalți. Unii dintre aceștia sunt neîmpăcați cu ei înșiși și de aceea se naște în ei dorința de a se simți mai bine dominând, de a fi percepuți ca niște oameni puternici, de a dovedi altora că sunt oameni cu mai multe calități decât au cu adevărat, că au dreptate întotdeauna, că raționează fără greșală. Dacă sunt mai buni într-un anumit domeniu, există tendința de a se crede mai buni în toate, superiori, uitând complet că viața are un șir nesfârșit de alte domenii în care alții sunt cei care excelează, că fiecare om are calitățile lui și le poate dezvolta în modalități diferite.

Cu toate că orgolioșii sunt foarte greu de suportat, viața nu ne scutește de a-i avea în preajma noastră. Sunt persoane de care nu ne putem desprinde, cu care trebuie să ne ducem existența într-un fel sau altul, prieteni, rude de sânge, chiar membri de familie, colegi de serviciu... Nu de puține ori, aceștia ne ating într-un mod greu de explicat, ne otrăvesc atmosfera iluzionându-se că sunt mai presus decât ceilalți, trăind într-o realitate numai de ei închipuți, pe care și-au programat-o și în care s-au instalat cu convingerea definitivă că este adevărată.

Nu e ușoară înfruntarea cu aceștia. Ei parcă se lupta să pună piciorul pe grumazul celorlalți, chiar dacă sunt cei dragi ai familiei lui, așa cum vedem uneori câte un tată, aproape devenit despot. Nu te

poți lupta cu ei, fiindcă au pierdut capacitatea de a accepta alte puncte de vedere, te izbești de refuzul oricărei îndoieli. Aceștia întotdeauna vor considera că au dreptate, nu suportă să fie contraziși, întotdeauna vor respinge, din capul locului, orice încercare de a-i înțelege pe alții. Dacă-i mai ascultă și pe alții, o fac doar ca să găsească motive de a-i contrazice.

Ei și-au pierdut capacitatea de a-și recunoaște greșelile și dacă totuși li se demonstrează că ei au greșit, fie că nu recunosc, fie că minimalizează greșeala ca și când ar fi ceva lipsit de importanță. Iar în cazul ăsta, ceva din exterior, o anumită conjunctură a determinat acesta. Vor continua neabătut să emită păreri pe un ton atotștiutor, subliniind apăsător: „știu eu” sau, „e greșit ce spui tu”. A-și cere scuze, pentru ei ar însemna a-și pierde din putere, înseamnă că se coboară prea mult de la înaltul nivel al închipuirii lor. Orgolioșii nu lasă frâu liber sentimentelor despre care cred că te fac mai vulnerabil și pretind că orgoliul este cel care te impune. Ei sunt potrivnici, adesea fără argumente: „așa vrea mușchii mei”. Orbiți de orgoliu, temându-se că sunt percepuți ca fiind sub nivelul la care și-ar dori, unii se manifestă ca niște snobi, iar o energie a răului din sufletul lor le dirijează pașii. Nu le pasă nici dacă sunt suspecți de egoism, de invidie, de ipocrizie, de vanitate sau răutate și nici de faptul că nu sunt iubiți de semenii lor.

Foarte mulți orgolioși se învârt, fără odihnă, în lumea esteticului, a literaturii, teatrului, muzicii, artelor plastice, o lume din care cred că fac parte neruptă, o largă scenă pentru fițe, lăsând impresia că această lume se simte onorată de prezența lor. Am întâlnit pe tărâmul scrierilor păreri unora, adevărat beton armat, chiar dacă ei nu și-au pus semnătura nici măcar pe un biet rânduleț de creație literară. Firea mea tolerantă îmi permite să trec cu vederea peste multe scăderi omenești, dar ceea ce nu pot trece cu vederea este orgoliul nemăsurat al unor intelectuali din lumea scrisului care desființează cu emfază scrieri, chiar fără să le citească. Nu pot ierta anularea oricărei valori literare a scrisului, fie prin omisiune, fie prin atac verbal, fără să facă vreun fel de comentariu sau măcar să emită vreo idee legată de conținut. Uneori, reaua credință este zvârlită de la înălțime - „sunt scrieri care n-au nici o legătură cu literatura” - cuvinte încărcate de ură, cu intenția de a nimici, de a te pedepsi pentru că ai avut cutezanța să încerci să te afirmi, cuvinte de care nu am

fost ferită nici eu. Nici o demonstrație scilpitoare, nici un fel de comentariu, nici un argument nu le motivează atitudinea de negare, iar bucuria trăirii literaturii o cârpește cu zdrențele invidiei răutăcioase. Nimic nu se ridică la înălțimea tensiunii intelectuale la care consideră că se află. Spectacolul inteligenței și culturii lor și-a ales altă scenă de desfășurare, una așezată la înălțime, acolo unde o cred ei și acolo monopolizează un loc în deplin narcisism. Rămân pe deplin convinși că statura lor

intelectuală este zdrobitoare și că această valoare umană este singura care poate asigura poziționarea în societate. Lor li se adaugă și unii care scriu, dar care nu iau în seamă nici o scriere a altora, fiindcă nimic nu se ridică la înălțimea creațiilor lor.

În final, răspunsul la întrebarea dacă orgoliul e bun sau rău, se evidențiază de la sine. El este apanajul celor lipsiți de înțelepciune. Ținând cont de faptul că orgoliul apare din prea multă încredere în sine și nu te lasă să vezi când ai greșit, deci

este o piedică în calea autoperfecționării, că poți răni pe cei din preajma ta, că în forma lui exagerată poate fi considerat chiar o afecțiune psihică, eu, deși nu mă consider fără cusur, optez pentru o viață echilibrată, autentică în trăiri, în sinceritate și în ideea că nimeni nu este mai presus, deși fiecare suntem diferiți, dar fiecare avem dreptul sub soare la existența în demnitate.

Congresul Mondial al Poeților, din Osaka (25-29 martie, 2014)

Alexandru Cetățeanu

Veni, vidi, vici ! așa cum a spus Julius Cezar...dar în loc de "vici", cum nu am învins pe nimeni, aș putea spune – **am admirat** ! Deci, varianta mea actuală a cunoscutei expresii latine, parafrazând pe Cezar, ar fi – **Am fost, am văzut, am admirat** ! Chiar așa, lăsând gluma la o parte, am participat la Congresul Mondial al Poeților, varianta UPLI/WCP (United Poets Laureate Internațional/ World Congress of Poets) care s-a desfășurat la Osaka. Am văzut și **am admirat** acest frumos oraș, supranumit „Veneția Japoniei”. Este un oraș cu aproape 3 milioane de locuitori, foarte „distins”, arhitectura modernă (cum de nu le este frică japonezilor de cutremure în „zgârie norii” lor ?) se îmbină armonios cu vechea arhitectură japoneză, totul este ordonat și extrem de curat, în ciuda smog-ului (poluării) care se simte și se vede în aer. China nu este departe... În fața unui magazin, am văzut cu mirare cum japonezii scoteau cu pensetele chirurgicale bucățele mici de hârtie dintre pietrele pavajului – să nu existe urmă de impurități sau praf pe stradă! Ce exemplu mai bun de grijă pentru curățenie aș putea să dau ? Am văzut și admirat (chiar vizitat) o mică parte din templele istorice care abundă în toată zona, începând cu cel mai vechi templu budist din Japonia, templul Tennoji, precum și templul Sanjusangen-do (unde este total interzis de făcut poze la cele 1001 statui de divinități Budiste, multe dintre ele făcute în secolul 12 și foarte, foarte spaimoase... !).

Dar...ce poți să vezi în 5 zile, când sunt atâtea de făcut – am ajuns la Osaka pentru poezie, nu pentru obiective turistice ! Și totuși, prin grija organizatorilor, am simțit puțin atmosfera plină de evlavie budistă a locurilor – am aflat că ar exista în jur de 100.000 de „places of the God” (locuri ale lui Dumnezeu), adică „Shinto Shrines” în Japonia, mai ceva decât bisericile în România !

Am admirat cireșii în plină floare, din Osaka și Kyoto, parcă bucurându-se de vizita poeților din lumea largă. Am admirat amabilitatea aproape excesivă a japonezilor, care, dacă te vedeau rătăcit sau încurcat pe străzi, chiar fără să-i întrebi, te întrebau, te ajutau cu plăcere, ba chiar te conduceau la destinație ! Am admirat frumusețea fetelor îmbrăcate în tradiționalele lor kimono (poeta Huruka Niiya, „muza” Congresului purta cu mândrie chimonoul moștenit de la bunica ei !), dar și după moda europeană, cu fustițe făcute cu multă economie de material și ciorapi chilot, strânși peste tot, să se vadă bine formele ! Am admirat berea bună japoneză, neagră (cum beam cu regretatul poet Cezar Ivănescu) și berea de orice culoare ! Am admirat cât de frumos aranjată era mâncarea (nu prea pe gustul meu), în cutii (Bento lunch) și pe farfurii, de aproape că-ți era milă să strici așa frumusețe de aranjamente. Am făcut chiar un circuit cu autobuzele (de o zi întreagă) la Kyoto (organizat de amabilele noastre gazde), reușind să vizităm Universitatea Doshish, gradina Palatului Imperial, Pavilionul îmbrăcat în aur (Golden Pavilion) de la Palatul Imperial și împrejurimile. Voi mai revedea vreodată aceste locuri fascinante ? Cine știe? Sunt atâtea de văzut pe planetă și atâtea de făcut, iar viața este atât de scurtă... !

Revenind la Congresul Mondial al Poeților (cel de-al 23-lea, desfășurându-se la fiecare doi ani în țări diferite) pot să susțin cu tărie că a fost o mare și impresionantă realizare – un mare succes pentru poezie, pentru prietenia dintre poeții din diferite țări ale lumii, pentru

promovarea păcii pe Planetă. Deviza UPLI încă din 1969, când a fost înființat este : **WORLD BROTHERHOOD AND PEACE THROUGH POETRY!** (Fraternitatea și pacea lumii prin poezie!)

Fotografie de la Osaka

Ce aș putea să scriu în două-trei pagini, pentru a da o imagine cât mai clară despre eveniment ?

Președinta a Festivalului (Congresului) a fost profesoara dr. Noriko Mizusaki, care a participat în anul 2010 la festivalul „Noptile de Poezie” de la Curtea de Argeș (organizatori Carolina Ilica și Dumitru M. Ion) despre care a avut cuvinte de laudă. La rândul ei, a depus un efort enorm pentru organizarea unui așa eveniment măreț, părea obosită, câte odată greu îi înțelegeam engleza, dar efortul i-a fost răsplătit cu recunoștința generală. Mulțumim Noriko !

Președintele ales al UPLI/WCP este Virgilio (Gil) A. Yuzon din Philippines, fratele regretatului Benjamin (Ben) R. Yuzon (1931-2013) din California, fostul președinte al UPLI și fiul fondatorului

Congresului, Amado M. Yuzon. L-am cunoscut pe Ben la Kenosha, WI (USA) la cel de-al 33-lea Congres Mondial al Poeților (o variantă derivată din UPLI, așa cum s-a întâmplat și la Montreal cu asociații de scriitori) și am cerut un minut de reculegere în memoria lui. A meritat, a fost un mare și devotat adept al UPLI, al cauzei poeziei planetei. Soția lui Ben, Pilar Yuzon, prezentă în sală, a venit lângă mine la microfon și mi-a mulțumit pentru inițiativă.

În total, au participat la Congres aprox. 70 de poeți, o mare parte din Japonia și USA. Am fost singurul român prezent la Osaka – în Antologia congresului a mai apărut un nume de româncă – Niculina Oprea (olteancă de-a mea, născută la Craiova) care însă nu a putut ajunge la eveniment, nu știu ce s-a întâmplat. Din solidaritate oltenească, atunci când Norico a citit poeziile Hai-ku ale poetei Danae G. Papastratou, de asemenea absentă, am rugat-o pe Norico să-i citească poemul *Pyramid*, de la pagina 57 din Antologia Congresului, iar Norico m-a delegat pe mine. Am citit cu plăcere acest poem select (tradus din română în engleză de Adam J. Sorkin și Mariana Dan), care a fost apreciat cu un ropt de aplauze.

Din Canada, a mai trecut oceanul spre Japonia poeta și cunoscuta pictoriță de origine indiană (s-a născut la New Delhi) Suparna Ghosh (suparnaghosh.com), din Toronto, deci nu am fost singurul canadian la Osaka, nu m-am simțit singur printre poeții din Japonia. Cum sunt o fire sociabilă, m-am împrietenit repede cu mulți dintre participanți – în fond acesta este și scopul, la astfel de Congrese se fac multe prietenii. Păcat că timpul a fost așa de scurt !

Oricum, am rămas în relații cordiale cu marea majoritate a poezilor membri ai UPLI și voi încerca să mențin pe viață aceste relații de prietenie și solidaritate. România, cultura românească trebuie să interacționeze cu alte culturi, spre binele tuturor. Nu avem o limbă internațională, dar avem o cultură internațională, valoroasă, care trebuie să fie făcută cunoscută planetei și trebuie să ne adaptăm realității. Nu putem să ne facem cunoscuți în lume, să cunoaștem direct alte culturi, decât prin comunicare, în special directă. Limba engleză este pe departe cea mai vorbită limbă pe planetă și trebuie să facem eforturi pentru a o învăța, pentru a comunica în engleză cu majoritatea pământenilor. În revista *Destine Literare*, am scris în engleză despre eveniment și voi publica marea majoritate a poezilor întâlniți la Osaka, în limba engleză, evident.

Fericită întâmplare! La Osaka l-am cunoscut și m-am împrietenit cu poetul, editor, crainic la radio „All India”, dr. Bidhan Datta din Calcuta. Desigur, voi da curs invitației prietenului meu să particip pe 25 ianuarie 2015 la comemorarea marelui poet indian **Michael Madhusudan Datta**. Dr. Datta este membru fondator și secretar al organizației **Michael Madhusudan Academy**. Visul meu de a merge pe urmele lui Mircea Eliade și a nu mai puțin renumitei (pentru bengalezi) Maitreyi Devi se va împlini.

L-am cunoscut în Osaka pe dr. Fan Kuanling, considerat un fel de „Bill Gates” al Chinei, numai că dr. Fan este în plus (pe lângă „tatăl computerelor”), caligraf și pictor renumit, „Great Master”, „Renaissance Man”, „Național Treasure” a Chinei ! Cu siguranță, ne vom mai întâlni.

L-am cunoscut și m-am apropiat sufletește de prof. dr. **Weilin Fang**, de la departamentul de filosofie al universității din Nanjing, redactor al revistei „*Religion*”, promotor al noului curent filosofic „anoixist”. Este o onoare pentru mine să corespundez cu o așa personalitate, de o modestie incredibilă, așa cum sunt foarte mulți chinezi, de altfel.

Cum să cuprind în câteva pagini informații despre atâția poeți pe care i-am întâlnit la UPLI ?

Mă voi rezuma numai a le menționa numele țărilor participante: Japonia, Statele Unite, Coreea, Austria, India, Malaysia, Australia, Vietnam, Tailanda.

Despre prestația mea la Congres...ce să spun? Am citit un lung proso-poem (trei pagini!) despre Vlad Țepeș – Dracula, să-l apăr cumva pe dărzul nostru domnitor, de ignoranța cu care este privit pe planetă, ca vampir și nu ca luptător creștin împotriva cotropitorilor turci. Am fost întrerupt de aplauze, poemul meu va fi tradus din engleză în alte limbi ...deci mi-am făcut datoria de român patriot, cu strămoșii mei împroprietăriți de Mihai Viteazul în urma bătăliei de la Călugăreni, care sper să fie mândri de mine, pe acolo, prin Eternitate.

Cu speranța că am reușit să redau, în puține cuvinte, atmosfera poetică de la Osaka, mă opresc aici. Informații mai detaliate despre UPLI/WCP, cu poeme și prezentări ale poezilor participanți (în engleză) se pot găsi în revista *Destine Literare*, numărul pe aprilie-iunie și în multe numere care vor urma. Iar dacă vreun scriitor român dorește să devină membru al UPLI/WCP, îl rog să-mi trimită un CV la (romwriters@gmail.com) și dacă merită, îl voi recomanda cu plăcere.

Poezii în proză

Daniela Voiculescu

el visează că ține luna în brațe!

frig și jale indiană, ulei de scorțișoară și flori de gutui, năframă neagră și toată liniștea! „noaptea dospește judecata.” blestem deșirat... jazz... marinarul face parte din eternitate! cum se semnează îngerul? linia dublă dreaptă și-o lacrimă de gențiană-albastră... „să plouă sau să nu

plouă?” vechituri noi și visul unui amonit auriu, păpădii și farfurii cu lalele, foi de nuc și miere de lavandă... Nichita, Bethoven și-o fundiță satinată... zâmbind pe sânul Cleopatrei! fluieraș de soc și unt de cocos... răsar mărgăritare pe Krypton? stele cu urechi și iepurași din șervețele colorate, fericire cu buline de avocado, sub lupa de ciocolată... ou violet în cuib din iarbă crudă, întrebând... „ce se poate dura prin iubire?” căldura palmei lui Khalil Gibran... „să te trezești în zori cu inima mereu înaripată/ și să înalți mulțumire pentru încă o zi de iubire;/ să te odihnești la ceasul amiezii și să cugeți la extazul iubirii;/ să te întorci împăcat acasă la ora amurgului;/ și apoi, să dormi înălțând în inimă o rugă pentru cel iubit,/ iar pe buze un cântec de laudă.”

e din ce în ce mai frig, chiar dacă ne iubim! mărire s-au înmulțit cu oceanele! vapoarele au surzit de dor! e ca și cum am uita că e primăvară, e o nebulă ce întârzie să ne doară! cucii au rămas, undeva, înghețați! nu se știe cine va mai cânta! nu se știe cum vom întomna! e prea frig în acest fagure de miere! fluieraș de os, „seleniu luminos”, și-un curcubeu duios... din melancolia lui Edgar Allan Poe!

labradorit și smarald

m-am îndrăgostit de semințele de pin... merg atât de bine cu pâine de ovăz, unt și miere din flori de portocal! jazz guitar, ca să uit de oracol! „stridii, șampanie, diamant...” și eu am cerut peridot!!! „nisipurile de cupru”, vârcolaci bântuiți de Alzheimer, suspină ca spanacul fiert în lacrimile Neranțulei! și cântecul destinului

e ca o mașină ce merge doar prin vise! Felix nu mai e, de doi ani, dar nu-i simt lipsa! azi am visat un tei frumos... văd și-acum ce limpede îmi vorbea visul! Felix mirosea a tei! priveam pe fereastră, teiul mă privea! „când voi muri, iubito, la creștet să nu-mi plângi;/ din teiul sfânt și dulce o ramură să frângi...” miroase a bibliotecă veche, udă, a febră de marinar proaspăt ucis, a ultramarin tipând... „spațiu virtual, spațiu virtual!” știrile sunt mereu false! în agendă... găsesc visul cu bluzița bleu, apoi visul cu biletul de autobuz... restul era ciudat, bani chinezești! să vorbim prin semne de Sfânta Treime... cu Sfântul Meletie! și polenul se pune pe filozofie, violetul se arde pe o pleopă de migdal... miroase a ploaie, a crimă ce se învinetește în lingura vrăjitoarelor! oftat din radical de mesaj, colorat cu vopsele ca în secolul patru... „te pup, profilul meu cuminte și însingurat!” cucuveaua îmi numără fiecare mișcare, miroase a roșu, a încheștare, a diavol... fluturii nu respiră în casa singurătății! în palmele mele... luxul lichid al spaimelor naște albul ce vindecă fără să ceară nici măcar pe perlă în schimb! Kamar e frumos ca o rugăciune.

bine coapte și nearse

printre numerele magice ale sănătății... se află și numărul opt! opt îmbrățișări pe zi... Horia mă îmbrățișează cel mai mult! în seara asta, și-a pus capul pe inima mea, fericit, și mi-a spus: am aici un toboșar! îngeri există! ia, sprâncenele sus! luna are aură pieptănată cu pești de carneol și pene de porumbel! e dulce, miere de piersică, ferigă și cucoară! buburuză pe lacătă, libelulă cu ie, lacrimă îmbujorată, erată înrourată, lapte-n corn de inorog, mustang cu ochi de jongler... și-un ecler fulgerat de foarfece unui demon ce pufăie pe-o creangă de nuc! descântec secerat... cu

foșnet de plop! do, re, mi... foșnește-mi întoarcerea! nuiaua de ghicit trebuie tăiată în ajunul Sânzienelor... să mai așteptăm, soare în cireși! să mai rotim stele, pietre călătoare, hora semințelor de măr! toaca, din plânsul tăcerii, aleargă la urechea mării! frunze de salcie cu aromă de lotus, părul lui Ra... santal înotând prin cimbrisor tămâiat cu lapis lazuli! vanilie și eucalipt, violete și trandafiri, angelit cu fular mentolat, Metatron și Uriel, lavandă și bergamotă... Homer, iasomia și curăția... profetia... nedumerirea... o zi cu soare, o zi cu ploaie, o zi cu bucurie, o zi cu tristețe, o zi în rai, o zi în iad... puțin mai sus, mai clar, Tată și Lumină! închinându-ne... „ne-a chemat, când nu eram!” adevăratele daruri... „fiecare are darul său de la Dumnezeu.” înmulțește pacea și „intră întru bucuria Domnului tău!” ambră pe fiecare braț de prescură...

ultimul cântec

„sunt încă pe Terra!” și Iozefina stă pe un fir de iarbă, foarte lung... ochii ei de aventurin și scortişoară sunt tresăriri și răspunsuri! calul alb paște purpură, soare, stele... și plouă cu verbină pe șemineul dintr-un jad cu magnolii și alge de mare! ochiul al treilea e un ciorchine din iarbă de smirnă. Iozefina e silfida însetată... vă rog, un suc de mandarine! două, mai bine! și sânii ei de lavandă și labradorit se leagănă ca niște ochi migdalați, veniți din Papirusul lui Ani! adie dorul, inelarul ei aștepte. să vorbim despre moarte, încet, melodios... Dean Martin și fulgerul 17 din Fulgerătoarele! love me, my love... stay very close to my heart... love me, my love! încet, melodios, your sweet caress, albastrele! și şuier de anemone! „florile vântului” și o

poveste cu lalele! „lalelele sunt, însă, povestea din numărul nostru viitor!”

tot mi-e sete! ca unei pietre după naștere... femeie cu aripi cusute pe un timp acoperit de iederă. zidul mă înverzește. visul mă sfințește. inima are ochi violet. se vede o așteptare și se aude un cântec... „pă Iza, pă lângă apă,/ toate crengile s-apleacă./ nu s-apleacă de vremi grele,/ s-apleacă de dor și jele./ nu s-apleacă de vânt greu,/ s-apleacă de dorul meu.”

catifea de inimă

foaie verde, de castan, cum arată singurătatea?

plouă, viața are cursul ei... și eu am drumul meu!

gri, trandafiri roșii, garoafe albe și albastrul lui Van Gogh... un rubin, un smarald... pătrat rotunjit, cerc ascuțit, triunghi înjumătățit... aceeași lume, același Adam! pelin și Lilith... nod marinăresc înghițit de trei ori pe zi! și noapte construind o navă cu extraterestri autiști! castani însângerați, ploi care mor în închisori! unii... se nasc prizonieri!

furtună cu coadă de pară, dezlănțuire cu violetul florii de liliac... și-o catifea de inimă, înotând în geometria ochiului de miel! și-atâta iarbă neumblată!!! mare verde cu fir de mouse, arzând prin lumânările aprinse în tunelul virtual! intrați, stelele sunt moi, cumiți... prăjituri puse pe farfurii! dulcele vine din îmbrățișări, uitați... șerpii zâmbesc, planetele miros a rendez-vous, săgețile au capete de lalele! e o tăcere venusiană, ca și cum liniile paralele ar accepta că depărtarea naște fluturi!

(Daniela Voiculescu,
„Nod marinăresc”)

Mihai Grecu – Pictor basarabean, format în România

Ala Mîndîcanu

Mihai Grecu este personalitatea fascinantă și plină de înțelesuri, care a reușit să păstreze bazele artei românești și să imprime o orientare sigură evoluției artei naționale moderne pe meleagurile noastre.

Sofia Bobernaga

Un merit deosebit al lui M. Grecu rezidă în faptul că el a fost primul pictor din Moldova care s-a inspirat din tradițiile artei populare și a apărut, consecvent și cu fermitate, valoarea estetică a diferitelor forme ale ei, inclusiv a așa-zisului „primitiv” - arta naiva a pictorilor neprofesioniști din popor.

Ludmila Toma

Format în spațiul culturii românești, Mihai Grecu a fost considerat un inovator și o „personalitate complexă și extrem de dotată”, care „a revoluționat artele plastice din Moldova, dar și din spațiul ex-sovietic”, rămânând în același timp pe terenul fertil al tradiției românești. Considerat un colorist pasionat, căutător de armonii inedite, pictura lui Mihai Grecu prezintă interes și prin inovații tehnologice (colajul, coloranți fluorescenți, efecte „metalice”).

Este autorul a unui număr mare de tablouri aflate în importante muzee ale fostei URSS, printre care Galeria Tretiakov.

*

Mihai Grecu s-a născut în sudul Basarabiei, satul Faraonovca, Cetatea Albă, Jud. Staricazacie, Ucraina. A copilărit în satul Tașlâc din sudul Basarabiei, a studiat la Școala normală din Cetatea Albă, tot acolo expunându-și primele lucrări. După ce a primit Premiul Mare al tineretului artistic din România, în 1935, participă la tabere de creație din Baia Mare și Balcic, unde îi cunoaște pe Nicolae Tonitza, Lucian Grigorescu, Henri Catargi. A studiat la Academia de Arte de la București (1937-1940), la atelierul lui Francisc Șirato și la Școala de Arte Plastice de la Chișinău,

atelierul lui M. Gamburd (1940), urmând cursurile facultative la atelierul lui I. Hazov (1947-1948).

În perioada celui de-al Doilea Război Mondial este evacuat (deportat) în Uralsk, Kazahstan (1941-1944), unde realizează prima sa lucrare „Maternitate” (1944).

Membru al Uniunii Artiștilor Plastici din RSSM din 1945.

Mihai Grecu (1916 - 1998)

Începând cu 1957 participă la primele expoziții unionale și internaționale. Creația lui M. Grecu a cunoscut trei perioade distincte, care i-au marcat operele. Prima cuprinde anii 1950-1960 și poate fi identificată cu însușirea profesională a limbajului plastic profesionist în domeniul desenului compoziției și cromaticii coloristice, ce-a de-a doua – reflectă experimentele coloritului decorativ (1960-1975), ultima reprezintă un interes sporit al maestrului pentru materiale noi și colaj, concomitent, se adresează tradițiilor artei

populare prin prisma simbolicii mesajului. Printre cele mai cunoscute opere din prima perioadă figurează „Femeie cu broboadă galbenă” (1956), „Portretul lui Gh. Dimitriu”, „Natură statică cu pești” și „Țăran cu pălărie” (1957).

Este perioada cea mai interesantă a creației pictorului marcată de influența școlii europene și românești. Stilul său inițial (de până la interdicere) se deosebește evident de lucrările de după 1970... Este compromisul artistului cu puterea, renunțarea la sine însuși... Fenomen general al timpului... Cine știe ce lucrări minunate ar mai fi pictat dacă nu ar fi fost silit să se conformeze recomandărilor potențailor zilei de a se alinia „realismului socialist” al vremii...

În anii '60, creația sa a fost interzisă în Basarabia, fiind catalogată de ideologii timpului drept „burgheză”. „Toate nedreptățile sunt rezultatul independenței pe care o am, toate denigrările la adresa mea sunt din cauză că m-am format în subiectivitate, fără de care un artist nu poate exista. Libertatea întotdeauna s-a plătit, și eu am plătit cu vârf și îndesat”, spunea Mihai Grecu mai târziu.

Fiind un artist de formație europeană, Mihai Grecu a folosit noi tehnici și materiale în pictura sa, încă în anii '70 ai secolului trecut. A avut expoziții personale la Tallin, Riga, Vilnius, Odesa, Cernăuți, Lvov, Moscova, Sanct Petersburg, București.

În 1992 a fost decorat cu Ordinul Republicii Moldova. Lucrările sale sunt în colecțiile Muzeului Național de Artă din Moldova, Muzeului Național de Istorie, în fondul Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova, Academia de Științe, Primăria

Chișinău, Galeria Tretiakov din Moscova, Muzeul Rus de Stat din Sanct Petersburg, Centrul de Artă Contemporană din Moscova. Fetele din Ceadâr-Lunga”, „O zi de toamnă”, „Recruții”, „Primăvara”, sau „Băiatul cu boi” sunt doar câteva lucrări care i-au adus faima lui Mihail Grecu.

Mihai Grecu – Ospitalitate, 1966-67
(www.arta.neonet.md/pictura/mgrecu/)

Lucrări disponibile pe internet:
(www.arta.neonet.md/pictura/mgrecu/)

Maternitate, 1943, / Femeie cu broboadă galbenă, 1957 / Curcan, 1969 / Ospitalitate, 1966-67 / Natură statică cu gutui, 1967 / Recruții, 1965 / Zi de toamnă, 1964 / Porțile Orheiului Vechi, 1968 / Au plecat cocorii, 1973 / Vatra în Bugeac, 1982 / Cina în câmp, 1970-1971 / Moara veche, 1976 / Fetele din Ciadar-Lunga, 1960

Funia roșie (fragment, II) Leonard Ionuț Voicu

Era dimineată. Să fi fost orele șase, nu prea mult după răsăritul soarelui. Dan Vardan nu era sigur dacă s-a trezit ori mai doarme încă. Raze timide se strecurau printre frunzele castanilor, atingeau perdelele albe din pânză ieftină de în ce aveau modele cu găurele de diferite mărimi, formând astfel, un joc de umbre și

lumini difuze ce se îndreptau către paturile tinerilor. Colegii săi de cameră dormeau neîntorși, ghemuiți sub cuverturile săracicioase ale internatului. Nu mai era frig, sosise luna iunie, era începutul verii, dar elevii aveau în continuare un comportament de parcă afară ar fi fost ger, iar în dormitoare, singura sursă de căldură continuă era căldura degajată de corpurile lor.

Cufundat într-o stare de reverie, Dan se refugiase ca de obicei în imaginația sa, era foarte departe, străbătea prerie cu iarba înaltă, întinderi separate de râuri largi, de pălcuri de pădure ce ascundeau animale sălbatice ori primejdii închipuite și bineînțeles, el, călare pe un cal roib, mergând tot înainte, tot înainte, pentru a cunoaște ce era încă necunoscut, pentru a vedea cu proprii săi ochi tot ce era de

văzut. A cunoaște. *Am auzit că...* nu-i era suficient, nu era felul său de a fi. La fiecare pas, dâmb, ori fiindă întâlnită era pregătit să înfrunte orice situație neașteptată ce i-ar fi dat ocazia să dovedească cât era de capabil. Să lupte, dacă era cazul, ori să ajute pe cineva la nevoie. Colegii săi știau deja că pot conta pe ajutorul lui, știau că era neînfricat. Toți își aminteau de istoria cu cei doi boxeri juniori care au venit și la școala lor să facă demonstrații și să-i invite ca și pe alți elevi, să vină la clubul de box să se antreneze. Toate au fost bune și frumoase până la discoteca care s-a organizat seara și la care au fost invitați și cei doi boxeri sus numiți.

Pentru că erau de aceeași vârstă cu grupul lui Dan Vardan, la început s-au înțeles cu toții bine, spuneau același gen de glume, aveau același limbaj. Până când

bunăvoința gazdelor a fost confundată de cei doi tineri boxeri cu semne de slăbiciune. Ca din senin au început să se comporte cu superioritate, să-și dea importanță, și lucrurile s-ar fi limitat la numai mici înțepături verbale, dacă musafirii, nu s-ar fi luat de Ana Pascu, prietena lui Dan. Unul dintre cei doi boxeri a invitat-o la dans, dar ea l-a refuzat, atunci el a tras-o de mână ca să o ia cu forța. Aceasta a întrecut măsura și Dan Vardan care nu era departe a intervenit imediat. După câteva schimburi verbale mai tăioase, boxerul și-a chemat colegul în ajutor:

- *Dinule, vino-ncoace ! Agricultură ăsta, o caută cu lumânarea !*

Nu a durat mult și a început bătaia. O învălmășeală năprasnică, se stărni între cei trei tineri, și fără să dureze prea mult, cu toții au văzut cum cei doi boxeri erau lipiți de un perete unul lângă celălalt acoperindu-și fețele cu mâinile, iar Dan le aplica lovituri bine ochite fiecăruia pe rând. Când au intervenit pedagogii și i-au despărțit, un boxer avea nasul spart și plin de sânge, iar celălalt, ochii vineți. Dan avea mâinile roșii cu câteva julturi, probabil locurile de impact între pumnii lui și fețele celor doi imprudenți. De atunci nimeni nu s-a mai îndoit de curajul și forța sa.

Un coleg tuși cu o tuse seacă și dureroasă scoțându-l pe Dan din starea sa de reverie. O dată, de două ori, apoi tusea continuă fără întrerupere pentru mai mult timp, o adevărată criză. Pneumoniile erau monedă curentă printre elevi. Cu fețele palide și slabi, unii dintre ei abia își târau bocancii pe culoarele școlii.

La cursuri, pe timpul iernii, când nimereau câteodată în clase mai bine încălzite, cădeau picniți ca puii de cloșcă. Cel mai cald era laboratorul de zootehnie, acolo, pe toți îi cuprindea o moleșeală molipsitoare și făceau eforturi aproape supraomenești pentru a nu adormi precum bebelușii în scutece, după ce au fost îmbăiați și au supt lapte cald de la sânul mamei. Știm că se poate adormi din cauza unui consum exagerat de alcool ori din cauza oboselii. Pentru ei, elevii de liceu, căldura avea efectul unui puternic somnifer. Alunecau pe spate într-o poziție confortabilă, își încrucișau brațele, apoi bărbia le cădea în piept. Privirile deveneau din ce în ce mai înțețosate, orice zgomot se estompa transformat într-un zumzet monoton aproape imperceptibil. Pleoapele li se închideau, mușchii se relaxau, și, fără să bage de seamă, respirau adânc în timp ce fiecare se regăsea în vârtoarea unor acțiuni ciudate, fictive. Visau.

- *Care este ultima frază pe care am spus-o ?* aveau câteodată ghinionul să audă. În acele momente, fiecare se întreba dacă profesorul se adresa lui, ori vreunui

alt coleg. Erau necesare câteva clipe pentru a elucida această dilemă.

- *Răspunde animalule !* și pleosc, o palmă primită după ceafă îi deschise ochii de-a binelea lui Dan Vardan. Acum era sigur, întrebarea i se adresa personal. Dar ce mai conta ? Era prea obosit și tot ce dorea era să fie lăsat în pace, să poată dormi în continuare. Din păcate, nu mai era posibil.

- *Da don'pro'esor... îl auziră ceilalți mormăind cu jumătate de glas.*

- *Ce "don'pro'esor" mă berbecule ? Tu dormi în clasa mea ? Ia ieși la tablă să vedem ce ai învățat pentru astăzi ! Ți-ai făcut lecțiile ?*

- *Da don'pro'esor !*

Cui îi mai ardea de dormit după o asemenea invitație convingătoare ? Tânărul elev, se ridică cu greutate, privi în jur spre colegii săi și văzu numai figuri adormite ori rânjetele de satisfacție ale celor ce erau fericiți că beleaua ascultatului a căzut pe altul iar ei au scăpat. Fără să le dea prea multă atenție, Dan Vardan se scărpină după ceafă, ca să se dezmeticească și porni fără nici un chef spre tablă, locul supliciului. Urmău serii de întrebări din lecția de zi ori din lecțiile din urmă. Uneori chiar și din lecțiile următoare. Subiectele preferate ale profesorului - rasele de animale, mai ales cele de vaci.

- *Sura de stepă a fost menționată în vechi documente istorice... De către cine și dă-mi citatul !* porni o primă întrebare, lansată precum ghiuleaua unui tun, direct spre victima sa. În nici un manual nu era menționată această informație, dar elevii trebuiau să știe mai mult decât era scris în cărțile școlare, mai ales cei care primeau o invitație atât de specială, asortată cu o palmă după ceafă.

- *A fost menționată de Dimitrie Cantemir în "Descrierea Moldovei" spunând că erau cirezile mari iar boii frumoși și zdraveni,* răspunse Dan cu o promptitudine surprinzătoare. Citatul îl auzise de la bunicul său de zeci de ori.

Profesorul rămase cu gura căscată și scăpă dintre degete stiloul cu care se pregătea satisfăcut în sine sa, să înscrie o mare notă 4 în catalog pentru Dan Vardan. Cum primul atac frontal pe care îl declanșase profesorul nu avusese efectul distrugător scontat, de a-l reduce pe Dan la o liniște întreruptă eventual numai de niște băgătueli timide și incomprehensibile, "Berbecu", aceasta fiind porecla cea mai cunoscută a profesorului, cuvânt ce-l folosea adeseori când se adresa elevilor, se lansă într-un subiect vast, copleșitor, pentru a putea ataca eventualele greșeli, ori omisiuni ale victimei sale:

- *Fă descrierea morfologică și comparativă a Surei de stepă, apoi subliniază avantajele și dezavantajele în*

raport cu rasele actuale. Un mare zâmbet sarcastic se contură pe fața profesorului, având ferma convingere că l-a încuiat complet și *sine qua non* urma acea notă proastă, în catalog, pentru victima sa.

Ce nu știa *Berbecu-profesor*, era că bunicul lui Dan, fost învățător la ei în sat, își crescuse nepotul cu dor de cunoaștere și drag de carte. Ii dăduse primele cursuri de zootehnie și tehnologia creșterii animalelor din fragedă copilărie. Îi explicase importanța animalelor în gospodăria fiecărui țăran, rasele fiecărei specii, cum și cu ce se hrănesc, ce utilitate au, modurile de reproducere și obiectivele selecției. Făcuse din nepotul său o enciclopedie în acest domeniu. Dan Vardan nu prea își aducea aminte când le-a învățat, deoarece acest proces începuse de la o vârstă fragedă, dar le știa pe fiecare în parte - vaci, porci, găini, câini, rațe, găște și așa mai departe.

- *Toate au rostul lor !* - îi spunea mereu bunicul pe un ton melancolic, trist și convingător. *Dar ține minte - țăranii care au pământ, nu pot face nimic, dacă nu au și boi.*

- *Și noi de ce nu avem boii noștri bunicule ?* - întreba Dan Vardan câteodată. La început nu a observat, dar când s-a făcut mai mare, l-a văzut pe bunicul său cum se întuneca la față și se întorcea cu spatele de fiecare dată când i se puneau această întrebare. Pentru câteva minute nu mai putea să vadă ochii bunicului său. Apoi, când a înțeles că aceasta întrebare îl deranja, l-a lăsat în pace. Dan se mira foarte tare că deși ei aveau un grajd pentru boi, spațios, curat și cu iesle mari, nu-l foloseau la nimic. Măcar caprele ar fi putut să-l ocupe, dar bunicul prefera să le țină într-o altă încăpere mică și întunecoasă.

Revenind la ora de zootehnie, era caraghios de văzut cum profesorul făcea încercări furibunde, ca să-l încurce pe Dan cu întrebări despre detalii înfime, complet inutile. Totuși, pentru Dan nu aceasta era partea cea mai dureroasă, cel mai mult, îl deranjau rânjetele tâmpete ale colegilor săi din ultimele rânduri, care acum, la adăpostul ascultării sale în fața clasei, puteau să doarmă liniștiți, așezați confortabil în băncile lor. Supliciul a durat ora întreagă și la sfârșit, toți elevii au auzit următoarele cuvinte rostite de profesor drept concluzie:

- *De data aceasta ai scăpat pentru că se sună de pauză. Nu-ți dau nici o notă, dar o să vezi tu pe naiba dacă nu știi data viitoare.* Apoi, *Berbecu* a închis furios catalogul și a plecat grăbit fără să privească înapoi. Altfel, ar fi trebuit să întâlnească zâmbetul triumfător al lui Dan și să vadă încă o dată figurile adormite și zeflemitoare ale celorlalți elevi.

(va urma)

Poeme

Lia Ruse

NOAPTEA ÎNVIERII

Bat clopote în noaptea împăcată a lumii,
Sunetele de argint aduc duioșie în suflet.
Toți credincioșii merg sfioși
spre clipa rugăciunii
Spre lăcașul diafan cu umbre violete..
Și,..toată lumea întinde mâna să ia lumină.
Se aprind privirile ridicate către cer,
Lumina primită în astă noapte e divină..
Și,..tot ce se întâmplă învăluit e în mister.
E noaptea Învierii!.. Prin aer blând se duce
Un cântec, plâns de bucurie: Cristos a Înviat!
În transparența orei omul își face cruce..
Cântă îngerii-n biserică – așa - ca altădat` ...

.....
Sclipirile-n căușul palmei pâlpâie ușor
Fulgeră palid și mărunț în noaptea albastră,
Prinsă-i toată atmosfera în fumul tămâior
Și se sting după ocol, trecute prin fereastră.

.....
Cerul e deschis și clipele-s strălucite
Ușor, imagini intră-n dor
din trecutul prelung,
Din amintiri, o, Doamne, vin visele mirate
Iată, trec prin noapte, le simt,
dar - nu pot - să le ajung!
Din dorul scânteind se aprinde o întâmplare:
În casa cu miresme suntem cu toți la masă,
Ciocnim paharul rubiniu ca în sărbătoare..
Imaginea de-atunci
și-azi în minte mi-e rămasă!
Da! Masa e încărcată, de Paște, cu de toate,
Numele voastre mi-au rămas,
în brațe, să le strâng
O,..ce n-aș da să vă aduc din lumile iertate..
.....
Nu, nu este încă ziua, și-mi vine iar să plâng...

POEM DE IUBIRE - In primăvară -

Tăceri clădind lumină, răscolitoare clipe
Atârnă-n blânde gânduri al viselor extaz,

Zile sculptate-n soare, cu verde-n risipe,
Se coc încet, încet pe-al timpului răgaz.
Se îmbulzesc în taină mirări
- din dor - descinse,
Pe ii de primăvară râd râuri înșirate..
Se-ntoarce viața dulce prin ramurile-aprinse
Cu frăgezimea florilor catifelate..
Vântu-atinge-azurul, într-un joc, peste amiezi!
În jur se simte ochiul lucitor al ispitei,
Liniștea, cu sufletu-ascuns în ramurile verzi,
Ar vrea să schimbe, parcă, bătaile clipei.
Sufletul înfloarește-ntr-un poem de iubire
Presimt răsuflarea-ți și-nchipuirea zboară..
Foșnește gândul ca o frunză-n rătăcire
Și liliacul mov ne prinde-n primăvară..
.....

Cu o înțelegere-n priviri nu ne vorbim,
Ne pierdem în admirația primăverii,
Umbrele ni se încurcă-n mers și este sublim,
Fumul sentimental aprinde clipa tăcerii...

AM POPOSIT ÎN MAI

Ne-am întâlnit și-am poposit în primăvară
Pe iarba - lunii mai - pieptănată de zefir....
Timpul ardea în noi...parcă era de ceară
Și-n paradis ne amețea miros de trandafir.
Alergau clipele, din ceas, pe nesimțite,
Zburau petale-n aer și lent se așezau
Pe părul nostru brun. Umbra, pe ocolite,
Migra din când în când
prin razele ce încălzeau...

.....
Intrând în vis, deodată, ca din întâmplare
Luneca fiori-n dorul sângelui vuind,
Se-apridea privirea și-un gol în întrebare -,
Sunete duioase (în răsfăt) înfrunzeau argint.
Sufletul ca un foc aprins, în rugăciune,
Cu flăcările lungi alerga prin artere
Un tic-tac puternic a-ndrăznit să ne-adune
Și-o culoare roșie tremura în tăcere...

OCTAVIAN GOGA 1881-1938 7 mai 1938 in memoriam

Cu imensă sete de cultură,
În templul suferinței ancestral,
Ilustrează-n poezia pură
Viața românilor din Ardeal.

Cu accent patriotic, social,
Cu-atâtea tonalități solemne.
În stilul său poetic magistral
Pătrunde-n menirea artei demne.

Țâșnește revolta-n poezie
(Scriere profund originală)
Să schimbe lumea din temelie
Spunând adevăr fără sfială.

Poartă-n el tandră umanitate
Sufletu-i e vrajă, dor și jale:
Gânduri cu neliniște-ncărcate
Dar profilând clipe ideale.

E un zbucium sincer și dureros
(Idealul unității noastre)
Fidel crezului realist, pios
"Unic" pleacă-n sferele albastre...

DOR DE ȚARĂ

Plecați, departe, în adâncul lumii
Adie dor de țară de o vreme,
Spre cer îndreptăm clipa rugăciunii
Prin cuvintele ce stârnesc dileme..
O, cum vorbim din timpul, de acasă,
Din verile cu holde date-n pârgă,
Din întâmplarea dulce, acolo, rămasă
Și cum trecutul începe să curgă!...

.....
Iubitule, tot rătăcim prin lume
(E-un du-te-vino prin țări străine)
Cine-ar putea - pe toți - să ne adune?
Și ce-ar putea, acum, să ne aline?!
Cu doru-n noi trăim mereu în vise
Și înflorim intrând în amintire...

NUMAI UNA

M-a cuprins o frică păcătoasă..
E frig în ceas și taina-n gând o strâng,
Trăiesc o iubire în iarna duioasă
Și,..s-ar putea de dorul ei să plâng.

Golașe zile în ger se zbat, eu simt,
Ducând pe spate norii în desagă
Că pe a lor culoare de argint
Vântul, tristețe, a-nceput să tragă.

Vin întâmplări, pe rând,
în gol de ceas..
Convinsă-s că n-am uitat niciuna;
Eu sunt nostalgia și-n timpul rămas
Hrănită-s cu-amintiri și, dragă "una".

Clipele-n fugă-o repetă mereu,
Imaginile-s mândru adunate.
Revin supuse-ntruna-n dorul meu
Ca sa-mi aducă-n umbră "nestemate"

Souvenirs de Bologne

Miruna Tarcău

Bologne. Via Zamboni avec ses manifestations. En sortant, une file d'étudiants attendent à la Mensa, prendre un repas médiocre et assez cher. Souvent, un groupe de manifestants avec un mégaphone tentent de bloquer l'entrée, revendiquant leur repas journalier pour deux euros en moins. Plus loin, la Piazza Verdi envahie par la Bologna mala: une odeur d'urine flottant depuis la Via del Guasto le soir (mais le matin, elle s'est déjà à moitié évaporée sous les vapeurs bouillantes du *Servizio Lavaggio Portici*). Vers onze heures, une foule devant la Scuderia. De nouveaux graffitis à chaque semaine. *Que se vayan todos! Se la vita ti sorride, la vita è sotto droghe artificiale.* Et le soir, des travailleurs au noir offrant un litre de Peroni pour 2 ou 3 euros, répétant autour d'eux: *birra, birra*. Toujours, les immigrants africains s'approchant des passants, des gens assis aux terrasses, et les mêmes techniques d'approche: *Tutto a posto? Don't worry be happy.*

Les deux tours. La gelateria Gianni bondée vers les huit heures, et mes deux saveurs préférées: pistache et chocolat. Quand on veut changer, les choix se multiplient: *il signore degli anelli, Bologna ride, due torri, basta tutti a casa* -les uns plus sucrés que les autres. Un peu plus loin, lorsqu'on a envie de s'engager dans une promenade plus longue, à la piazza Cavour nous attendent des gelatis moins sucrés et moins pesants; Pinoli, crema Alice; Leonardo; ici, le chocolat blanc se mêle à la meringue, aux amandes et à la *nocciola*. Plus près de soi, le jour avec Diego, la gelateria

Mascarella à 1,20 euros, avec son goût du jour souvent excellent. Parmi les meilleurs: *zucca* (citrouille) et *sesame nero* (grains de sésame noirs). Récemment, une nouvelle découverte: la gelateria Castiglione sur le chemin des jardins Margherita, tout près de chez Sihzen. Là encore, la foule indique la qualité du produit, comme au Café Zamboni à l'aperitivo: les agglomérations ne mentent pas.

Que d'*aperitivi* ce mois-ci. Au Bounty, avec Sihzen et son amie chinoise qui travaille dans le luxe, puis avec la compagnie du théâtre et avec mes compagnons de voyage en Europe de l'Est. Pas de spritz apérol cette fois, mais deux nouveaux cocktails: B52 in coppa et Capirinissima, le premier très fort au goût prononcé de Baileys, le second agréablement fruité, avec des grains de sucre en canne qui fondent sur la langue. Ce que je préfère du buffet? Les *crescentini*, indubitablement. Après, au *English Empire*, la nourriture déçoit, mais le groupe de jazz parvient toujours à rattraper le coup. Et toutes, bien sûr, moi, Amelia, Rose, un faible pour le tromboniste: avec son costume cravate et sa moustache, toujours sérieux même quand il improvise, qui fait si années vingt ou bien mafia sicilienne. Une tradition à présent, aller à l'Empire, avec Saevar, ou bien Sihzen, et tous ceux que l'on découvre toujours prêts à sortir.

Et la Via indipendenza, le weekend, qui devient piétonale. Bologne se secoue, aussitôt qu'il fait soleil, des centaines de famille patrouillent joyeusement et bruyamment les places, envahissent les rues. Des chanteurs, des tambours, des instrumentistes s'éparpillent aux quatre vents. Et les jardins se remplissent: les gens sortent comme de sous terre pour venir se poser

ça et là sur le gazon, sous les fleurs, au bord du lac avec ses deux oies bruyantes et ses tortues discrètes.

Chaque jour a ses activités à Bologne. Le jeudi, cinéma ESEG: parfois des comédies, une fois, Diaz, presque un

documentaire qui dénonçait la violence policière lors des manifestations pour le G8 à Gênes, qui m'a fait pleurer. Une semaine plus tard à la cinémathèque, *The Square*, à propos de la révolution égyptienne, démontrait que le fossé qui sépare les démocraties des pays en développement est peut-être moins prononcé qu'on ne le pense. Et la surprise, bien sûr, de découvrir qu'en Italie, la torture n'est pas interdite dans le code pénal.

Le lundi et le mardi se partagent entre deux *locali*: d'un côté, le Lord Lister convenablement situé juste en face de la résidence étudiante; de l'autre, le *Corto Maltese*, non loin du café Mexico qui sert des *shottini* d'amaro ou de sambuca à un euro la pièce. Des cours de cuisine ici et là complètent le tout: un jour, c'est la pizza dont on nous apprend à travailler la pâte sans pourtant la faire virevolter au-dessus de nos têtes; un autre, ce sont les tortellini bolognais, dont la forme exacte requiert un travail de précision. Et puis, viennent les concerts, les soirées à l'opéra Verdi où j'ai surtout apprécié l'*Eugène Onéguine* de Tchaïkovsky; les orchestres philharmoniques au théâtre Manzoni, et les spectacles de rues quelque fois aussi, lorsque la Bologna mala commence à gratter sa guitare et à taper sur ses tambours juste devant l'opéra.

Les fins de semaines se passent rarement à Bologne. J'aurais pourtant voulu flâner davantage au marché de la Montagnola, où il y a tant d'aubaines. Il est vrai que bon nombre de ces objets sont sans doute de qualité médiocre; l'huile essentielle de lavande que je m'y suis procurée n'est certes pas de celles qu'on étend sur son visage. À la Noël, j'y ai pourtant trouvé des cachemires et de la laine écossaise à des prix sacrifiés.

Oui, elle est jolie, Bologne, entourée de collines, et il fait bon y vivre lorsqu'on est étudiant.

Expoziția pictorilor de origine română din Montreal

Palettes de couleurs Corina Luca

În perioada 16-23 mai 2014, a avut loc expoziția artiștilor români din Montreal, la Galeria Valmi. Gazda acestei întâlniri, Valeria Gruia, împreună cu organizatoarea proiectului, Eva Halus, ambele pictorițe, au reușit să reunească 23 de artiști români, care au prezentat peste 50 de tablouri.

Sărbătoarea primăverii s-a reflectat în paleta culorilor expuse și în starea de spirit a celor prezenți. Renaștere. Bucurie. Emoție.

Vernisajul de duminică, 18 mai, a făcut sala să pară prea mică față de doritorii de

frumos, fiind o invitație indirectă spre extinderea întâlnirii viitoare.

Implicat ca de fiecare dată în orice ține de artă și de români, Marc Marinescu Constatin a creat, în colaborare cu Valentin Luca (Publicité Nemesis), afișul și invitațiile la eveniment. Interviuurile luate la fața locului de către Televiziunea K2Ro prin Mike Farcaș și Ray Roth, au transmis sentimentele și mesajele artiștilor.

Printre expozanți, s-a numărat și Corina Haiduc, o prezență nouă și inedită. Nouă pentru că este un pictor amator, ce nu a urmat cursurile nici unei școli de artă.

Inspirația ei vine din Univers sub forma imaginilor ce sunt apoi transpuse pe pânză. Inedită prin culorile vii, diferit structurate și prin mesajul spiritual, personalizat în funcție de nevoile energetice ale fiecăruia. Yantra - Soleil și Yantra - Intuition, sunt numele celor două tablouri expuse.

Felicitări artiștilor, gazdei, organizatorilor, sponsorilor și tuturor implicați în crearea acestui reușit eveniment de culoare. Așteptam cu nerăbdare următoarea întâlnire de acest gen.

Palettes de couleurs – Vedere Introspectivă Eva Halus

Intre 16 și 23 mai 2014 s-a desfășurat expoziția pictorilor de origine română din Montreal la Galeria Valmi (1595 Van Horne Ave.) Intr-o frumoasă ambianță, culorile primăverii s-au luat la întrecere cu cele ale pânzelor (peste 80 de lucrări) pictate de 23 de artiști români montrealezi.

Expoziția este prima expoziție de acest fel de anvergură, din secolul 21, organizată de și cu pictori români (ultimul eveniment similar a avut loc în 1993 la Casa Română, organizat de Cenaclul Brâncuși).

Ideea de a strânge un grup de artiști români sub același acoperiș a venit din inițiativa Evei Halus (pictoriță și poetă), în urma articolelor despre artiști români, ce apar bilunar în jurnalul Accent Montreal, la rubrica *Artă și Cultură*. Organizarea expoziției a fost posibilă prin colaborarea cu pictorița Valeria Gruia Rădulescu, proprietara Galeriei Valmi, și cu un colectiv de artiști bine organizați, care au contribuit la reușita acestei expoziții. Printre aceștia amintim pe grafic designer-ul Marc-Marinescu Constantin (concepția afișului), producătorul video Ray Roth (realizarea afișului), grafic designer-ul Valentin Luca (multiplicarea catalogului) și pictorițele Ilinca Ghibu și Laura Teodor, care au ajutat la imprimarea materialelor publicitare. Îl amintim și pe grafic designer-ul Daniel Ursache, care a realizat prima variantă a afișului pentru expoziție, care din păcate, a trebuit să abandoneze «cursa», înainte de vernisaj. Acest eveniment cultural a fost salutat de către oameni de afaceri romani și moldoveni, care au fost bucuroși să

contribuie la desfășurarea unei expoziții importante din comunitatea noastră, căutând împreună căi pentru o mai buna promovare a artei românești montrealeze în metropolă. Aceștia sunt : Avocat Serban Tismănariu, dl. Marius Balan (GIRACO – services financiers), dl. Aurelian Mantu (DIONIS - vinuri românești), Agenția de Voiaj TEO TRAVEL, Charcuterie BALKANI și, bineînțeles, partenerii media : Jurnalul Accent Montreal și K2-tvRo. Asociația Culturală Română și Comunitatea Moldovenilor au contribuit cu prezența lor prin frumosul fapt că ei oferă permanent posibilitatea întâlnirilor între români,

moldoveni și artiști și oameni de afaceri, creând de la bun început un mediu propice dezvoltării culturii românești în diaspora. Mulțumind tuturor artiștilor participanți pentru aportul lor la această reușită, le acordăm un mic spațiu care să fie o oglindă a lor prin care licărește, printre culori, de bună seamă, același spirit românesc. Mulțumesc revistei «Candela de Montreal» și dl-ui editor și redactor șef Victor Roșca pentru atenția acordată.

Imagini din expoziție cu note de Eva Halus

Nota : artiștii sunt prezentați în ordine alfabetică, cu câte o lucrare din expoziție. Pentru doritori, un catalog complet al expoziției este disponibil la valiluca@yahoo.com

1. Ofelia Armașu – Artistă binecunoscuta publicului român. Una dintre icoanele sale a fost donată Guvernului quebechez și face parte din patrimoniul național, constituind și material de studiu pentru elevii canadieni.

Mme Pogany II

2. Iuliana Burtan – Tânără artistă tinzând spre pictura abstractă și decorativă, explorând diverse tehnici mixte mai puțin obișnuite (de ex. făină și sare pe pânză).

Culorile curcubeului

3. Anca Ciupitu – Artistă de talent, de profesie ingineră, și-a descoperit pasiunea pentru pictură acum câțiva ani. Câștigătoare a câteva premii la Laval, pictează cu pasiune teme precum: pești și perspective urbane.

Fresca

4. Carmen Doreal – Cunoscută în egală măsură în cercurile de pictori și poeți se autodefineste ca pictoriță «impulsionistă, pasionată» iar pânzele ei sunt pictate în culori vii, creând compoziții deosebit de originale.

Tablou din seria «Câmp cu maci»

5. Doina Falcon sau artistul voiajor: lucrările sale punctează momente din călătoriile sale. Stăpânește bine culorile pentru a vă purta într-un voiaj senzorial de culori, făcându-vă să simțiți parfumul...

Gradina vrăjită din Bali

6. Adriana Fierastrau – Atrasă de desenul pictural și pictura în ulei și acrilic,

pictorița are un limbaj pictural original, cu influente impresioniste.

Lucrările ei sunt caracterizate printr-o compoziție severă și un temperament activ, neliniștit.

Tango

7. Ilinca Ghibu – Una dintre revelațiile acestei expoziții, această pictoriță balansează între pasiunea pentru peisaj și compoziția abstractă. Puterea evocativă a imaginilor este spontană și imaginativă, contrar unei reprezentări comune.

Furtuna

8. Valeria Gruia Rădulescu – Maestra acuarelistă, brevetând o mulțime de tehnici noi, partajează dragostea pentru pictura cu elevii săi de toate vârstele. Directoare a Asociației acuareliștilor din Laval și Ville Mont-Royal și câștigătoare a numeroase premii, ea este și patroana Galeriei Valmi.

Toamna pe lac

9. Corina Luca Haiduc – Încercând să pună publicul în contact cu Energia Universală prin lucrările ei, este o pictoriță zen. Tablourile ei pot fi adaptate la diferite cerințe spirituale. Autoare a două cărți de poezie, este și autoarea ilustrațiilor.

Yantra intuition

10. Eva Halus – Picturile sunt pentru ea jurnalele vieții sale. Un loc aparte îl ocupă Zen-ul (prin picturile japoneze), stil care încearcă să-l extindă în toate domeniile vieții sale, inclusiv în poezie și mod de viață. Cu o formație în Design Grafic de la Universitatea Concordia este un spirit inovativ, îmbinând pictura, fotografia, jurnalismul și poezia în creația sa.

Dantelăreasa
- studiu în acuarela după Vermeer

11. Milène Hertug – Portretistă și peisajistă, trecând de la un stil figurativ la unul abstract, contemporan, foarte personal, deține și o diploma în Istoria Artei la Université de Montréal. Artista este foarte implicată în dezvoltarea vieții culturale și artistice din regiune, fiind vicepreședinta Asociației de Pictori și sculptori din Valédar.

Mnemonic Ways

12. Ionela Manolescu – Mulți dintre iubitorii picturii în aer liber apreciază arta sa, Ionela Manolescu servindu-se de o paletă colorată și armonioasă, foarte apreciată de amatorii de artă. Cu studii de literatură franceză (McGill și Sorbona), este autoarea a numeroase publicații, conferințe, interviuri date la televiziune. Operele sale sunt expuse în numeroase muzee și galerii de artă din întreaga lume.

Oratoriul la răsărit de soare

13. Marc-Marinescu Constantin – Specialist în crearea bunurilor culturale, la scară națională și internațională...

Cum poate fi definit acest designer, desenator, sculptor, umorist, cineast „care se joacă cu funcția obiectelor sfidând uneori gravitația, redând imposibilul posibil” Deținătorul Premiului Omagiu la Festivalul «Juste pour rire» și a Medaliei decernată cu ocazia Jubileului de Diamant al Reginei Elisabeth II, împreună cu alte numeroase distincții și onoruri, lucrările sale se află în Muzeul Național de Artă de la Québec, Arhivele Naționale, Ansamblul Național, cât și în numeroase colecții private din întreaga lume.

Design de arma care nu omoară

14. Florin Mihăilescu – Iconograf și pictor ce își prepară singur culorile, suporturile și vernis-urile, practică în afară de pictura iconografică, pictura ca o interpretare a realității. Este membru al Asociației de artiști din Ville St-Laurent, unde este și trezorer din 2001.

Natură moartă

15. Daniela Muset – Membră a numeroase asociații profesionale de artiști, Daniela a participat la peste 20 de expoziții colective și individuale la Montreal și în România. Are o mare pasiune (și măiestrie!) pentru acuarela pentru care a primit numeroase premii, printre care distincția de «Maitre en arts visuels de la Banque Nationale» în 2005

Cafea și panseluțe...la marginea mării

16. Elena Neagu – Iubește pictura abstractă spre care s-a îndreptat de la o vârstă fragedă. Mare iubitoare de artă și cultură știe să aprecieze pictura, teatrul și muzica bună. Tablourile ei se găsesc în mai multe colecții private din lume.

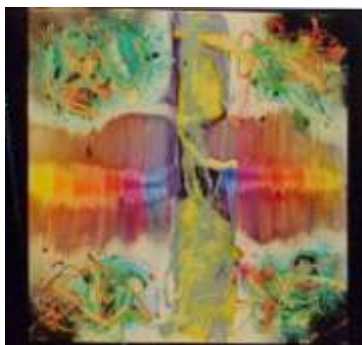
După-masa pe câmp

17. Ioan Oprut – Profesor și artist în două domenii care par diferite: Artele Marțiale și Pictura, Ioan Oprut ne încredințează că aceste două arte nu sunt atât de diferite: amândouă tind spre perfecțiune, echilibru și armonie, necesitând o îndelungată practică și disciplină. Recent a deschis propria lui Academie de Pictură, Caligrafie și Arte Marțiale. Pictura lui este definită ca fiind Hiperconceptuală Mistică.

Visul Stellei Maris

18. Serban Popa – Artist de renume, membru al Uniunii Artiștilor Plastici Profesionali din România din 1977, fost vice-președinte al Centrului de Expoziții «Constantin Brâncuși» din Montreal, co-fondator al Atelierelor Faubourgh des Arts (Rive-Sud), vice-președinte al galeriei «Observatoire 4» și co-fondator al Revistei «Maison des Arts Rive-Sud», profesor și pictor, Serban Popa a participat la o pleiadă de expoziții de grup și individuale în numeroase galerii europene și nord-americane.

Espace vécu III

19. Georgeta Sevan – Bună comunicatoare oral și în pictură are convingerea că «Viața este comunicare» De profesie ortofonist, și-a creat și și-a întreținut pasiunea pentru acuarelă, pe care o manifesta mai ales acum, în deplină libertate. Acest medium, rebel și alunecător i-a acordat posibilitatea să-și «utilizeze lumina ei interioară», exprimându-și astfel emoția, care la rândul ei atinge privitorul.

Turbion

20. Tatiana Sragar – Pasionată de desen și pictură, are un stil impresionist cu un puternic accent grafic, moștenit din studiile sale de desen. Utilizând diverse medii, compozițiile ei tind uneori spre suprarealism. Expune mai ales la Pierrfonds, Qc. Picturile sale fac parte din colecții particulare în România, Statele Unite și Canada.

In pădure

21. Vicky Tarcau – Artista pluridisciplinară (a studiat la liceul de muzică Ion Vidu din Timișoara și la Conservatorul de muzică din Cluj, Gh. Dima, devenind profesoară de vioară la una din școlile de muzică și arte din București, ca apoi să-și continue studiile în

muzică și arte plastice la UQAM. Cu un gust accentuat pentru pictura acrilică, adoră peisajele, cu predilecție apusurile de soare în Florida, peisajele tropicale, caii și pasărilor. Inspirat de impresionismul francez, elanul său creator compune cu pasiune, în culori vii și forme care sugerează mișcarea. Este membra la Fine Arts America și Pasco Art Council din Florida unde a expus de câteva ori.

Cai pe plajă

22. Laura Teodor – Tânăra pictoriță de semi-figurativ și stil abstract, preferă să abstractizeze mișcarea, lumina, culoarea, când armonios, când incoerent, pentru a face privitorul să plonjeze în «starea» realității. «Caraibes», pictura sa acrilică a participat la Salonul de Design de Montreal, unde s-a și vândut.

Caraibes

23. Traian Vasai – Pictor care ne-a părăsit nu demult, după o lungă suferință, a lăsat în urma lui o pictură luminoasă, calmă și seducătoare, ca și propria lui personalitate. Picturile lui fac parte din colecții private și galerii de pe toate continentele lumii.

Mănăstire grecească

Iubire în sufletul primăverii noastre

Poem de Melania Rusu Caragioiu

POVESTE de PRIMĂVARĂ

Un ghiocel cu o scufie cât un degetar,
Cu glasul lui subțire de cleștar,
Vestea într-o bună dimineață: „Bun sosit”
Prințesei Primăvara.

A primit
Solia lui de la bătrânul Lut,
Rotundul Glob, ce toate le-a știut,
Dar cum Frumoasa alerga prea sus,
Micul, plâpândul ghiocel s-a smuls
Din brazda lui, de lângă mama tină,
Suind spre a Primăverii albă mână ...

Cling, cling, spuneau petalele de-omăt,
Lovind în vântul ce zbură încet,
Înfășurând lăstari abia pocnind
Și muguri proaspeți așternuți pe grind.

În dansul ei, scânteietor, în soare,
Măiastra față presăra-n răzoare
Din părul ei: cer, frunze și petale,
Acoperind a iernii aspre zale.

El, mândrul ghiocel, întâiul sol
Ce s-a trezit din patul de zăpadă
Suna lumea de flori, din stratul gol
Și razele grăbite să le vadă !

Și s-au tot dus în jocul lor sprintar
Spre un castel ce se numea Florar !

CLINCHET de PRIMĂVARĂ

În vale, întretăiat izvorul
Șoptește codrului, prin frunze;
Un ciob, din ce a fost ulciorul,
Sărută stropi căzuți pe buze.

Cer cade-n ochiul cristalin:
Se oglindesc în el, cu sete,
Viezuri și vulpi, ciute ce vin
Și Genovevele, cu plete...

Trec sori, în fire de lumină,
Prin filtrul cald de clorofilă;

Doinește-un sturz, la ocarină,
Vernală foame spre idilă ...

CĂRĂBUȘ

Gânganie de sticlă colorată,
Cărăbuș mic, cu piepteni în antene,
Te țin în palma mea înfiorată,
Plăpândă vietate, nu te teme !

Ai scos un picioruș de sub strânsoare

Și capul mă împunge-n coșul palmei;
Aș vrea să te mai mângâi, dar mă doare
Gândul, de a te depărta de soare...

Mai stai puțin ! Atât de rar e Mai;
Metamorfozei îți dezbraci armura:
Transfigurat în fluturare, redai
Miracolul vieții, cu natura...

BUCOLICĂ

Prăvălatec, șed casele albe pe-o gură de rai,
Îmbăiate-n balsamul poienii cu floare de mai.
Spiral, urcă din văi – roiuri – albine de pai,
Suind sopran sunet - sonor – peste plai ...

Mioare se leagănă-n stoguri de bucle aurii;
Prin rariști orchestre de pliscuri și triluri zglobii...
Prin umedul smalt de smarald presărat pe câmpii,
Zburdă mieluți și mingi și pâlci des de copii.

În plesnet de coarde vibrând în eter,
Mesteceni albaștrii, plăpânzi, se cațără-n cer

AMALGAM CITADIN

Când m-am întors în seara-aceea acasă,
Împovărată ca albina-n stup,
Purtând trei ciori și o voaletă deasă,
Călcând, zburând, de parcă n-aveam trup,
În stația de tramvai, ca o ofrandă:
Un braț de flori sta-n coșul de ciment...

...
(EA s-a prelins cu talerii spre-ai săi,
Uitând, striviți de soare, bălanii ghiociei...)

II

Sub ultima cortină a zilei ce încă odată moare,
Un tremolo-n conturul de blocuri se-mpletește;
Miresme de uman, de fructe din balcon
Mă-nvăluie spiral... Tam – tam și decibeli...
Toți „ghiociei serii” pe haine mi-au zburat ;
În clinchet se mai cern și
Mi-au pătruns în palme, într-un refuz, în creier...
...
Mi-e dor de-o amintire platonică și-un greier...

MĂREȚIE

Un stejar în câmpie
Privea profund, departe,
Cum fina ciocârlie
Se străduia să poarte
În ciocul plin de cântec
Un alb cristal de sare,
Spre-a cerului urcuș -
Înaltă, grea cărare.

Voia să-i ducă acelu,
Prea naltului său mire,
Strania pietricică
Născută lângă mare mare,
Dar zborul era trudnic
Și ustura cu sare !

Când, în sfârșit ajuns-a
Sus, sus de tot, în raze,
Cristalul se topise...

Stejarul urmărind-o,
Desigur, ațipise
În frunzele-i, cu fraze
Lungi, foșnitoare vise;

S-a deșteptat când Lia
Arzând în foc de pară
Căzu în rotiri încinse...

LIE CIOCÂRLIE

Legendă

Vântul șoptește
și florile dorm,
Cântă în surdină
un clinchet din dom.

Soarele „aprinde”
prispa odihnită,
Suie către cer
Lia cea iubită...

Mai stăruie stins
spre carul de foc
Și trist se rotește
și „moartă” stă-n loc.

Iar soarele arde
otava cosită,
Și-n legendă: Lia,
plăpânda iubită !

Remorcuțele (1)

Elena Olariu

Douăzeci și doi. Ale lunii. Citesc, cu atenție, un articol de publicistică semnat de Valentin Talpalaru; mă impresionează, ca și pe alții (sâc), delicatețea și subtilitatea cu care un reprezentant al rromilor își cere un loc – și pe bună dreptate, într-un fotoliu din înalta societate. Sunt vlăstare titlisite, inteligente chiar, cunosc mai multe limbi și urmăresc – „dezinteresat” rădăcinile din care provin. Sunt mulți și-i afli pretutindeni. Săraci dar bogați, cu o culoare aparte, iubitori de tradiție, chiar sacră uneori, rromii locuiesc mereu la periferie: poate din dorința de a nu se amesteca; totuși, mai amestecați ca oricând, fără să respecte o religie impusă de cler sau acceptată de Constituția României, se înmulțesc de două ori, de trei ori chiar mai mult și mai degrabă decât noi, ceștilalți, pentru că nu acceptă crima.

Dincolo de uzanțele politice ale unor state, copiii sunt *darul lui Dumnezeu*. Dumnezeu pe care-L respectă și căruia I se închină. Nu le trebuie bani mulți. Nu știu să-i chibzuiască. Nici palate nu le trebuie. Unora. Ar trăi laolaltă și cu câinii și caii și pisicile; pereții albi, din ciment, nu le oferă căldură și, separarea, în camere, îi lipsește de comunicare...

Au vrut ONG-urile să-i domesticească prin programe de tot felul: dar numai bordeiul dă căldură. Cu mic, cu mare, în camera care le servește de sufragerie, dormitor și bucătărie, se încălzesc unii de la alții; de la fierbințeala trupului, de la

fumul de țigară și..., de la bruma de mâncare gătită zilnic. Cu WC-urile în spatele casei – hrana zilnică a câinelui, nu pot fi schimbați. Nici pomana trimisă de dincolo nu-i de lungă durată; îmbrăcămintea, purtată o vreme, este arsă, timp în care *puradeii* joacă în jurul focului cântând rromano.

Este o priveliște inedită: în pielea goală, fete și băieți, până să meargă la școală, cu burțile pline, poate umflate, joacă, aruncă cu bețe sau câte o boarfă, apoi dansează și chiuie. Supravegheați de cei mari, învață să vorbească, să joace, să asculte: de sfatul bătrânilor apoi...gata! Stingerea.

A doua zi este strânsă cenușa, fiind folosită ca leșie pentru spălătul capului. Și albitul rufelor...Unii, mai chibzuiți, fac troc: în schimbul hainelor nou-nouțe primesc făină, lapte, ouă, brânză și slănină. Banii de la *ajutor social*, primiți de la primărie, se duc degrabă la magazinele răsărite ca ciupercile după ploaie, primăvara sau toamna, unde au datorii mari. Dacă le mai rămâne, își înecă supărarea în rom. După care cântă. Cântă cât îi ține gura, mergând pe stradă sau aiurea, sunt indiferenți la tot ce-i înconjoară, nu fac politică, escrochează pe toți și promit - dar nu se țin de cuvânt, iar de nu te ferești din cale, riști să fii înjurat pe țigănește. Sau, apostrofat românește, de să-l ții minte.

Trec, nu cu o oarecare stare de alertă pe lângă un grup de gălăgioși: unii, care mă cunosc, se rup de cerc și mă întreabă:

- Auzi, doamnă, când se dau la liceu bursele...?!

- În fiecare joi, după treisprezece, le răspund văzându-mi de drum.

-... doamnă, intervine altul, nouă de ce nu ne dă odată cu profesorii?

Ce să răspund? Un „*Nu știu*” din care ies elegant, continuându-mi mersul spre casă. La intersecția dintre școală și comunitatea acestora, în șir indian, se întorc remorcuțele acasă; cu grumazul plecat de greutatea lemnelor: creangă strânsă din

pădure. Parcurg doi-trei km pe jos, lemnele adunate ajungând 2-3 zile. Cât să facă mâncare și căldură într-o cameră. Apoi o iau de la început. Puradeii, cu buchețele de viorele, te întâmpină zâmbind și, parcă te cuprinde fiorii la ideea că au înghețat de frig. Ce fac cu banii, nu știu?...!

În dreptul Căminului Cultural, care nu peste multă vreme va suferi reparații capitale, câțiva țânci, tot rromi, mă opresc din drum:

- Doamna, dă-mi doi lei, îmi dai doi lei? Dă-mi și mie doi lei!

Îi spun frumos că nu am luat retribuția lunară.

- N-auzi, fa, o apostrofează cealaltă, n-are bani! De und' să-ți dea, dac' n'are....

- „Astăzi e ziua lor!”, îmi zic și, parcă mai obosită ca oricând, o iau pe strada Morii unde mă așteaptă cele de acasă...Și soțul. Este în concediu medical de mai multe luni de zile și-l cuprinde urâtul până mă întorc de la școală.

Dinspre piață, pe drumul ce desparte CEC-ul de sediul Poliției, remorcuțele, altele, cinci la număr, traversează strada, asigurându-se mai întâi că nu vine nici o mașină; cu ani mulți în urmă o biată bătrână și-a aflat sfârșitul sub roțile unei elegante mașini conduse de o personalitate al cărui nume spunea multe atunci: Victor Surdu. Mortul, vinovat, a sfârșit la groapă. Celălalt s-a recăsătorit. La București. Și este om de afaceri.

Săptămânal, remorcuțele fac rondul, întorcându-se cu „uscătură” din copacii de esență tare sau moale, pe care-i primenesc cu cârlige anume confecționate. Alții, mai pricepuți, găsesc și bureți: de ulm, de iovă, de stejar..., având asigurată hrana pentru ziua aceea. Sau, îi vând pentru țigări, încălzindu-și sufletul cu fumul înecăcios. Pe ei nu-i doare nimic. Sau nu dau importanță durerii. Tușesc ca niște hornuri, gata să se prăvălească și, după două zile o iau de la început...

Montréal, mon amour...

Veronica Pavel Lerner

Scurtă prezentare

Studii

Univ București, Facultatea de Chimie.
Limbă Engleză la Univ. McGill (Montreal).

Activități științifice

România (1967-1981)

- cercetător la Institutul de Petrol și Gaze, redactor la revista „Fulmen” a IPG, București
- profesoară de chimie, gradul I, articole în revistele ministerului Invațământului

referitoare la modernizarea metodelor pedagogice în predarea chimiei.

Canada (1982-2014)

- chimistă, apoi directorul laboratorului central la filiala canadiană a companiei multinaționale franceze „Air Liquide”.

- 2007, nominalizată „Canadian Expert” în specialitatea „Analytical instrumentation in Gas Chromatography”.

- lucrări de specialitate, comunicări științifice în Canada, SUA, Franța.

- „Chair person” în comisiile guvernamentale canadiene ca expert în „Gas Chromatography”

Activitate publicistică, editorială și artistică în România și Canada:

- 2005-2014: în colectivul de redacție al publicației „Observatorul” din Toronto, premiată de Guvernul Canadei în 2008 pentru promovarea culturii Românești în Canada; membră a cenaclului de pe lângă această publicație.

- colaboratoare la ziare și reviste –tipărite sau online - din Canada, SUA și România: "Observatorul", "Agenda Canadiană", "Noi Românii", "Semnalul" (Canada), "Target 01", "Melos" (revista Uniunii Compozitorilor din România), "Vatra Veche", "Signet", "Singur", "laPunkt" (România), "Radio Metafora" (SUA), ș.a.

- editor și / sau administrator pe site-uri literare în limba română.

- cronici teatrale, muzicale și de artă pe site-uri și în publicații din România și Canada

- membră în juriul publicului la CIMM 2010 (Concours International de Musique de Montréal), secția vioară-2010.

- 2013- 2014- prezent: membră a MWG (Mississauga Writers Group), Canada.

Montrealul este orașul în care mi-am "copilărit" - adultă fiind - imigrația în Canada. De aceea perspectiva de a-l revizita (cu câțiva în urma, în interes de serviciu) m-a umplut de o bucurie asemănătoare cu cea pe care mi-ar fi dat-o vizita Bucureștiului, orașul adevăratei mele copilării.

Am plecat spre aeroportul din Toronto în duminică paradei Sfântului Patrick, pe la mijlocul lui martie, sărbătoare irlandeză marcată cu defilări în toate marile orașe nord-americane. Fiind devreme și deci trafic liber, șoferul de taxi, relaxat, a intrat în vorbă cu mine. Părea bucur să aibă un interlocutor, lucru care m-a mirat, având în vedere specificul muncii lui, în contact permanent cu clienții. Ei bine, am aflat că acest om era profund dezamăgit de faptul că pasagerii lui nu vorbesc. Adică vorbesc, dar nu dialoghează direct. A avut odată în mașină, mi-a povestit, patru clienți, trei în spate și unul în față. Fiecare din cei patru avea câte un celular la care vorbea cu altcineva, de departe, dar nu între ei și nici cu șoferul.

La aeroport, surpriză: zborul spre "Mon amour" e anulat, sunt transferată pe alt zbor, cu o oră mai târziu. Dar o oră trece repede și urmează îmbarcarea. Un avion nou-nouț, nu prea mare. Pe spatele scaunului din fața fiecărui pasager era plasat un mic ecran pe care înaintea decolării s-a derulat instructajul de securitate. Imediat după aceea ni s-a spus că ni se vor vinde căști pentru a urmări programele de divertisment de pe ecrane, acestea fiind acționate prin simpla atingere

Activități literare

Cărți în România:

"Miniaturi de dincolo de Ocean", Ed. Arhaeus, Buc. 2000 (proza scurtă)

"Gânduri printre rânduri", Ed. Arhaeus, Buc. 2001 (Proza scurtă, poezii)

"Binecuvântatul prezent", Ed. Pallas Athena, Focșani, 2006 (poezii)

Cărți în Canada:

"Talking the world over", Cranberry Tree Press, Canada, 2001 (short stories)

"Smiles in the Mirror", Cranberry Tree Press, Canada, 2002 (short stories, poems)

Antologii și Enciclopedii:

Autor de sonete în "Antologia Sonetului Românesc" de Radu Cârnelci, editura Muzeul Literaturii Române 2008

cu mâna. Într-adevăr, pe ecrane era scris "Pentru a deschide programul atingeți AICI". Și, în timp ce una din asistentele de zbor ne oferea (contra cost) căști, cealaltă ne spunea la megafon, ba în engleză, ba în franceză: "Atenție! Deși scrie că trebuie să atingeți ecranul, vă rugăm insistent să NU îl atingeți, sistemul fiind defect. Așteptați, vă rugăm, până voi trece pe la fiecare să verific dacă totul e în regulă". În acest timp, asistenta de zbor care împărțea căștile verifica și ea ca interdicția să fie respectată. "Avion nou!" m-am gândit! Cea de la megafon continua: "După ce voi verifica toate ecranele, așteptați semnul meu că le puteți atinge și, cu toate că aveți alegere între "Știri", "Jocuri electronice", "Filme" și "Muzică", vă rugăm insistent să NU alegeți "Știri", "Jocuri electronice" sau "Filme", căci ele NU funcționează și, dacă le atingeți, ni se defectează tot sistemul electronic."

După aceste avertismente, spuse cu scuzele de rigoare, a urmat verificarea vizuală a tuturor ecranelor și, apoi, permisiunea de a "atinge" ecranul la "Muzică", singura opțiune nedefectă.

La Montreal, FRIG. Cunoșteam frigul lui umed și vântos, locuisem 15 ani în acest oraș, dar parca îi uitasem vântul tăios de când îl părăsisem. Oh, mon amour....

De la aeroportul Dorval, acum Pierre Eliot Trudeau, zis și PET, (pentru lume tot Dorval, mai simplu!), un taxi mă conduce la hotel, în centru. Doar că bulevardul principal e blocat de parada de Saint Patrick. Începusem deja să mă îngrijorez, uitând că în Montrealul meu drag și latin, totul "se aranjează". Taximetristul a vorbit ceva cu o polițistă drăguță, care a oprit parada și ne-a făcut un culoar de trecere. Poți să nu iubești un asemenea oraș?

Luxul din cameră, minunat, iar pe Sainte-Catherine, oamenii buluc. Toți aveau pahare de carton din care băuseră mai devreme o cafea și care acum conțineau, ca armă contra frigului, rom cumpărat la magazinul de băuturi "SAQ" (Société des Alcohols du Québec, unde,

Autor de poezii în Antologia cenaclului Lirei 21 "A treia Carte", Editura Art Book, 2012

Autor de poezii în "Antologia Confluente Lirice", Editura PIM 2012

Autor de proză în volumul "N. Steinhardt-cu timp și fără timp", ediție îngrijită de N. Băciut, Editura Nico 2012

Fișă personală în "Enciclopedia personalităților Feminine din România" de George-Marcu și Rodica Ilinca, Editura Meronia 2012.

Autor de proză în "La confluență de gânduri - Antologie de proză", Editura PIM 2013

Autor de poezie și proză în volumul în pregătire în limba engleză "Word Fest", Canada 2014

spre deosebire de Ontario, se găsește alcool pur, cu care vișinata iese grozavă).

Ordinea publică era păstrată de polițiști tinere, unele însărcinate, care ciripeau în franceză, gata să te ajute să-ți fixezi jobenurile sau insignele verzi, verdele fiind culoarea Irlandezilor, dar cu care acum erau îmbrăcați toți etnicii minorităților vizibile din Montreal. De altfel, în afară de copacii încă desfrunziți, TOTUL era verde: carele alegorice, baloanele, hainele, ornamentele, fardurile și chiar băuturile.

Am străbătut multimele "încălzite" de rom și, cu autobuzul și metrour, am ajuns în fostul meu cartier. Totul era simpatic, geamurile autobuzelor erau negre de stropală, dar eu eram fericită. În ziarul gratuit "Voir" (corespunzător cu "Now" din Toronto), nu erau programele filmelor, ca pe vremuri, ci eram trimisă pe web. Dar ce importanță mai avea asta? Eram în Montreal, mon amour, în librăriile cu fundal de muzică clasică, unde răsfoiam cărți în franceză și mă adăposteam de frig la câte o cafenea mâncând un croissant adevărat.

Zilele au trecut ca fulgerul și n-am avut timp să-mi văd prietenii. Poate că doar de la aeroport i-aș fi putut suna, pe când așteptam îmbarcarea, cum procedau toți pasagerii din sala de așteptare, care foloseau intensiv celularele.

În avionul cu care am zburat spre Toronto am putut urmări știrile în ambele limbi, lucru important, pentru că am observat că știrile din engleză au conținut diferit de cele date în franceză!

Toronto-ul, strălucitor și calm, m-a întâmpinat cu un friguleț atât de acceptabil și nevătos, încât am fost de-a dreptul înduioșată de "căldura" așa-zisului "rece" Toronto. Bagajul mi-era plin de cărți în franceză, eu fiind o nevindecabilă adeptă a limbilor latine. Poate că, dacă n-aș fi iubit atât de mult limba franceză, aș fi putut exclama, când am intrat în aeroportul Pearson (ce nume simplu!): "Bun gasit, Toronto, mon amour!". Dar...n-am putut...

SERIA ȘTIINȚE

16. Despre memorie

Wladimir Paskievici

Partea I-a : Aspecte psihologice

Din punct de vedere istoric, studiile științifice asupra memoriei au apărut întâi în *psihologie*, spre sfârșitul secolului al XIX-lea, apoi în domeniul *științelor cognitive* în general (atenția, memoria, limbajul, inteligența etc.), în a doua jumătate a secolului al XX-lea și, în sfârșit, în domeniul *neurologic*, în ultimii 20 de ani. Ca în multe alte domenii, aceste studii au trecut de la faza de simplă observație a fenomenelor mnezice (adică referitor la memorie), la faza de observație experimentală pentru a ajunge la faza de descriere fiziologică și, recent, la faza de descriere la nivelul molecular.

În acest articol asupra memoriei voi arăta că există mai multe forme de memorii. În viitorul articol, voi indica localizarea acestor memorii în creier precum și proprietățile neuronilor în calitatea lor de agenți de transmitere și de tratare ale informațiilor trimise de simțurile noastre. În sfârșit, în al treilea și ultimul articol despre memorie, voi descrie experiențe care iluminează felul în care se formează aceasta.

*

Primele texte asupra memoriei sunt de natură anecdotică. Astfel, în enciclopedia sa « *Naturalis Historiae* » (Istoria naturală), eruditul Plinius cel Bătrân (2-79 d.C.) menționează pe regele Cyrus care cunoștea numele tuturor soldaților săi, pe Scipio Africanul care cunoștea numele tuturor locuitorilor Romei, pe împăratul Mitridate care administra justiția în cele 22 de limbi vorbite în imperiul său, pe filozoful grec Charmadas care putea recita pe dinafară toate cărțile din biblioteca sa etc.

Primele studii științifice asupra memoriei datează din perioada 1880-1890. Astfel, psihologul german Ebbinghaus este considerat ca fondatorul studiilor experimentale asupra memoriei, studii care au arătat (în 1885) existența a două feluri de memorie – memoria de scurtă

durată (MSD) – și memoria de lungă durată (MLD). De asemeni, filozoful și psihologul american William James, distinge și el, în tratatul său *Principii de psihologie* (1890), cele două feluri de memorii.

În prima jumătate a secolului al XX-lea, psihologia devine, sub impulsul americanului Watson «behavioristă» și memoria, o învățătură. Această școală neagă posibilitatea de a studia în mod științific fenomenele mentale.

Începând din anii 60', științele cognitive se dezvoltă și, cu ele, reapar distincțiile între memoriile de scurtă și de lungă durată.

Sunt atunci propuse mai multe modele reprezentând diversele feluri de memorii observate. Dintre acestea, modelul « modal » propus de Ankinson și Schiffrin în anul 1968, a fost cel mai curent acceptat.

Modelul modal al memoriei conține trei componente :

a) *registrul senzorial* care reține o foarte mare cantitate de informații pentru un timp extrem de scurt (câteva miimi de secunde) și în care un filtru elimină informațiile lipsite de interes;

b) *memoria de scurtă durată* (MSD) care conține un număr limitat de informații (8-10) timp de câteva secunde;

c) *memoria de lungă durată* (MLD), cea de care se vorbește în general și care ar avea, în principiu, o capacitate și o durată nelimitate.

Acest model a fost după aceea ameliorat. Întâi, Baddley, în 1974, a înlocuit MSC cu *memoria de lucru* (MDL), compusă din trei subsisteme, primul relativ la memoria informațiilor provenind sub formă verbală (*bucă fonologică*), al doilea relativ la informațiile provenind sub formă vizuală (*carte de vizualizare*) și al treilea, cel care controlează și coordonează acțiunea primelor două (*administrativ central*).

Alți cercetători au descompus și MLD în mai multe componente :

memoria declarativă (responsabilă de toate informațiile de origine verbală);

memoria procedurală (care permite achizițiile și utilizarea competențelor motrice, necesare pentru a practica un sport de exemplu);

memoria semantică (care tratează toate informațiile de origine lingvistică);

memoria episodică (care de referă la evenimente din viața personală).

O altă clasificare distinge *memoria implicită* (cea care este bazată pe automatisme) de *memoria explicită*

(bazată pe elemente conștiente și pe atenție).

În literatură se găsesc și expresiile *memorie senzorială* sau *memorie autobiografică* care nu acoperă însă domenii noi.

În anul 1995, psihologul și neurologul Tulving a propus un model structural al memoriei care cuprinde cinci « sisteme de memorie » ierarhizate atât din punct de vedere al evoluției speciilor cât și din acel al importanței (sau predominanței).

În ordine cronologică avem :

- memoria procedurală
- sistemul de reprezentare perceptivă (apropiat de registrul senzorial)
- memoria semantică
- memoria primară (MSD sau MDL)
- memoria episodică.

Acest model se bazează pe ideea că *achiziția* (sau codarea) informațiilor se face « în serie », de la un sistem la celălalt, pentru fiecare informație; că *stocajul* informațiilor poate avea loc în mai multe sisteme în același timp; și că *recuperarea* informațiilor se face în mod independent.

De aceea, modelul lui Tulving poartă numele de SPI (serial, paralel și independent).

În sfârșit, în 2002, Versace, Padovan și Nevers au introdus conceptul de *memorie emoțională* în locul concepției cognitive clasice. Ei au considerat că fiecare eveniment lasă o urmă mnezică care provine dintr-o activitate senso-motrice (în special emoțională). Mai multe evenimente legate de aceeași activitate lasă mai multe urme (eventual întărindu-le). Ansamblul acestor urme duce la un sens al evenimentelor observate. Acest « sens » nu este stocat în sine ci provine din relațiile între diversele urme produse și lăsate de elementul declanșator în chestiune.

*

Și acum, la încheierea acestui articol, vă pun o întrebare : vă aduceți aminte de câte memorii am vorbit ? De toate?

Dacă nu, nu e grav. E cea mai bună dovadă că MSD este de scurtă durată ...

Referințe:

- Wikipedia, *Mémoire (psychologie)*
 Wikipedia, *Cognition*
 Wikipedia, *Mémoire à court terme*
 Wikipedia, *Mémoire à long terme*
 Wikipedia, *Introduction à la Neurophysiologie de la mémoire*

Epigrame la librărie – strofe vechi, pentru cititori noi – Traian Gărduş

Ion Băieşu „iese-n lume”, la Galaţi cu o nouă comedie, „Ciudatul rol al întâmplării”

Se plimbă Ion pe ţărmul mării
La braţ cu Lola şi cu Tanţa,
În preajma lor trecea Costel
Zicând îngândurat niţel:
... Şi-n artă-şi are importanţa...
Ciudatul rol al întâmplării...

Lui Valeriu Sârbu, pentru vol. „Poeme banale”

Când spunea că sunt banale,
Zic: o glumă-a dumisale.
Dar citindu-le pe toate,
Zic: Maestre, ai dreptate!...

Gretei Tartler: „Astronomia ierbii”

La vremea când se-adună cerbii,
Un critic avizat spunea:
- Astronomia ceea-a ierbii
Nu are-n zăre... nicio stea!

Vasile Nicolescu: „Corabia de sunete”

Poate, nu e rău să ştii,
Şi sorţii tu supune-te
Corabia de sunete
A eşuat... în librării.

Geo Dumitrescu: vol. „Biliard” ed. Bilingvă

În librării e raftul gol...
Un literat a zis aşa:
– Volumul tău va-nregistra
Precis un... dublu carambol!...

Ion Drăgănoiu: „Scene de vânătoare”

Ne tot plimbăm ca... Diogene,
Dar înăuntru ce găseşti?
În toată cartea numai „scene”
Şi toate sunt... „vânătoareşti” (să te
cruceşti!)

Alexandra Târziu: „Dovezi de iubire ce nu se termină”

Zise-un tip mai mucalit
(Făcând în jur furori):
– Gestul meu să nu te mire
Dar volumul oferit
Nu-i dovadă de iubire!...
(pentru cititori)...

Ion Iuga: „Binecuvântata civilizaţie”

Vând şi fler şi mintea trează,
Îşi zise-n sine cititorul:
Aici, poetul abordează...
Cam ce-şi doreşte... autorul!...

Ioanid Romanescu: „Accente”

Poete, scuze-mi cer, o mie,
Şi „duriţile” îmi iartă;
În noul tom de poezie...
Accentul nu este pe artă!...

După „Comoara din deal”, dramaturgul Corneliu Marcu ne oferă o nouă piesă; „Câţiva bănuţi şi nişte milioane”

Amicul nostru, din Trivale,
Țintește aur și galoane;
Cu opera-i de trei parale
E greu s-ajungă... la milioane!

Mircea Vaida: „Zile în cuibul păsării” (roman)

Nici picurat cu plumb topit,
Eu laude nu pot s-aduc;
Azi, cuibul este părăsit...
Tronând doar autorul... cuc!...

Mirela Răznoveanu: „D. R. Popescu” (monografie, pe când era președintele Uniunii Scriitorilor români)

– Autoarea e subtilă
Are haz și are... „bilă”...
Mă-nterupe nea Bârsilă:
– În subtext, eu văd și... „pilă”!

Ion Th. Ilea: „Viața mai departe”

Ne cântă bardu-n strune sparte:
– Poftim, ia viața mai departe!...
Răspunse-n fine, un confrate:
– Cu vers ca acesta... nu se poate!...

Poetului Mihail Crama: „Trecerea”

Fără pic de ironie,
Am și poanta la-ndemână:
„Trecerea o să rămână,

Doar pe raft... la librărie...

Ilenei Vulpescu: „Arta conversației” (madrigal)

Când am zărit volumul tău, Ileană,
Expus cu tot dichisul în vitrine,
Am zis încet, sub freamăt de sprânceană:
E cartea ce vorbește de la sine...

Poetului Teohar Mhadaș: „Frumoasa risipă”

Eu nici măcar o clipă,
Să ştii, părerea nu mi-o schimb;
Frumoasa ta risipă
A fost o... pierdere de timp!

Poetei Mona Vâlceanu: „Singurătatea și dragostea” (poeme)

La mine-n calendar e vineri,
La tine, parcă, e doar joi;
Vezi, Mona, când eram noi tineri,
Amorul se făcea... în doi!...

Stelian „Tăbăraș”: „Zilele cele scurte” (roman)

Un bun amic așa prezise:
– Consideri zilele concise!...
Dar cartea ta are să fie
Eternă, da, ... în librărie!

Pe volumul „Artă și meserie”, de Romulus Vulpescu

De o vreme se tot ceartă
Niște inși, în librărie;
Zice unul: – este artă!...
Altul: – Nu, e meserie!...

Titus Suci: „Movila albă” (nuvele)

Prin librării, adeseori,
Îndemni spre raft, cumpărători.
Ecoul însă îți răspunde:
„Movila” ta nu e... un munte!

Vavila Popovici: „Dincolo de noapte” (poezie)

Mai răspicat, sau numai prin șoapte,
Gândeam în sinea mea în librărie:
Pot spune că Dincolo de noapte
Se află un ocean... de Poezie.

N.B.: Mulți dintre autorii menționați mai
sus au fost, cândva, contemporanii
noștri, au iubit, visat cu noi, mulți mi-au
fost chiar prieteni, destui dintre ei,
nedrept, au plecat spre cimitire, pentru
ei, mai ales, veșnică amintire-pomenire.

Trepiedul de aur

Gheorghe Puiu Răducan – Țepești

I

Dudul: M-am născut cu un dud în curte. Cred că pe el am deschis eu ochii prima dată, când, pe tabula rasa au început să se așeze informații, imagini, idei. Sta mândru într-un picior în mejdina cu Dumitru Iepure, din fața casei părintești de la Țepești.

Destul de gros și de bătrân, își întindea crengile până spre tinda casei. Vara, puteai prinde cu gura dode negre și dulci, chiar din tindă, ori de pe scări, fără să-ți folosești mâinile.

Așa de galant se oferea dudul meu! Era dezvoltat, parca, mai mult pe orizontală decât în sus, spre Domnul. Mângâia ferestrele casei cu crengile-i răsfirate.

Parcă dorea să spună ceva, dar nu-i înțelegeam limbajul, noi nu cunoaștem limbajul pomilor. Mă urcam în dud, fie de pe gard, fie din curte, agățându-mă de ramuri. Multe din crengile-i groase se aplecau spre pământ, și, în unele locuri trebuia să te apleci ca să poți trece prin curte.

Din primăvară până toamna târziu, mama mea, Margareta lu' Costică Răducan, urca găinile și curcile în dud, pe crengile-i orizontale.

Era o femeie scundă, dar putea să urce găinile și curcile pe ramurile dudului, doar întinzând mâinile în sus.

Cum spuneam, de cum se desprimăvara, dimineața, și ieșeau găinile și curcile din coteț, ea închidea ușa acestuia, ca seara să le poată prinde la ușuliță și să le urce în dud.

Făcea asta câteva zile, apoi se urcau singure. Aveau un ritual al lor de a înnopta în dud, că nu stăteau decât într-o anumită ordine.

Dacă, din greșală, vreo găină nu stătea lângă cine trebuia, era coborâtă forțat de către surate, trebuind să refacă, astfel, drumul de pe pământ în dud. Seara dudul meu arăta ca o

sorcovă, mare, pestrițată cu găini și curci.

Era o frumusețe dimineața când cântau cocoșii din spinarea dudului. Unele păsări se urcau pe crengile de mai sus, era loc pentru multe, multe păsări, era foarte primitiv... Avea o umbră așa de deasă că n-o puteai tăia cu securea.

Proteja păsările de ploi și vânt, le mângâia penele.

Dudul era locul meu de joacă. Sub el stăteam vara cu Emil și cu Nicolae, frații copilăriei mele. Tata îmi făcuse dintr-un lanț, un dălnai, unde toată ziua pe rând ne făceam vânt în acea jucărie copilărească.

Era o stare sufletească bună, dudul ne aduna sub crengile-i mari, ne odihneam, ne jucam, sub asistența-i generoasă, și, de multe ori acolo mâncam, ori dormeam în zilele fierbinți de vară.

Toate bune și frumoase până când, la 14 ani, a trebuit să plec de acasă. Prima dată la școală la Craiova, trei ani, apoi cu serviciul la Drobeta Turnu Severin, ori la Râmnicu Vâlcea.

De fiecare dată când plecam cu rata, dudul meu își lua rădăcinile-n spinare, și cu crengile la spate, mă urmărea peste tot. Mă urmărea și în rata. Depășea autobuzul, depășea și dudul. Oprea rata, oprea și dudul.

Mă urmărea peste tot dudul meu drag. Mă urmărea la școală, mă urmărea prin oraș, mă urmărea la serviciu, mă urmărea și când dormeam.

În acel dud, eu mi-am așezat o treime din copilărie. Îmi păstra așa de bine o parte din trofeul vieții încât nimeni nu știa unde este ascuns, nimeni nu știa că mi-am ascuns copilăria în dud.

O parte din această Sfânta Treime a copilăriei, am ascuns-o în crengile dinspre casa în care m-am născut, să privească tinda unde de multe ori mama mă lăsa în troacă, ori, să se uite la patul în care m-am născut.

Acel pom a asistat și la apariția mea pe pământ, privind atent la mama, la femeile din jurul ei, care o ajutau la naștere, apoi a pus ochii pe mine și astfel al lui am rămas!

O parte din Treimea copilăriei am depus-o-n crengile dinspre Șasa, apa copilăriei unde ne scăldam și făceam

câte și mai câte năzbâtii, unele chiar periculoase.

Altă parte a copilăriei am așezat-o între crengile dinspre drum, dinspre drumul pe unde treceau mașinile, carele, bicicletele, dar și drumul pe unde ne jucam și alergam cu cercul, ori jucam fotbal cu micuțele mingi făcute din păr de vacă.

În sfârșit, mare parte din copilărie am pus-o printre crengile ce treceau gardul spre nea Dumitru Iepure. Acela era locul pe unde fugeam de bătaie, de la mama, căci în curte mă prindea.

Pe acolo fugeam. Ori peste gardul lui nea Dumitru, ori săream din curte-n dud, prin crengile-i care mă protejau, apoi urmam drumul pe străzile dudului, spre mejdină, iar de acolo săream în porumbi, la vecinul.

Veneam acasă spășit, când nu mai era loc de bătaie, fie pe poarta curții, fie tot prin dud, care era o trambulină spre toate părțile.

În acest dud mi-am depozitat eu O treime, Sfânta Treime a copilăriei, acolo în secretomania sa mi-am lăsat ce dobândisem de la viață în acea perioadă.

Cum spuneam, dudul m-a urmărit peste tot. *Mi-a fost fidel, m-a iubit la fel cum l-am iubit și eu. Toate bune până când, într-o zi, dudul meu cărunț, și crăpat de greutatea vremurilor, s-a repezit cu trupu-i bătrân în luciul spân al securii.*

Dudul a dispărut, iar butucul mi-a gonit păsările casei, curcile, găinile, dar și păsările cerului, pițigoii, mierlele și alte surate care veneau adeseori să-mi privească, să-mi asculte și să-mi cânte copilăria.

Sângele dudului alerga printre clopote să-mi dea de știre că m-a părăsit ce aveam eu mai scump atunci.

Revin la casa părintească din Țepești după mai bine de 47 de ani. Dudul nu mai este, mama și tata nu mai sunt.

Mai, mai, să-mi pierd și copilăria. Mi-am adunat din crengile de dud euforia copilăriei, și acum mă gândesc s-o depozitez secret, la dospit, între copertile unei cărți.

Și pe dud am să-l răstignesc între paginile acelei cărți să-mi cânte, să-mi doinească mereu copilăria.

Interviu – Ana Maria Gîbu, copilul minune al literaturii actuale (109 premii și 7 cărți în patru ani)

Ifrim Marin

Ana Maria Gîbu este, fără îndoială, unul dintre copiii înzestrați cu talent și putere de muncă, dovedind, încă de la vârsta de 12 ani, o vitalitate creatoare deosebită și o maturitate literară specială. Adolescenta din Dorohoi, care împlinește vara aceasta 17 ani, a fost, în 2012, câștigătoarea concursului „Arc de suflet peste timp”, organizat de Fundația Academică „Vasile Voiculescu” din Buzău, oraș pe care îl numește „a doua casă”. Drept dovadă Ana Maria Gîbu și-a lansat la Buzău două volume: „Blestemații” (editat la Buzău) și „Regala” (editat la Montreal și Târgoviște).

În mai puțin de cinci ani, tânăra a publicat șapte volume, a colaborat cu publicații din toată țara (inclusiv OPINIA) și din Canada și a obținut nu mai puțin de 109 premii.

Marin Ifrim: Dragă Ana Maria, ai avut o intrare impetuoasă în lumea literară. Ai debutat la o vârstă la care alții nu știu nici măcar tabla înmulțirii sau vreun vers al vreunui poet clasic. Cum ai descoperit poezia, cine te-a îndrumat spre ea?

Ana Maria Gîbu: Domnule Marin Ifrim, mulțumesc foarte mult că v-ați gândit la mine și că îmi oferiți posibilitatea să povestesc de când zburd pe câmpul poeziei, printre oamenii care au cuvintele mereu la purtător, poezii! Pot spune că am descoperit poezia dintr-o... joacă. Mă jucam „de-a rimele” de când eram la grădiniță. Mai târziu, prin clasa a doua, doamna învățătoare ne-a dat ca temă (sau mai degrabă ca o provocare, așa zice eu acum!) să scriem o poezie de maxim două strofe. Și am scris. Am scris vreo trei. Au fost publicate în revista școlii. La acea vreme învățam pe de rost poezii, fie pentru serbări, fie pentru a-l impresiona pe Moș Crăciun, iar numele Mihai Eminescu mă ducea cu gândul la poezia „Somnoroase păsărele”, care-mi părea cea mai frumoasă poezie existentă, sau la lacul cu nuferi pe care-l vizitasem de multe ori.

M.I.: Cum ai fost percepută la început?

A. M. G.: Nu mai țin minte dacă mi-a fost ușor sau am avut dificultăți în a scrie acea temă pentru școală, dar îmi aduc aminte clar că am fost apreciată, iar colegii m-au aplaudat. M-am simțit extraordinar! După o discuție cu doamna învățătoare, părinții m-au încurajat să merg pe această cale și să scriu poezii. De asemenea, tot ei m-au îndemnat să citesc cât mai mult, să-mi dezvolt limbajul și, foarte important, să fiu mândră de munca mea. Adevăratul descoperitor în ale poeziei a fost poetul George Filip, care în urma jurizării unui concurs mi-a trimis un mesaj prin care mă anunța: „Tu trebuie să scrii poezii, că poți”. Și de atunci a început marea aventură în lumea minunată, dar întortocheată, a poeziei.

M.I.: De asemenea, în doar câțiva ani ai publicat cât nu publică alții într-o viață. Mă refer la cărți, nu la publicistica din reviste. De unde timp suficient pentru literatură?

A.M.G.: Literatura nu este numai un hobby cu care îmi ocup timpul liber, este și o pasiune pentru care îmi găsesc mereu timp. Nu mi-a părut niciodată rău atunci când am lăsat calculatorul pentru a citi o carte, o revistă, un articol, sau pentru a corecta o poezie. Inspirația nu este trecută în orar, nu sosește la o apăsare de buton, ea vine la ce oră pofteste, iar eu o primesc cu brațele deschise, cu creionul și caietul pregătite, care-mi stau mereu la îndemână. Îmi găsesc timp pentru a scrie, inspirația de moment fiind ca și foamea, persistă o vreme, iar când este ignorată prea mult timp, dispare!

M. I.: Ce cărți de căpătâi ți-au insuflat pasiunea scrisului și a cititului?

A.M.G.: Sinceră să fiu, au fost multe cărți care m-au marcat, care mi-au dat acel dor de a citi, majoritatea făcând parte din categoria fantasy, SF, horror. Poate de aceea majoritatea scrierilor mele

george FILIP

LA CULES FECIOARE - poetei Ana-Maria GIBU -

miroase-a tinerețe-n Botoșani
și a crăițe Kira-Kiraline.
la claca asta de cules fecioare
poetul mă va duce și pe mine.

au dat în pârg gutuile prin crâng.
aezii vin cu lire să ne-ncinte.
mâinji respiră aerul serafic
și inimile - toate - vor să cânte.

prin plaiurile-acestea cu mioare,
unde...țărani trști parcă sunt sfinți;
de printre infinite Cosânzene,
pe care s-o culeg - iubiți părinți?

că-i mustul fiert o știe toată lumea
și că feciorii pleacă la vânat.
s-au pârguit fecioarele pe plaiuri
și-ncepe anotimpul de-nsurat.

...și vine toamna, vine cam tiptilă
și ANA noastră-a dat în pârg și ea.
i-or duce trena Soarele și Luna
și nuni vom fi...eu și Maria mea!

au o tentă fantastică, ireală. Fiecare carte citită m-a marcat în felul ei, mi-a brăzdat sufletul cu sentimente diferite, unele necunoscute încă. Îmi găsesc liniștea sufletească în acest gen de cărți, în povești care nu se vor materializa poate niciodată în lumea noastră. Îmi place să citesc și despre Holocaust. Una dintre cărțile citite cu referire la acest eveniment este cartea Tatiane De Rosnay, „Se numea Sarah”. Această carte m-a învățat să privesc lumea altfel, să recunosc că există nedreptăți mai mari decât banalitățile pentru care mă consum zilnic. De asemenea, am fost, sunt și voi fi mereu impresionată de poeziile lui Ion Minulescu. Pot spune că acest poet și poeziile sale sunt ca o adevărată icoană pentru mine.

M.I.: Ai participat la multe concursuri literare. La Buzău, la Concursul de Creație - Literară pentru Elevi și Studenți „V. Voiculescu”, ai primit Marele Premiu. Ți plac asemenea competiții?

A.M.G.: Da, îmi plac foarte mult concursurile, din mai multe motive. În primul rând câștig experiență. Sunt o eva-

luare și autoevaluare de care eu am nevoie. În altă ordine de idei, prin aceste competiții am cunoscut foarte mulți oameni minunați, unii dintre ei devenindu-mi cei mai buni și dragi prieteni. Și dumneavoastră știți asta. Competițiile de acest gen mă ambiționează, îmi dau posibilitatea să înțeleg unde și cât am de muncă, pentru a-mi îmbunătăți scrisul, indiferent de ce premiu am luat.

M.I.: Părinții sunt de acord cu această pasiune a ta, se bucură de evoluția ta?

A.M.G.: Părinții mei m-au încurajat mereu să scriu. Mi-au citit și mi-au apreciat munca, m-au susținut atât financiar cât și moral. M-au însoțit oriunde am plecat prin țară la diferite evenimente cu specific literar, fie la festivități de premiere, fie la lansări de carte, fie la ședințe de cenacul. Fără ei probabil n-aș fi scris, n-aș fi scris atât (nu știu exact cum ar fi fost și nici nu vreau să-mi imaginez), n-aș fi publicat și n-aș fi avut încredere în mine. Lor le datorez ceea ce sunt acum. Pentru asta le mulțumesc din tot sufletul!

M.I.: Cred că ai ales partea bună a rolului literaturii, adică literatura ți-a adus prieteni pentru toată viața. Cum te simți când știi că

unde, oriunde, sunt ființe care se gândesc la tine, suflete cu care comunic?

A.M.G.: Sunt atât de fericită! Sunt un copil bogat! Bogăția mea sunt prietenii răspândiți în toate colțurile țării și o parte prin diferite colțuri ale lumii. Dar indiferent unde sunt, eu îi simt mereu aproape. Am foarte mulți prieteni cu care comunic, care mă ajută să mă dezvolt, literar vorbind. Ce bucurie mai mare pot avea decât atunci când prietenii vin și sunt alături de mine, la diferite acțiuni, așa cum au fost la Buzău, București, Eforie Nord, Onești!!! Este minunat! Și când vă gândiți că majoritatea lor nu sunt de aceeași vârstă cu mine, sau sunt cu doi-trei ani mai mari! Este dumnezeiesc de frumos! Pe toți îi iubesc, îi prețuiesc, îi port în suflet și mă gândesc la ei cu mare drag. Îmi este dor mereu de ei, iar întâlnirile „în carne și oase”, chiar dacă sunt destul de rare și scurte, mă bucură enorm.

M.I.: Ai avut vreodată sentimentul că există oameni care te pot invidia sau chiar te invidiază?

A.M.G.: Nu prea înțeleg noțiunea de „invidie”. Spun eu, nu ar trebui să mă invidieze nimeni. Fiecare are talentul său. Loc sub soare avem toți. Nu stă nimeni pe locul altuia, suntem doar unul lângă altul.

Toți suntem speciali. Într-o lume normală, din punctul meu de vedere, trebuie să ne bucurăm de reușitele celor din jur și să ne întristăm când sunt la necaz. Să ne ajutăm, să facem bine, iar dacă nu se poate măcar să nu fim răi și egoiști.

M.I.: După absolvirea liceului, încotro ai vrea să-ți direcționezi viața, ce profesie crezi căți-ar aduce satisfacțiile dorite?

A.M.G.: După absolvirea liceului aș vrea să urmez facultatea de Litere, cu un master într-un domeniu care să nu mă depărteze de scris. Aș vrea să lucrez la o editură, să am editura mea, să fiu traducător, să am o revistă! Astfel nu numai că aș fi în contact permanent cu literatura, dar aș avea destul timp să scriu. Nu aș vrea să mă „rup”, să mă abat de la acest drum pe care am pornit, niciodată.

M.I.: Ce planuri literare ai în perioada imediat următoare?

A.M.G.: Nu știu dacă le pot numi planuri, dar lucrez la al doilea roman, scriu poezii pentru un nou volum, deja este cam la jumătate, și mi-aș dori să public o plachetă cu haiku-uri.

(publicat prima oară în www.opiniabuzau.ro)

Pense comme le vent!

Christina Callimachi

Traduction du roumain par Wladimir Paskievici

IV

Le sentiment du « déjà-vu »

Je me réveille en pleine nuit encore, longtemps avant le lever du soleil. Je fais ma toilette, je m'habille, je prends une lanterne et je sors sur les sentiers en gravier. Je cherche la théière avec le thé bouillant. Je cherche mon chemin dans l'obscurité, j'ai amené avec moi la tasse métallique (celle donnée), je m'assois sur une pierre pour boire le thé bien brûlant et parfumé, tout en écoutant les bruits de la nuit.

J'entrevois une lumière, quelqu'un d'autre ne peut pas dormir... Je réussis à distinguer le visage du moine guide qui m'était devenu familier ces derniers jours. Je me suis habituée avec son beau visage, avec sa discrétion, particulièrement dans la façon dont il s'exprime, sans curiosité, sans drame, sans syncopes, tout naturellement, comme si nous nous connaissions depuis toujours.

- Bonjour, dit-il joyeusement, je vois que tu ne peux pas dormir.

- Toi non plus, je réponds, en riant.

- Chez moi c'est une habitude.

- Oh! je voudrais te demander quelque chose.

- Tout ce que tu veux, dit-il avec un large sourire.

- Voilà, je viens d'avoir une longue discussion avec la petite Française et j'aimerais savoir ce que tu penses d'elle.

- À part sa beauté qui sort du commun?

- Oui.

- Elle est... – le moine guide cherche ses mots – cette fille est un don du Ciel.

Je me raidis car je m'attendais à tout à fait autre chose.

- Elle est exceptionnellement vivante, en plus, elle est authentique, très sincère, regarde tout ce qu'elle a gardé de fraîcheur. À mon avis, elle est une bonne candidate pour la vie monastique.

- Elle n'a pas été acceptée... dis-je.

- Pas encore, corrigea-t-il. Vois-tu, continua-t-il, elle a quelque chose de ta sincérité désarmante. Mais pour l'instant il me serait impossible de m'occuper d'elle.

- Et pourquoi? je demande.

- Comment pourquoi? Je ne suis pas encore sorti du bois, dit-il en riant, au lieu de m'occuper des chiens et de

l'impermanence, je serais préoccupé par sa peau, par ses yeux changeants et cela pourrait être la fin pour moi ici.

- Et avec moi, te sentirais-tu en sécurité?

- Tout à fait, répondit-il avec un large sourire.

- Parle-moi de toi, je lui demande.

- La version courte ou la version longue?

- N'importe laquelle.

- J'étais professeur agrégé dans une grande université située sur la côte est des États-Unis, j'étais marié avec une belle femme et pas du tout bête, j'avais deux enfants adolescents.

- Mais tu les a encore.

- Oui et non, ça dépend du point de vue. Te souviens-tu de ce moment où tu comprends tout dans un éclair?

- Oui.

- Eh bien, je menais une vie très confortable, j'avais deux magnifiques enfants qui ne nous posaient, somme toute, que peu de problèmes. Nous avions un cercle d'amis, nos familles etc. Nous allions à des concerts symphoniques auxquels mon épouse m'accompagnait pour me faire plaisir et au concert de jazz, à

New Orléans (où c'était moi qui l'accompagnais pour lui faire plaisir). Il y a eu quelques dérapages, sans importance, sauf le dernier lorsque j'ai cru avoir rencontré l'âme sœur... comme le gouverneur de la Caroline du Sud dont on a beaucoup parlé dans les journaux il y a quelque temps. En ce qui la concerne, je ne sais pas, je ne pense pas mais peut-on jamais savoir?

Et tout ceci jusqu'au jour où, tout en étant assis l'un devant l'autre et prenant le petit déjeuner, je me suis rendu compte que je faisais la même chose depuis 20 ans, que je dormais toujours du même côté du lit, que les vacances étaient prévisibles mais surtout que j'avais devant moi une femme que je ne connaissais pas vraiment. Je ne savais pas à quoi elle aspirait, ce qu'elle désirait avec passion, à ce qu'elle rêvait, à rien d'essentiel. À part les relations sexuelles, j'ai senti que nous vivions dans deux mondes parallèles qui ne se retrouveront jamais. Et cela jusqu'au moment où « la mort nous séparera ».

Je me suis rendu compte que mon existence devenait étroite, qu'elle se rétrécissait, même les murs de la maison me corsetaient, comme chez Boris Vian... Je me suis rendu compte que même en choisissant une autre partenaire de vie, cela n'allait pas résoudre le problème de base. Dans la vie de tous les jours, je... manquais de vigueur, j'étais prévisible, mort. J'étais mort depuis le premier mensonge de complaisance, avec le sentiment du déjà-vu.

J'avais appris de l'existence du Monastère par un ami qui était venu en tant qu'« artiste en résidence ». Je connaissais de réputation la beauté du site, j'ai appris par la suite qu'on pouvait écouter de la musique et que je serai libre de partir si et quand je le désirerais. J'ai annoncé alors à ma femme que j'allais la quitter dans une semaine pour aller vivre au Monastère et chercher Dieu.

- Tu pars pour faire... quoi? me demanda-t-elle, en croyant que c'était une de mes blagues habituelles.

- Chercher Dieu, dans un monastère situé dans le nord de la Californie, près du *Big Sur*.

Bien entendu, elle ne m'a pas cru mais moi, j'ai mis le lendemain toutes mes propriétés à son nom et à celui des enfants. Et fait de même avec l'argent. Je n'ai gardé qu'une modeste rente laquelle me permet de survivre... et je suis parti. Voilà la version courte.

Et maintenant, retournons nous reposer!

« Comme si on volait dans un avion avec une bombe d'hydrogène »

Le rituel de matin vient de s'achever, comme aussi le petit-déjeuner. Ce fut un vrai délire culinaire, dans le bon sens du mot. À la sortie, m'attendait avec un large sourire le moine guide.

- Ce matin, je dois te conduire au campus d'en bas.

- Tant mieux, dis-je, toute contente de retrouver Sunita dans la forêt séculaire.

- Ais-je répondu à toutes tes questions? me demande-t-il, préoccupé.

- Je ne sais pas, peut-être, de toute façon, les questions arrivent en court de route.

- En effet, répondit-il. Maintenant, puis-je te demander quelque chose à mon tour?

- Certainement, allons causer dans un endroit bien ombragé.

- Au Pavillon?

- Au Pavillon!

Nous sommes arrivés assez vite au bâtiment avec sa vue panoramique, nous nous sommes assis confortablement, la même jeune fille nous apporte les récipients pour la boisson et d'autres petits pains – aux olives et aux noix.

- Si je te conduis, toi, au campus d'en bas, moi, j'ai déjà préparé ma valise car je pars cette nuit pour le Népal, à Katmandou, où je séjournerai plusieurs années. C'est là que se trouve notre maison-mère, un monastère pour hommes seulement.

- Je te souhaite la meilleure des chances, lui dis-je. Cela voudrait dire qu'ici, pour toi, c'était une sorte d'apprentissage?

- Oui, dit-il et il sourit de nouveau. Au cours de nos conversations, tu as mentionné plusieurs fois ton mari, décédé il y a 16 ans.

- Oui, dis-je.

- Tu as dit que la raison qui t'a amenée ici était liée à cet anniversaire.

- Oui, en effet.

- Cela signifie qu'il s'agissait d'une relation importante dans ta vie.

- Essentielle.

- Peux-tu me parler de cette relation?

- J'essaierai, je lui réponds, mais il ne me sera pas facile.

- Alors oublie ce que je t'ai demandé.

- Non, non, je vais essayer. Tu vois, il est difficile de décrire à quelqu'un la couleur rouge s'il est aveugle de naissance. C'est pareil avec l'amour lorsqu'il est combiné avec l'amitié et avec une sorte de... délicatesse, lorsqu'on te laisse un espace de liberté pour que tu puisses être toi-même...

J'ai une bonne amie, Mme C., qui me posait beaucoup de questions sur cette unique et non répétitive rencontre.

- Pourquoi dis-tu qu'elle est non répétitive? me demanda-t-il.

Après avoir ri, je lui ai répondu à peu près de la façon suivante:

- C'est comme si on volait dans un avion avec une bombe d'hydrogène. La probabilité de voler à nouveau avec une autre bombe de ce genre tend vers zéro.

Rires.

- Oui, je comprends, mais explique-moi comment est-elle faite une telle relation?

- Voilà, j'ai une amie qui habite en Roumanie et elle aussi a volé avec une telle « bombe ». Il est très difficile d'expliquer aux gens qui vivent une vie « normale » ce que c'est de vivre une telle relation.

- Essaie.

- Avant tout, tu es libre (tu te sens libre et tu es totalement libre de faire n'importe quoi, sans aucune crainte de ne pas être compris, sans donner des explications... c'est un état de fait). En fait, je peux dire qu'il s'agit d'un « état sans fatigue ».

- C'est extraordinaire, murmura-t-il, je ne pensais pas qu'une chose semblable puisse exister.

- Moi non plus, jusqu'à ce que je rencontre mon mari.

- Cela signifie que toutes les autres relations paraissent dérisoires par comparaison?

- En effet. Pour te donner un seul exemple afin de voir comme notre relation était sans interférences: nous habitons une très grande maison en Californie et... nous nous rencontrons par rendez-vous. Chacun avait sa pièce dans laquelle l'autre ne pénétrait pas, nul ne dérangeait l'autre, nous nous comprenions d'un regard mais il y avait des choses que je ne voulais pas dire ou que lui ne voulait pas prononcer – indépendamment des raisons – et aucun d'entre nous ne pénétrait dans la zone, disons, « interdite », de l'autre.

- Ceci serait donc possible...

- Oui, dis-je.

- Je croyais que cela n'existe que dans les contes... et es-tu restée avec quelque chose de cette relation privilégiée?

- Oh oui, je crois qu'une partie de lui vit en moi pour l'éternité.

- Et bien, nous devons arrêter ici, les ânes (qui transportent les bagages) nous attendent, nous devons partir vers le campus d'en bas.

(À suivre)

Agaguk (XVII)

Roman de Yves Thériault. Traducere din limba franceza de Ortansa Tudor

Ilustrațiile după Siasi Irgumia, adaptate de Raluca Pilat

sa.lauyok – de jucarea

În avionul care-l ducea înapoi în sat, Ramook se cufundă în gânduri. El sperase să poată sta lângă Ghorok și, deoparte, să discute cu el despre ce s-a întâmplat. Să afle de la vrăjitor, mai înainte de toate, de ce pușca sa nu fusese găsită în locul convenit și la momentul oportun. Dar Scott îl plasase pe șeful tribului lângă sine, iar pe vrăjitorul Ghorok în fundul avionului cu alți polițiști alături.

Ceea ce îl neliștea mai ales pe tatăl lui Agaguk era răzbunarea care se putea naște în sufletului fiului său după această vizită. Scott, polițistul, fusese foarte clar. El îi declarase lui Agaguk că denunțul provenea de la Ramook. Episodul cu pușca nu-l incrimina în plus pe Agaguk, dar îl putea incita la o răzbunare. Fie împotriva satului, fie împotriva tatălui său.

Gândindu-se la posibila răzbunare, Ramook își zise că ar fi mai bine să-l convingă pe Scott că mutilatul era, pur și simplu, Agaguk. Acum el nu se mai îndoaia de asta. De fapt nu se îndoaie nici atunci. Dacă ezitase și nu îndrăznise să-l identifice pozitiv pe Agaguk, era numai pentru că el cunoștea legea albilor. Ramook știa că, dacă Agaguk și cei ce-l acuzau ar fi fost duși la oraș în fața Marilor Șefi, aceștia ar fi cerut o identificare precisă, ceea ce, în mod formal, nu era posibil datorită mutilării recente... Toate aceste gânduri se învălmășeau în capul lui Ramook. Cunoștea exigențele manifestate de albi, dar, mai ales, mânia lui Agaguk ce s-ar fi văzut târât în orașele din sud ca un animal captiv. Ramook însuși lăsase să-i scape ceea ce, în acel moment, valora cel mai mult în anchetă.

Așa cum văzuse el modul de derulare al achetei, își dădu seama că nu era implicat nimeni în mod concret: nici el, nici tribul, nici chiar fiul său, dar toate acestea nu-l vor împiedica, probabil, pe Agaguk să-și iasă din fire la mânie, și... cine știe unde l-ar fi putut duce gândurile sale.

Cu o clipă în urmă, raționamentul său i se păru singurul logic. Dar acum era mai puțin sigur pe sine. Își schimbă deodată atitudinea și, hotărât, în timp ce avionul plana în plin cer, el îi declară pe neașteptate lui Scott.

– Acum sunt sigur. Îmi amintesc de parka și de muklukși. Cuțitul de la gamba pantalonului este un dar pe care eu i l-am făcut.

– Despre ce vorbești?

– Despre Agaguk, de acolo, de jos. El era, sunt sigur.

– Dar acolo nu erai sigur.

– Nu știu. Surpriza cred...

– Mi-ai spus că este frumos...

– Rănile de pe fața lui erau recente.

– Deci nu știi precis că este el.

– Ba da, este el.

– Eu, spuse polițistul, acum nu pot fi sigur. Oamenii din sat, chiar vrăjitorul tău, n-ar putea jura.

Scott nu încercă să-i mărturisească lui Ramook că el însuși era aproape convins că-l găsisse pe Agaguk. Dar uza de un fel de mașinațiune, ghicind viclenia lui Ramook și lipsa lui totală de morală. Un om care este gata să-și denunțe fiul nu este oare în realitate mai perfid decât pare? Era o deducție la care se gândise tot timpul.

Scott prevedea, pe de altă parte, și dificultățile identificării pozitive. Dacă lui Agaguk acționat în justiție i s-ar fi asigurat un avocat al apărării, acest avocat, cu un joc bun, ar fi putut respinge acuzația. Arestarea lui Agaguk apărea deci inutilă și, probabil, injustă. Scott, așadar, pusese repede rezoluția, văzând că nimeni nu îndrăznește să-l recunoască pe mutilat.

În această crimă era implicat fie Ramook, fie Ghorok, poate, și alții. Era posibil ca Agaguk nici să nu fie amestecat în ea. Cel mai simplu i se părea să continue ancheta în sat. Dacă va fi imposibil să se ajungă la o concluzie satisfăcătoare, se vor întoarce în oraș și vor clasa afacerea.

Scott admitea, pe bună dreptate, că sângele lui Henderson cerea răzbunare și că era un lucru foarte rău ca eschimoșii să rămână nepedepsiți pentru crima lor. Rău, desigur. Poate, foarte rău pentru buna exercitare a viitoarei administrații în Teritorii. Mai trebuia, de asemenea, să întocmească o probă formală. Aceasta nu era nici ușor de realizat și, cum se vede, nici măcar posibil. Dealtfel, Agaguk sau cine ar fi fost găsit suspect ar fi fost judecat după legea engleză...

Printr-un truc, probabil, s-ar ajunge la o soluție... Scott nu prea conta însă pe ea.

– Dacă într-adevăr l-ai fi recunoscut pe Agaguk, atunci, când eram jos, te-aș fi crezut, – îi zise el lui Ramook. Dar identificarea ta ajunge prea târziu și, ca să-ți spun drept, povestea asta nu prea o cred.

Inima lui Ramook se strânse. Afacerea lua o turnură la care nu se așteptase. Nu era atât de ușor să fii șiret, pe cât credea el. Acum conta doar pe Ghorok, căutând să pună la punct împreună cu el unele detalii.

– În sat, zise el, vrăjitorul meu va face niște ceremonii. Spiritele îți vor aduce proba că Agaguk este vinovatul și că el este rănitul pe care l-ai văzut.

Vocea lui Scott rămase rece, impersonală.

– Vrăjitorii mei sunt mai puternici decât Ghorok al tău. Lor mă voi adresa să aflu adevărul.

Avionul descria un cerc larg pierzând din altitudine în vederea aterizării. Satul era acolo, calm în aparență, un cerc de iurte în jurul unei piețe. Se vedeau câinii speriați de zgomotul

motoarelor, alergând în diferite direcții pe tundră. Apoi pilotul opri motoarele și avionul alunecă rapid pe sol.

Vrăjitorii albilor, se gândea Ramook, mai puternici decât toți vrăjitorii pe care îi cunoscuse el, au o putere nemaîntâlnită. Nu pentru că Ramook ar fi crezut atâtea în vrăjitorie, căci el demult nu mai credea în șmecheriile lui Ghorok. Dar admitea că artificii albilor depășeau cu mult pe cele ale inuiților și că, uneori, ele păreau supranaturale. Erau, în orice caz, foarte periculoase.

Oamenii din sat nu se înghesuiră să întâmpine avionul. Ei stăteau pe lângă iurtele lor inactivi, îngândurați, neliștiți. Nici unul dintre ei nu știa totuși că acum capul lui Ramook era în joc, acesta fiind piesa cea mai importantă a jocului. Asta o știa doar Scott.

Ramook și, probabil, Ghorok. Scott nu pierdu nici un moment. Mai erau doar câteva ore până la sosirea nopții, când el convocă sfatul tribului pentru o discuție.

– Vreau ca tot tribul să fie prezent aici, în fața mea.

În câteva minute iurtele se goliră și satul întreg se grupă în fața polițiștilor și a oamenilor acestora..

– Eu nu am venit aici degeaba, zise Scott. Și n-am intenția să petrec șase luni în acest sat. M-ați îndreptat spre o pistă falsă, cea a lui Agaguk.

O voce se auzi protestând, dar Scott se făcu că nu aude. Se întoarse spre Ramook.

– Am dat nu știu câte șanse fiecăruia dintre voi. Să mi-l predați pe adevăratul vinovat. Voi ține cont de asta. Crima recunoscută este mai puțin pedepsită. Dar voi mă țineți aici și mă îndreptați pe căi greșite, vrând să arătați cât îi costă pe sefi albilor descoperirea ucigașului lui Brown și al lui Henderson. Eu aș fi preferat o mărturisire, dar voi continuați să mă mințiți.

– Nimeni nu te minte aici! – strigă Ramook.

– Și nimeni aici nu-mi spune adevărul, îi replică cu calm Scott. Aceasta mă pune într-o situație deplorabilă. Cu atât mai rău pentru voi, dacă așa vreți. Vrăjitorii mei știu ce au de făcut.

El tăcu, dar nici o persoană din grup nu reacționă. Domnea o liniște apăsătoare. Ramook mort de spaimă se întreba la ce o mai fi venit și Scott așa.

– Eu vreau totuși să vă mai dau o ultimă șansă.

Îl luă pe Ramook de braț, apropiindu-l de sine.

– Vreau să ascult ce poți să-mi spui în legătură cu moartea lui Brown și a lui Henderson, zise el. Vreau să spui asta în fața oamenilor tăi.

Cincizeci de fețe întunecate – cu ochi impasibili, cu trăsăturile mongole acum mai accentuate în lumina soarelui, sub sudoare, cu fața brună strălucind ca niciodată de grăsime. O femeie, o bătrână groaznic de urâtă, cu dinții

stricați, scupă la pământ în direcția lui Ramook. Când acesta i-a aruncat un strigăt amenințator, ea a început să geamă de frică și a luat-o la fugă spre iurta sa.

Un tânăr vânător râni, dar vocea lui răsună solitară, suspendată deasupra tuturor. Nimeni nu răsă cu el, iar acesta se întoarse retrăgându-se în spatele mulțimii.

Numai Ramook manifesta o siguranță pe care Scott o simțea ca fiind simulată, căci îl ținea pe eschimos de braț și-l vedea cum tremură.

– Povestește, zise el. Noi te ascultăm.

Deodată șeful începu să strige:

– Este o capcană! Nu vedeți că este o capcană?

Dar cum nici o voce nu se ridică în favoarea sa, el își scutură umerii cu o mișcare bruscă, eliberându-se de mâna lui Scott.

– Povestește!

– Vinovatul este Agaguk! – strigă Ramook.

– El a venit aici și i-a dat foc lui Brown. Tot el l-a ucis și pe Henderson. Nu contează ce spun ceilalți din sat.

– Cine l-a văzut? Tu? Alții?

Ramook căuta sprijin, mutându-și privirea de la unul la altul. Nimeni nu-l ajuta lăsându-l să se zbată singur.

– Eu nu l-am văzut, dar știu.

– Unde este cadavrul lui Brown?

– A ars în iurtă cum ți-am spus. Cum ți-a spus și munteanul.

– Și nu a rămas nimic din el?

– Nimic.

– Dar corpul lui Henderson?

– Nu știu.

Mulțimea se mișcă. O femeie gemu lung. Scott se întoarse, dar nu putu descoperi de unde venise sunetul.

– Nu știu, zise Ramook. Cum să știu? N-am fost acolo. Nimeni dintre noi n-a fost de față.

– Mi-ai spus că a fost îngropat în tundră.

– Am zis-o fără să fi văzut. Cred că așa a fost. Numai Agaguk ar putea ști.

– Mereu Agaguk... Și nici n-ai fost în stare să mi-l predai.

– Este inukul de acolo, cu fața mâncată. El este! Ți-am mai spus și tu nu vrei să mă crezi. Acela poartă parka lui Agaguk, muklukșii lui pe care eu i-am recunoscut. Are chiar cuțitul lui Agaguk. Ce mai vrei în plus?

– Probe, asta vreau. Corpul lui Henderson. Eu știu că-l voi găsi, apoi voi afla restul... Îl voi găsi și atunci...

Scott văzu efectul acestei fraze. Va găsi corpul? Gândul lui Ramook acum era ușor de urmărit. Nu-i zisesse el, polițistul, că vrăjitorii lui îi vor spune numele vinovatului? Oamenii aceștia îmbrăcați altfel și cutiile care se aflau în Pasărea Mare, misterioasele obiecte pe care acești oameni le-au adus...

Magia atotputernică a albilor împotriva căreia nu putea face nimic nici Ghorok nici Ramook.

Un trib de lași – un grup mut de unde nu se ridica nici o voce. De ce nu se dau de partea șefului? Au uitat care sunt obligațiile lor?

– Ascultați-mă! – strigă Ramook oamenilor săi. Îi voi spune lui Ghorok să arunce asupra

voastră cele mai rele magii. Cine este șeful vostru?

Pe alocuri se vedeau ezitări. Câțiva începură să se neliștească, alții vorbeau între ei cu voce scăzută. O femeie își făcu loc să plece, dar Scott o chemă cu voce fermă.

– Tu, de acolo, vino aici!

Femeia se supuse cu respect.

Ramook turba de mânie. El nu cerea decât un lucru: ca tribul să fie unit în apărarea lui. Depunea eforturi să fie crezut, să-i convingă pe ai săi că, chiar dacă el l-a ucis pe Henderson, a făcut-o pentru a-și proteja tribul, căci Henderson îi amenințase cu aducerea de noi polițiști. În acel moment însă, îi veni în minte nu numai moartea lui Brown, ci și toate infracțiunile rămase nepedepsite. Omoruri, jefuiri, furturi de care întreg tribul era vinovat. Cât despre uciderea lui Henderson, toți oamenii din trib au fost prezenți. Ei știau că șeful îl împușcase pe Henderson, dar nici unul dintre ai săi nu se ridica să-l apere. Să zică un singur cuvânt, o singură frază sau măcar să le indice lui Scott și oamenilor săi o pistă falsă. Acum el singur trebuia să răspundă și de moartea lui Henderson, și de cea a lui Ayallik.

Situația se agrava și Ramook simțea asta. Felul în care vorbea Scott, tonul vocii sale, privirea lui – îl terorizau. Era clar, pe el îl vroia polițistul. Pe el trebuia să-l prindă la capătul firului. Și nici un inuk nu-i lua apărarea. Dacă Scott ar fi vrut și vrăjitorii lui s-ar fi pus pe treabă, unde s-ar fi ajuns?

Ramook se adresă în cele din urmă tribului său exasperat:

– Dar spuneți ceva! Vedeți doar că trebuie să mă salvați!

Încet, Scott își îndreptă fața spre el. Zâmbea.

Tonul lui Ramook era elocvent, strigătul său – un fel de revelație. Omul se simțea hărțuit. În forul său interior, Scott jubila. O dată în plus, făcând uz de o psihologie elementară, el reușise să bage panică în bătrânul șef, împingându-l la limita deznădejdiei. Omul se dezintetregă văzând cu ochii.

– Eu cred, zise Scott pe un ton zeflemitor, că ne pierdem timpul de pomană. Nu vroiam să-mi amân plecarea, dar cum nimeni nu mărturisește, voi mai rămâne aici și vrăjitorii mei se vor pune pe treabă. Vor ști foarte bine să găsească ce a mai rămas din corpul lui Brown.

– N-a rămas nimic, zise Ramook cu amărăciune. Agaguk a știut să facă să ardă complet. Nu a rămas nimic!

– Întotdeauna rămâne ceva dintr-un cadavru, zise Scott calm. Vrăjitorii mei vor vedea chiar și ceea ce voi nu puteți vedea. Polițiștii vor căuta prin toate iurtele, prin tot satul, pe sub mușchiul din împrejurimi și chiar mai departe. Vor cerceta peste tot. Ceea ce vor găsi vor aduce vrăjitorilor mei. Va fi destul de ușor de aflat.

Deși își impunea să-și alunge frica, Ramook tremura strângând din dinți și ținându-și brațele în jurul corpului. Cunoștea științele albilor și eficiența lor. Ce spunea Scott? Că o să-i pună pe polițiști să sape? Aici și în alte locuri din împrejurimi? Fie. Chiar dacă resturile din corpul lui Brown vor fi găsite,

faptul nu-l neliniștea pe Ramook. Avea conștiința împăcată. Dar corpul lui Ayallik? El nu fusese îngropat prea departe. Cât privește resturile lui Henderson, acestea fuseseră duse la o distanță mare de sat și îngropate adânc în mușchi. Două ore săpaseră în ziua crimei, o groapă adâncă și-l îngropaseră acolo să nu-l găsească nici oamenii, nici lupii... Pe măsură ce se gândea, Ramook se simțea tot mai sigur în privința lui Henderson. Nici Scott, nici vrăjitorii lor nu-l vor găsi. Se vor duce să sape imensitatea tundrei? Și apoi trecuse o iarnă. Mușchiul s-a întărit, s-a presat. Ce urmă să mai rămână dintr-o groapă săpată anul trecut? Nici măcar Ghorok n-ar putea, probabil, găsi locul cu pricina. Atunci cum o vor face polițiștii?

Mai întâi ei vor percheziționa iurtele, cum a zis Scott. O percheziție liniștită și metodică. Tot ce vor găsi suspect vor aduce lui Scott și oamenilor săi. Va fi evaluată importanța obiectelor suspecte în raport cu ancheta. În cele din urmă, se vor debarasa de ele. Așa va fi cu bidoanele goale în care fusese rachiul. Alte obiecte ar mai putea fi: cuțite, unelte, muklukși... căci eschimosul trăiește folosind puține bunuri materiale. Ceea ce se poate găsi în iurta lui, în cantitate mai mare, ar fi cuțitele de care avea nevoie, mai mulți muklukși și niște unelte. Dar, oare, s-ar putea deduce că le-a furat de undeva și că ar fi aparținut uneia dintre victime? Însă aceasta nu constituie totuși o probă decât în cazul când obiectul ar putea fi identificat ca proprietate a mortului – caz foarte rar întâlnit într-o anchetă.

Ramook cunoștea toate aceste lucruri. Dacă ar fi fost pus în situația să probeze identitatea lui Agaguk prin aceste mijloace, tot ar fi avut motive de neliniște, gândindu-se la percheziția metodică din fiecare iurtă.

Puștile fuseseră toate confiscate și înregistrate, având fiecare o etichetă pe care era înscris numele proprietarului. Cam o sută de arme fuseseră duse în avion la vrăjitori. Și le stivuiseră acolo. Ramook știa că această posibilă identificare a armelor putea să fie foarte periculoasă. Dar, pentru a descoperi arma care îl ucisese pe Henderson, era nevoie mai întâi să fie descoperit cadavrul. Pe de altă parte, Ramook era liniștit, căci niciodată nu vor găsi corpul lui Henderson, iar pușca cu care fusese ucis acesta era acum la Agaguk. N-a fost găsită, fie, dar Ramook n-avea nici cea mai mică îndoială în privința lui Ghorok. Era posibil ca Agaguk, suspicios din fire, să o fi făcut dispărută. Fără îndoială că așa a fost! Deci polițiștii nu vor trage nici o concluzie examinând armele duse în Pasărea Mare. La oraș, Ramook învățase că vrăjitorii albi puteau cu ajutorul unor aparate misterioase să probeze din ce pușcă era tras un anume glonț. De aici până la identificarea vinovatului nu era decât un pas. Dar mai era nevoie și de cadavru – singura posibilitate pentru Scott de a fi cel mai tare. Și în privința aceasta Ramook era liniștit. Ah! El era mai viclean decât polițiștii, își dădea bine seama, n-avea deci de ce să tremure!

(va urma)

Anunțurile comunității

grupaj realizat de Victor Roșca

NOTĂ: Toate activitățile care se desfășoară la Sala Parohială „Pr. Petre Popescu” sunt suportate financiar de Biserica Ortodoxă Română „Buna Vestire” din Montreal, proprietara imobilului

EVENTIMENT

Parohia

„Église Roumaine Orthodoxe de Montréal – Buna Vestire”
s-a înființat acum
100 de ani,
cu aprobarea
Parlamentului provinciei Quebec,
Bill din 19 februarie 1914.

Biblioteca „Mihai Eminescu” a Bisericii „Buna Vestire”

Biblioteca este deschisă:

- marțea și joia între orele 11:00 – 13:00, de pr. Liviu Alexandrescu, și
- duminica între orele 11:30- 13:00. Bibliotecară, d-na Iuliana Vegheș. (În prezent, în cocediu)

Biblioteca dispune de 20.000 de volume dintre care circa 5.000 în limba română și circa 15.000 în limbile franceză și engleză.

Vă rugăm să donați bibliotecii cărți în limba română. Donatorii le pot aduce duminica la Biserică, când biblioteca este deschisă. Vă mulțumim.

Școala duminicală

pentru copii a Bisericii Buna Vestire

În prezent, copiii sunt în vacanță. Școala își va lua activitatea la începutul lunii septembrie.

Abonamente

Vă rugăm să vă abonați la revistă. Costul anual este de 25\$.

Donații pentru revista Candela de Montreal în 2014

Prof. univ. dr. Antoine Soare	300 \$;
Prof. univ. dr. Wladimir Paskievici	200 \$;
Total	500 \$.

Notă: Mulțumim d-lui Prof. Univ. Dr. Sorin Sonea și d-lui Prof. Univ. Dr. Wladimir Paskievici, an de an susținători ai revistei *Candela de Montreal*.

1. Dreptul de a reproduce și de a difuza din revista „Candela de Montreal” este rezervat numai redacției.
 2. De conținutul articolelor din revistă este răspunzător autorul.
- * Candela pe internet:
pages.infinet.net/romanblt/ sau
www.bunavestire.ca/RO/ (butonul Candela)

Programul Slujbelor religioase

În fiecare duminică și în zilele de sărbătoare marcate cu roșu în calendarul creștin:

- Orele 9:30 – Utrenia
- Orele 10:30 – Sfânta Liturghie

În fiecare vineri la orele 18:00 se oficiază Slujba Acatistului și Taina Spovedaniei

Sărbători religioase

Joi 29 mai - Înălțarea Domnului;
Luni 9 iunie - Sf Treime;
Marți 24 iunie – Nașterea Sf. Ioan Botezătorul;
Miercuri 2 iulie – Sf Ștefan cel Mare și Sfânt;
Sâmbătă 26 iulie – Sf Iacob din Alaska;
Vineri 15 august – Adormirea Maicii Domnului;
Vineri 29 august – Taierea capului Sf. Proroc Ioan Botezătorul.

Servicii religioase

	Botezuri	Cununii	Înmormântări
2009	113	19	9
2010	124	17	4
2011	128	19	4
2012	101	15	4
2013	121	25	10
Total	587	95	31

Invitație la picnic duminică 6 iulie 2014

Biserica Buna Vestire din Montreal vă invită, duminică 6 iulie 2014, imediat după terminarea slujbei, la picnicul ce se organizează în grădina din fața Casei Române

(8060 Christophe Colomb, colț cu Jarry)

Invitație la Festivalul verii 2014

Biserica „Buna Vestire”, organizează Festivalul verii, sâmbătă 19 iulie 2014, începând de la ora 18:00 (6:00 seara). Intrarea \$ 10.00 de persoană (copiii gratuit).

Mâncarea și băutura vor fi aduse de fiecare participant. Biserica oferă cafea și apă gratis, precum și muzică de bună calitate. Va așteptăm cu drag la această serată, unde ambianța și buna dispoziție nu vor lipsi. (8060 Christophe Colomb, Montreal, Qc H2R 2S9)

Să ne cunoaștem profesioniștii din comunitate

Me CEZAR CATALIN MIHAI
Avocat

5497A, Ave Victoria,
Bureau 104, Montréal
(Québec) H3W 2P9
Tel. : 514-341-5330
Fax: 514-341-8626

–Imigrație

–Drept matrimonial (separări, divorțuri, garda copiilor, pensii alimentare, litigii testamentare, omologări testamentare etc.)

–Drept imobiliar (defecte ascunse de construcție ori vicii de sol; recuperarea comisioanelor datorate agenților imobiliari)

– Régie du logement

❖

VIOLETA PÎRVU

Courtier immobilier agréé

333 Champagne, St-Eustache J7P 2H4

Cell: (514) 567-4619

Courriel: info@violeta.ca

Cele mai bune condiții pentru clienții români la www.violeta.ca

❖

CASEY AURAN /
AUTO EURO CHOIX

Mașini de ocazie

la prețuri convenabile.

16625 Boul. Pierrefond, Montreal, H9H-4L2
Zona: L'île Bizard-Sainte Genevieve

Cell: (514) 999-8160

Evenimentele organizate de ACR - CMQ iulie 2014

La 5 iulie va invităm la 6767 Côte-des-Neiges, sala 602, la o întâlnire de suflet, inițiată de ziarul ZigZag Român-Canadian și CMQ, cu două personalități deosebite. Scriitorul și jurnalistul Grigore Cărtianu, România, va prezenta cărțile sale „Hagi”, „Sfârșitul Ceaușeștilor”, „Crimele Revoluției” etc, iar interpreta de muzică populară Lia Lungu, New-York, va susține un program folcloric inedit. Contribuție benevolă.

Vom servi gustări și băuturi răcoritoare, vom sta de vorbă și vom urmări împreună, în direct, două meciuri extrem de importante de la Mondiale, din sferturile de finală.

Apariții editoriale (scriitori canadieni):

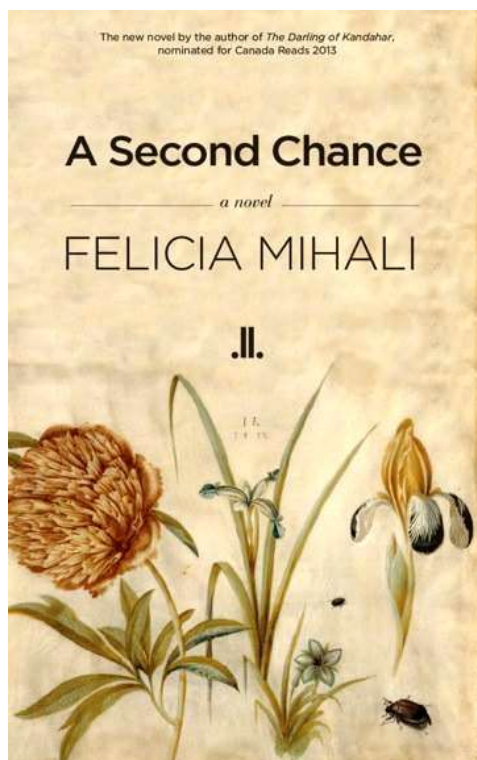
**Felicia Mihali –
A Second Chance**

Romanul *A Second Chance* de Felicia Mihali a fost lansat vineri 2 mai la Hotel în cadrul Festivalului Internațional de literatură Metropolis Bleu în sala "Jardin", Hotel 10, Sherbrooke, O, # 10, Montreal.

Publicat la editura Linda Leith, Montreal, *A Second Chance* este al doilea roman pe care scriitoarea Felicia Mihali l-a scris în limba engleză, după ce primul, *The Darling of Kandahar*, publicat în 2012, a fost nominalizat, de către emisiunea Canada Reads 2013, printre cele mai bune 10 cărți ale Quebecului.

Romanul, inspirat de un fapt real, povestește viața unui cuplu de imigranți români, după ce soțul în vârstă de 50 de ani suferise un atac cerebral care-i redusese inteligența la aceea a unui băiat de 8 ani. Soția încerca cu disperare să ia partea buna a lucrurilor și să își trateze soțul când ca pe un copil, când ca pe un adult. Totuși, ea nu încetează să se întrebe dacă nu cumva boala lui Adam reprezenta o evadare, o încercare a lui de a scăpa de amintirile unui trecut deprimant. Romanul revelează încet, încet, povestea vieții lor, până în momentul când în tinerețea lor, o întâmplare fusese pe punctul de a le distruge căsnicia.

Victor Roșca

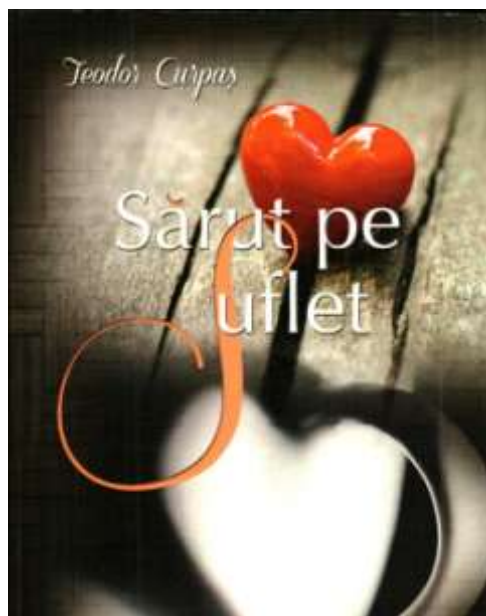
**Teodor Curpaș –
Sărut pe Suflet**

Acest al 22-lea volum mă aduce în fața cititorilor mei fideli, a criticilor și prietenilor, cu o nouă carte de poezii. După mai mulți ani de scris și de apariții, aceasta carte este mai actuală ca tematică, ea cuprinzând aproape tot ce trăiește sufletul uman, ancorat în dorurile multe: de mamă, de casă, de țară, de dragoste și de dor... de dor! Poate fi luată și ca o destăinuire a trăirilor mele sufletești în fața Dvs.! Am fost întrebat de ce poezie? Răspunsurile ar putea fi multiple, dar voi motiva simplu: trăim într-o vreme în care valorile adevărate sunt voit disprețuite și chiar ignorate, iar scara valorilor este voit răsturnată. Acum, mai mult ca nicicând, cinstea, corectitudinea, onoarea, principiile și profesionalismul sunt disprețuite. Acum, vrei, nu vrei trebuie să faci politică și în scris abordezi, cel puțin tangențial, politica.

De aceea, am ales poezia, aproape clasică, iar această carte este și codai sincerității venite din deplinătatea sufletului. Venite pe lume, în acest pământ Ardeal, pot să afirm că viața a confirmat, că noi, cei de aici, avem un suflet cu mult mai încărcat, avem trăiri sufletești, de care alții, din diferite zone ale țării, n-au habar de ele! Nu întâmplător am dat titlul cărții de „Sărut pe suflet”, gândindu-mă la ceea ce văd, trăiesc și meditez.

Am cunoscut oameni care se rușinează să recunoască până și că sunt români, socotind că patriotismul este un sentiment depășit, ieșit din „modă”. De aceea, pentru mine, ca și pentru Dvs., sufletul își are rostul lui!

Teodor Curpaș

**Anton Soare –
Pretexte pentru Paradis**

Zei și zmei, zinc și păpuși în straie de țiplă, aplecate peste ghizduri de fântâni fermecate, sorbind roua iubirii din trupuri înmiresmate de mierea zorilor, țărături din vis plutind în umbra nufurilor nemuritori, jocuri ale dorului și uitării, menestreli cu genunchi de balalaică înmuiați în trestii, printre care zburdă pești baroci și dorm albastre agave, voluptăți piezișe de piersică rostite de odalisce bizantine, lupi și lei nesupuși înroșind creste de girafe abulice, cocoși agățați de nori, sau cămile oftând boreal, toate într-un amețitor și (în)cântător carusel de calde eufonii și vesele slove. Anton Soare, eruditul universitar montrealez, își leapadă jucăuș sobra mantie clasicistă pentru a-și regăsi voioșia și sprinteneala copilăriei în versuri șagalnice, tonice și plastice. Ce-i drept, însă, îndelunga scaldă în undele marilor poeți nu se lasă cu totul uitată, astfel încât revin, în somptuoase traduceri, și fragmente raciniene sau nostalgii baudelairiene. Prin marmoreene bibelouri sonore, tainice sonete sau strofe strânse într-o esență tare, foșnește diafan și subtil o pană poetică fremătând de rod colorat și neîngrădită desfătare întru frumos.

Simona Modreanu

